

SPOROČILO BRALCEM

Naslednja, 47. številka Dolenjskega lista, bo zaradi praznikov ob dnevu republike izšla šele 8. decembra.

Sprejem med pionirje

V Dolenji vasi kip pesniku.

Proslave ob letošnjem dnevu republike bodo potekale v ribniški občini v okviru krajevnih skupnosti in šol. V domu JLA v Ribnici bodo ta praznik počastili 25. novembra dopoldne učenci domače osnovne šole, ki bodo najprej sprejeli cizbance v pionirsko organizacijo, nato pa izvedli tudi kulturni program. Zvečer bosta KS in KO SZDL Ribnica organizirala proslavo za vse občane. Kulturni program bodo izvedli učenci domače šole.

V Dolenji vasi pa bo, kot smo že poročali, proslava dneva republike 26. novembra zvečer, ko se bodo na odru domače dvorane predstavile vse kulturne skupine domačega KUD „France Zbanič“. Ob tej priložnosti bodo odkrili tudi dopisni kip pesniku Francetu Zbaniču, ki je padel, komaj 21 let star, letos pa slavi 80-letnico njegovega rojstva.

TREBNJE: SPREJEM OB PRAZNIKU

Jutri ob 15. uri bo v Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem slavnostni sprejem novih članov v ZK. Tokrat bodo sprejeli v ZK nad 20 članov, v glavnem iz vrst neposrednih proizvajalcev. Zvečer ob 18. uri bo proslava v počastitev dneva republike in šestdesetletnice oktobrske revolucije v trebnjskem Domu kulture. Slavnostni govornik bo sekretar občinske konference ZK Trebnje Tone Žibert.

Z načrtovanjem še zamujamo

Posebno zvezni resoluciji o razvoju v prihodnjem letu manjkajo izvedbeni akti – Z obiska slovenske delegacije v zvezni skupščini v sevniški občini

Minuli petek so bili gostje medobčinskega sveta SZDL za Posavje na seji v Sevniški občini slovenske delegacije v zboru republik in pokrajin zvezne skupščine na čelu z vodjem delegacije inž. Markom Bulcem. Posvetovanja o ključnih dokumentih razvoja v prihodnjem letu v republiki in zvezi so se udeležili tudi predstavniki večjih delovnih organizacij Posavja.

Delegati dostikrat pogrešajo pobude s terena, tokratni izredno delavni razgovor pred skupščinsko razpravo (v zvezni skupščini se je začela včeraj) je delegatom lahko dobro napotilo za delo. Izhodišče novim načrtom mora biti temeljit pregled stanja. Gospodarske razmere v Posavju je gostom orisal predsednik regionalne gospodarske zbornice Posavja iz

Krškega inž. Tone Jenšterle. Razveseljuje izredno hiter razvoj krške občine, žal pa premočno zaostaja brežiška in

sevniška občina. Tudi ob pregledu tistega, kar je bilo doseženo (Nadaljevanje na 4. strani)

Praznik občine Metlika

Sportna dvorana – Na Suhorju bodo v soboto ob 11. uri polagali temeljni kamen za novo dvorano IMV – Govoril bo Viktor Avbelj, član sveta federacije

V spomin na 26. november pred 35 leti, ko je 13. proletarska brigada napadla in uničila močno belogardistično postojanko na Suhorju in s tem zadela smrtni udarec belogardizmu v vsej Beli krajini, praznujejo občani metliške občine svoj praznik. Krajani KS Suhor pa na ta dan praznujejo kar dva praznika: občinskega in krajevnega.

V letu dni od prejšnjega občinskega praznika je metliška občina naredila velik korak naprej, še posebej so se izkazali krajanji v krajevnih skupnostih. Dovolj pove že podatek, da so samo negospodarske investicije v občini v letošnjem letu vredne okoli 23 milijonov dinarjev. V tem letu je več ljudi dobilo delo. Še posebno je pomemben Novo-

lesov obrat za predelavo akrila v Rosalnicah, kjer je dobilo zaposlitev 40 občanov, ko pa bo proizvodnja popolnoma stekla, jih bodo zaposlili še več.

Ena glavnih pridobitev je prav gotovo nova športna dvorana v Metliki, ki bo poleg telovadbe služila za večje športne in kulturne prireditve. Slovesna otvoritev dvorane, katere gradnja je stala 6,6 milijona dinarjev, je bila včeraj. Za nadaljni razvoj občine pa je nedvomno nadvse pomembna gradnja nove proizvodne dvorane obrata IMV na Suhorju, za katero bodo temeljni kamen položili na slovesnosti prav na dan občinskega praznika, v soboto, 26. novembra.

A. B.

Nikdar izbrisano gorje

Na pobudo novomeških gasilcev je bila v zloglasnem taborišču Dachau svečanost z blizu 300 udeleženci

Kot zaključek 100-letnice Gasilskega društva Novo mesto, ki je med NOB izgubilo veliko članov, so organizirali v Dachau komemoracijo.

prireditvi pa je bil ogled taborišča in prikaz filma, sestavljenega iz originalnih nemških dokumentarcev.

R. B.

Šest avtobusov z udeleženci te slovesnosti, združene z ogledom Muenchna, je 19. novembra odpeljalo v organizaciji Kompassa iz Novega mesta v Nemčijo. Razen skupin iz novomeških delovnih kolektivov so bili še posamezniki iz Bele krajine in Posavja, med njimi Vinko Avenak iz Brestanice, ki je v taborišču Dachau preživel 18 mesecev in je tam dočkal osvoboditev.

Med udeleženci komemoracije so bili kompletna gasilska godba, recitatorska skupina gasilskega društva, Šentjernejski oktet in gasilski funkcionarji. Komemoracija pred spomenikom dachauskim žrtvam, na nekdanjem „Apelplatzu“ je izzvenela v misel, da ne bomo nikdar pozabili gorja, hkrati pa si bomo prizadevali za mirno sožitje med narodi vsega sveta.

Zares ganljiva žalna kulturna prireditve, na kateri je imel uvodni govor Avgust Avbar, predsednik izvršnega sveta novomeške občinske skupščine, bo udeležencem dvodnevne izleta ostala v spominu. Ob tej priložnosti so položili tudi tri vence k spomeniku žrtvam, po

DIREKTOR CRVENE ZASTAVE V IMV

Na povabilo vodstva IMV so v terek obiskali Industrijo motornih vozil Novo mesto generalni direktor Zavodov Crvena Zastava iz Kragujevca Miljenko Bojanič in njegovi sodelavci. Predstavniki Zavoda Crvena Zastava so se pobliže seznanili s proizvodnimi zmogljivostmi in proizvodnim programom IMV.

JUTRI USTANAVLJAJO GEODETSKO DRUŠTVO

V Novem mestu bodo jutri ustanovili Dolenjsko geodetsko društvo. Na občnem zboru, ki bo v sejni sobi občinske skupščine, bodo govorili o vlogi in nalogah novega društva, sprejeli društvena pravila in izvolili organe. Poleg aktivnih geodetov so na občni zbor povabili tudi geodetske risarje, katastrske in druge referente, absolvente geodetskih šol in študente.

Današnja Priloga Dolenjskega lista je stota po vrsti. 100 Prilog pomeni tudi 800 strani branja časopisnega formata. Prevedeno v knjižni jezik, sta to (vsaj po obsegu) dve kar zajetni knjigi. Priloga seveda nima literarnih pretenzij; z novinarskim peresom, dobro fotografijo in oblikovanjem skuša v daljši besedi predstaviti to ali ono plat življenja. Včasih so to „življenje“ drobni utrinki podgorske stare mamic, drugič spet temeljita ocena samoupravnega vretja v nekem delovnem kolektivu. Je pa ta, vaša in naša, Priloga po stotih številkah postala nepogrešljivi del Dolenjskega lista. Taka je vsaj ocena bralcev. In komu naj verjamemo, če ne njim.

● KUHALNICA V UNIFORMI
 Prva stran današnje Priloge je posvečena vojaški kulinariki. V Novem mestu je bilo tekmovanje kuharjev ljubljanskega armadnega območja. Bojana Budje prispevek „Kuhalnica v uniformi“ potrjuje, da so časi vojaške „popare“ že zdavnaj mimo.

DOLG ŽALNI SPREVOD V TABORIŠČU DACHAU – Med tisoči žrtvami nacistov so bili nešteti Dolenjci in Novomeščani, med njimi tudi gasilci, zato so se udeleženci komemoracije v Nemčiji oddolžili njihovem spominu. (Foto: R. Bačer)

Ko nepovratno izgubljammo zemljo

Metropola Dolenjske je značilen primer, da so nujni prostorski načrti – Naloge, ki jih je nakazal petkov regionalni posvet v Novem mestu – Bolj podružbiti urbanizem

Ni ga preroka, ki bi znal odgovoriti v potankostih na vprašanje, denimo, kaj pomeni za Novo mesto, Dolenjsko in širše območje, predvidena naložba Industrije motornih vozil v znesku 275 starih milijard dinarjev. Kaj bo tako povečana tovarna pomenila ne le za gospodarstvo, temveč tudi za vse drugo, kar nas spremlja, za razvoj mesta, kmetijstva, šolstva, zdravstva, infrastrukture?

To je le eden izmed primerov, na katerega ni mogoč celovit odgovor, ker nimamo ustreznega prostorskega načrta. Le na grobo določeni rezervati niso zadostni ne za tovarno ne za tiste, ki jih njena širitev prizadeva. In potem se dogaja, da kmetje ali kdo drug, ki poseduje zemljo, ne ve, pri čem je, počuti se „napol odstreljen“.

Podobno kot Novo mesto se s tevrstnimi težavami otepa vsak napre-

dujoči kraj. Zato je republiška skupščina sklenila, da je potrebno letos in v prihodnjem letu pripraviti in sprejeti prostorske načrte, v katerih bo podrobno obdelano obdobje do leta 1985 s temeljnimi elementi do leta 2000. Iz povzetkov nekaterih gradiv, ki jih je pripravil republiški Zavod za družbeno planiranje, je razvidno, da gre za izjemno zahtevno in obsežno delo, v katerem morajo še zlasti sodelovati občine kot

najbolj pristojen gospodar nad svojim prostorom, svojo zemljo.

Kot je pokazal regionalni posvet, ki ga je 18. novembra v Novem mestu sklical medobčinski svet SZDL za Dolenjsko, so v štirih dolenjskih občinah že naredili prve korake. Nedoločen prostorski načrt že dlje časa zavira razvoj, to dodobra spozna vsak, kdor se lotiva večjih posegov v naš življenjski prostor. Posebne delovne skupine, ki se bodo v vsaki občini lotile usklajevanja dolgoročnih razvojnih usmeritev, se bodo spoprijele s trdim orohom. Predvsem bodo tiste, ki bodo pomagale „podružbiti urbanizem“, torej urbanistično načrtovati z najširšega družbenega vidika.

M. LEGAN

VREME

Do petka bo prehodno poslabšanje vremena s posameznimi snežnimi padavinami. Ob koncu tedna pa bo oblačno in hladno vreme brez večjih padavin.

DELOVNA ORGANIZACIJA

emona merkur

TOZD MALOPRODAJA

LJUBLJANA, KERSNIKOVA 2

ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA

VABI K SODELOVANJU

VEČ PRODAJALCEV

ZA PRODAJALNE V LJUBLJANI

ZAŽELENI SO KANDIDATI Z DOKONČANO ŠOLO ZA PRODAJALCE MEŠANE ALI ŽIVILSKE STROKE. ZA KANDIDATE TOZD RAZPOLAGA TUDI S SAMSKIMI SOBAMI. PRIJAVE POŠLJITE NA NASLOV: DO EMONA MERKUR KADROVSKA SLUŽBA (ZA TOZD MALOPRODAJA) 61001 LJUBLJANA, TRG REVOLUCIJE 1

Egiptovski predsednik Anvar el Sadat se je vrnil s spektakularnega obiska v Jeruzalemu brez tistega, po kar je tja šel - brez kakršne-gakoli javnega izraelskega zagotovila, da pristaja na vsaj enega izmed bistvenih pogojev za sklenitev trajnega in pravičnega miru na Bližnjem vzhodu.

Tak je, trezno gledano, zaključek tega presenetljivega obiska, v katerem je Sadat tvegal zares veliko, dobil pa - vsaj po tistem, kar vemo - malo. Res je, da je padla - ali se vsaj zmanjšala - „psihološka bariera“, ka-

Spektakel

kor je to imenoval egiptovski predsednik, toda če je to edini rezultat potovanja, je ta rezultat skromen. Priznanje „če“ je pogojno treba upoštevati kot možnost, da sta se Sadat in Begin med svojimi razgovori v Jeruzalemu vendarle domenila tudi kaj takega, česar javnost v tem trenutku ne ve.

Sadat je v Jeruzalemu ponovil že znana arabska stališča o tem, kaj bi bilo treba storiti, da bi se na Bližnji vzhod vrnil mir in isto je storil tudi Begin, ko je razgrnil izraelske poglede o istem problemu. Ne eden, ne drugi nista ob tem povedala ničesar novega.

Medtem ko sta sicer oba izrazila željo, da bi Arabci in Izraelci živeli v miru, te želje nista podprla z ničimer otipljivim in za vsakdanjo diplomatsko prakso uporabnim.

Ker od Sadata nihče ni ni pričakoval, da bi storil kaj takega, ostajamo torej pri krajsani glede pričakovanj od nasprotne strani. Javnost je, tako se zdi, vse do zadnjega domnevala, da bo Izrael vendarle ponudil nekaj, kar bi Sadatu omogočilo, da se vrne v Kairo vedrejšega obraza. To ne bi samo olajšalo položaj egiptovske-

mu predsedniku, marveč bi bil dejanski prispevek k mirnim pogajanjem. Toda to se ni zgodilo, zakaj o zares bistvenih rečeh, ki so nujna podlaga za sklenitev trajnega miru na Bližnjem vzhodu, nista Begin in Sadat javno rekla prav nič.

Priznanje pravic palestinskemu ljudstvu, da ustanovi svojo državo, umik izraelskih čet z zasedenih ozemelj - to ostaja slej ko prej odprto.

Če obisk egiptovskega predsednika ni prinesel ničesar konkretno novega in praktično uporabnega za mir na Bližnjem vzhodu, ni mogoče mimo njegovih drugih posledic.

Te pa se kažejo v silovitem izbruhu negodovanja v večini arabskih držav. Sirija, Libija, Irak in nekatere druge države so obisk javno in brez pomisleka označile kot „izdajo arabske stvari“, Sadat pa proglasile za „izdajalca“. Z drugimi besedami: posledica Sadatovega obiska v Jeruzalemu je še globlji razkol v arabskih vrstah.

O najpomembnejšem pogovoru za uspeh teh pogajanj - o sodelovanju Palestincev namreč - nismo zvedeli nič novega, razen že znane Beginove fraze, da bodo za soganovnike priznali samo „resnične predstavnike Palestincev“. To seveda pomeni tiste, ki niso povezani s palestinsko osvobodilno organizacijo.

Sadat napoveduje, da bo v soboto v egiptovskem parlamentu podrobneje poročal o rezultatih svoje poti. Morda bo povedal kaj takega, česar ne vemo in bo obisk mogoče ocenjevati v drugi luči. Morda, toda ta morda je tako majhen, da ga v tem trenutku povsem skrivje pričrta, da je bila ta Sadatova pot v Jeruzalem sicer izjemno dejanje osebnega poguma in velikanski spektakel... pa komaj kaj več.

JANEZ ČUČEK

STOMILJONTI AVTO - To, kar vidite na naši fotografiji, je redkost, ki se primeri le enkrat na... okroglo sedemdeset let. Toliko časa so namreč znane Fordove avtomobilске tovarne potrebovale, da so izdelale stomilijonti osebni avto. Na sliki je (levo) jubilejno vozilo, poleg njega pa še sloviti model T iz leta 1903, ko so ga začeli izdelovati kot prvo Fordovo vozilo. (Telefoto: AP)

Ob dveh „šihth“ kmeta - delavca

Že 12.000 usmerjenih in urejenih kmetij je v Sloveniji, družbena posestva kmetijskih kombinatov in zadrug so močno zvečala proizvodnjo, pitanje goved in prašičev pa se ne razvija temu ustrezno. Prepočasno je. Nekatera leta celo nazaduje, tako tudi letos, čeprav mesarji odkupijo vse, kar dobijo.

V kmetijstvu in na vasi nastajajo velike spremembe, ki so premalo upoštevane. Življenjska raven vaškega prebivalstva se je na mnogih območjih močno zvišala. Vendar ne z večjimi dohodki iz kmetijstva, temveč z zaposlitvijo kmečkih ljudi zunaj njega.

V eni slovenskih občin so že pred leti ugotovili z anketo, da so dohodki kmečko-delavskih družin za 66 odstotkov večji kot čisto kmečkih, čeprav daje njihova obdelovalna zemlja za polovico manj dohodka na hektar kot pri kmetih, ki nimajo trajno zaposlenih članov družin.

Zgrešeno bi bilo trditi, da se kmetje in njihovi družinski člani ne bi smeli zaposliti drugod. Kmečkih ljudi je bilo in jih je še vedno preveč, zlasti če se štejejo tudi tiste delavce, ki imajo posestva in so po zakonu še kmetje. Kmetije so premajhne, da bi se vsi preživljali le z delom na njih.

Skrb za delovna mesta takih kmečkih ljudi pa ni dovolj povezana z urejanjem kmetijstva. V kmečkih hišah, ki niso predaledč od industrijskih obratov, še stanujejo ljudje. Tudi zemljišč je toliko kot prej, živine pa je manj, v nekaterih vaseh in zaselkih celo zelo malo. Včasih so mleko odvažali iz vasi, zdaj si ga nekateri prebivalci prinašajo od drugod. Nekateri redijo krave le še zato, da imajo svoje mleko, pitati pa ne marajo. Menijo, da je dovolj, če si pridelajo le hrano, saj denar zaslužijo drugod.

Nekaj izjem, kot kmet-delavec opravlja dva „šihth“, v tovarni in na kmetiji, ne more spremeniti splošnih razmer. Tega tudi ne bo vzdržal dolgo zaradi telesne izčrpanosti. Mnogi lastniki posestev, zlasti mlajši družinski člani, pa menijo, da sta počitek in užitek enako pomembna kot čezmerno gnanje za gmotnimi dobrinami.

Široke razlage niso potrebne, le po vaseh je treba pogledati. Urejene kmetije s sodobnimi hlevi dajejo le malo več pitačev, kot jih drugi kmetje zredijo manj. Zemlja slabo obdelanih kmetij - tudi tista, za katero trdijo, da je skopa - pa bi lahko dajala krmno za dvakrat toliko živine, kot je je pred desetletji, ko so je kmetje redili še veliko. Dokazi za to so na

TELEGRAMI

LAHOKE - Zahtevo bivšega pakistanskega premiera Zulfikarja Ali Buta, da se sme pritožiti na vrhovno sodišče zaradi neustreznega ravnanja sodnika, ki je prevzel njegovo zadevo pred sodiščem v Lahoreju, so zavrnili. Buto trdi, da je vojska vlada imenovala vršilca dolžnosti glavnega sodnika pred poroto v Lahoreju Mustafa Hasana po nedovoljeni poti in da je sodnik nekvalificiran in nerazpoložen proti njemu.

CAPE CANAVERAL - Izstrelitev prvega meteorskega satelita evropske vesoljske agencije „Meteostata 1“, predvidena za nedeljo zvečer, je za nekaj dni odložena. Predstavniki evropske vesoljske agencije so objavili, da so izstrelitev odložili, ker so odkrili radijske signale neznanega izvora na isti frekvenci, kot jo uporabljajo za sistem samouničenja rakete.

HELSINKI - Predstavniki univerzitetne bolnišnice Turku so sporočili, da se tretji peterčki v zgodovini Finske še vedno dobro počutijo, ni pa še gotovo, da bodo tudi preživeli. Najtežji od treh dečkov ima vsega 1040 gramov, najmanjša deklica pa samo 950 gramov. Njihova 26-letna mati je jemala zdravila za večjo plodnost. Prejšnji finski peterčki niso preživeli.

BONN - Kancler ZR Nemčije Helmut Schmidt je dopotoval na Poljsko kot prvi zahodnonemški predsednik vlade, ki je obiskal Varšavo v petih letih, odkar sta državi navezali diplomatske odnose. Schmidt se bo v petih dneh svojega obiska na Poljskem štirikrat sestel s prvim sekretarjem poljske združene delavske partije Edwardom Gierkom. Gierk je obiskal Bonn lani. Menijo, da bosta državnik posebnost pozornost posvetila trgovini in odnosom med Vzhodom in Zahodom.

OBISK EGIPTOVskega PREDSEDNIKA Anvarja el Sadata v Izraelu nekateri primerjajo s presenetljivimi obiski sovjetskega premiera Nikite Hruščova v Združenih državah Amerike leta 1959 in ameriškega predsednika Richarda Nixona v LR Kitajsko leta 1972, pri čemer se kajpak nekateri spominjajo tedanjih zgod in prihod, zabeleženih med potovanji, ki so tista leta osupnila svet. Tudi topot je takoj pa zato ne bo odveč, če pokukamo malce v ozadje dogodka, ki je tako senzacionalno odjeknil po svetu. Denimo:

IZRAELSKA VARNOSTNA SLUŽBA se je tri desetletja bojevala na „skriti fronti“ z egiptovsko (in seveda varnostnimi službami drugih arabskih držav), sedaj pa je nenadoma morala skrbeti za osebno varnost predsednika države, s katero je Izrael še vedno v vojni. In da bi bila zmeda popolna, je to morala opraviti (kot je pač ob državnih obiskih navada) v sodelovanju z egiptovsko varnostno službo. Tako so se prvi srečali ljudje, ki so leta dolgo tuhtali, kako bi drug drugemu priredili kakšno neljubo presečenje. Sicer pa se podatki o številu vseh pripadnikov, ki so med obiskom skrbeli za Sadatovo varnost: nič manj kot 20.000 agentov v civilu, uniformiranih policajev, vojakov in padalcev...

Ljubljanska banka

Kadrovska komisija Ljubljanske banke podružnice Novo mesto

objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednja prosta delovna mesta:

ZA ENOTO NOVO MESTO:

- 1) STROKOVNEGA REFERENTA za plačilni promet s tujino
pogoj: ustrezna visoka šola, 3 leta ustreznih delovnih izkušenj ter aktivno znanje najmanj enega tujega jezika
- 2) VIŠJEGA REFERENTA za kreditivno poslovanje
pogoj: višja šola ekonomske ali pravne smeri in 4 leta ustreznih delovnih izkušenj ter pasivno znanje najmanj enega tujega jezika
- 3) KREDITNEGA REFERENTA za obratna sredstva
pogoj: višja šola ekonomske ali pravne smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- 4) VIŠJEGA REFERENTA za tehnične posle
pogoj: višja šola tehnične, ekonomske ali pravne smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- 5) REFERENTA STATISTIKA
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola z zaključnim izpitom ter 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- 6) REFERENT ZA STANOVANJSKO KREDITIRANJE
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola z zaključnim izpitom ter 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- 7) REFERENT USKLAJEVALEC
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola z zaključnim izpitom ter 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- 8) REFERENT ZA DEVIZNE POSLE s prebivalstvom
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola ali pedagoška gimnazija, srednja komercialna šola z zaključnim izpitom in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj ter pasivno znanje najmanj enega tujega jezika, delo je v izmenah
- 9) REFERENTA ZA DINARSKE POSLE s prebivalstvom - potrošniški krediti
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola ali pedagoška gimnazija ali srednje komercialna šola in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
- 10) REFERENTA ZA DINARSKE POSLE s prebivalstvom
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola ali pedagoška gimnazija ali srednja komercialna šola in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj, delo je v izmenah
- 11) REFERENT STATISTIK
pogoj: ESS, gimnazija ali upravno administrativna šola z zaključnim izpitom in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj

Pri delovnih mestih pod št. 1 in 2 imajo prednost kandidati, ki imajo opravljen poseben strokovni izpit za delo pri zunanje trgovinskih poslih. Prošnje za sprejem na delo z življenjepisom ter dokazilom o šolski izobrazbi pošljite Ljubljanski banki podružnici Novo mesto - kadrovski komisiji. Rok prijave je 10 dni po objavi. Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 40 dneh po objavi.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Kongres pravnikov Jugoslavije, bil je v Skopju, je uvodoma pozdravil tudi tovariš Edvard Kardelj, ki je med drugim poudaril: „Občan ima še vedno največ stika s pravom oziroma pravnimi noramami prav skozi delo upravnih, sodnih in izvršnih služb v samoupravnih organizacijah in skupnostih. In prav tu, na teh točkah uresničevanja svojih samoupravnih pravic, se delovni človek in občan pogosto soočata z nepremostljivimi težavami in preprekami. Tu namreč neposredno občutita in doživljata stopnjo demokratizma in učinkovitosti našega sistema. Zato moramo pri nadaljnji izgradnji našega pravnega sistema upoštevati tudi učinkovitost delovanja predvsem delegatskega siste-

Stopnja demokratizma

ma, izvršnih oziroma upravnih organov, učinkovitost kontrole in nadzora delegatskih teles nad delom teh organov ter tudi učinkovitost dela pravosodnih organov.“

300.000 PREHODOV

Tudi letos bo v drugi polovici decembra več kot pol milijona jugoslovanskih delavcev, ki so začasno zaposleni na tujem, preživelo zemске počitnice v domovini. V tem času bo naše meje prestopilo kakšnih 300.000 grških in turških delavcev. Na mejnih prehodih in tudi drugod, koder bodo potovali ti ljudje, so se že pričeli temeljito pripravljati na tiste dni, da bi tako preprečili zastoj in nepotrebno gnečo na meji ter povečali varnost v prometu. Jugoslovanske železnice bodo uvedle 96 izrednih vlakov, ali kar 21 več kot lani. Decembra in januarja bodo tudi vsi drugi mednarodni vlaki daljši.

ZAKONSKO UREJANJE

Predsedstvo SR Slovenije je razpravljalo o temeljnih razvojnih nalog v letu 1978 pri izva-

janju srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije.

Predsedstvo je obravnavalo in sprejelo poročilo o problematiki in delovnih izkušnjah svoje komisije za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter za uresničevanje svoboščin, pravic in dolžnosti človeka in občana. Podprlo je predlog komisije, da se tudi v naši republici delo organov, ki obravnavajo vloge in pritožbe občanov, uredi z zakonom in je nadaljnje delo komisije usmerilo predvsem na spremljanje problematike varstva okolja, uveljavljanje novega pravosodnega sistema v republici in položaja narodnosti in etničnih skupin.

DOM IVANA CANKARJA

Na seji predsedstva republiške konference SZDL Slovenije so obravnavali problematiko v zvezi z zidavo kulturnega doma Ivan Cankar v Ljubljani. Predsednik iniciativnega odbora za gradnjo doma Janez Zemljarič je predlagal, naj bi predsedstvo republiške konference sprejelo že pripravljene družbeni dogovor o izgradnji in financiranju doma, zamisel o oblikovanju posebne delovne organizacije v ustanavljanju, ki bo upravljala ta dom, idejno arhitekotsko rešitev objekta idr. Po zadnjih izračunih bo dom stal 645 milijonov dinarjev, ki jih zagotavlja družbeni dogovor. Z gradnjo bo mogoče začeti decembra, prva faza kulturnega doma pa bo zagotovljena do maja 1979. leta.

POVEČANA AKTIVNOST

V ozdih pospešeno uresničujejo zakon o združenem delu, je na portoroškem seminarju za sindikalne delavce iz vse Slovenije dejal predsednik slovenskih sindikatov Janez Barborič. Pojasnil je, da je ta aktivnost v mnogih sredinah bolj posledica povečane aktivnosti subjektivnih sil, pa tudi sankcij, ki bi jih doletele, če bi zamudili z zakonom predvideni rok.

BREZ TEGA NE GRE – Novograd in Vodna skupnost gradita v Šmihelu kanal, ki bo odrešil tri nove šolske objekte odvečnih skrbi. Jašek, ki je globok tudi do 5 m, bo potekal do razbremenilnika nad potokom Težka voda. Kasneje bodo kanal priključili na novomeško čistilno napravo. (Foto: M. Markelj)

TRČENI SEMAFOR – Komaj je kočevski semafor prestal vse preizkušnje in začel redno delati, že ga je 17. novembra ob 19.10 trčil s fičkom Jože Klarič iz Livolda, sicer sprevodnik pri SAP. Semafor se je nagnil in prenehal delati. Na njem je po približni oceni za okoli 17.000 din škode. (Foto: Jože Primc)

OBVOZNIČKA ČAKA NA OTVORITEV – V tem tednu so končali asfaltiranje še zadnjega odseka novomeške obvoznice v Gotni vasi, ki je bil zaradi nevarnega miniranja v bližini hiš v zaostanku z deli. Promet je v teh dneh nemoteno potekal preko Grma. (Foto: J. Pavlin)

DELEGACIJA IZ VIETNAME V „KRKI“ – 5-članska delegacija na čelu z ministrom za zdravstvo iz SR Vietnamu Vu-Van-Kanom je v spremstvu članice ZIS in predsednice zveznega komiteja za zdravstvo in socialno politiko Zoro Tomič v torek obiskala novomeško tovarno zdravil „Krka“. (Foto: Budja)

SOBOTA BO NADOMESTILA PONEDELJEK
Izvršni svet skupščine Novo mesto je 17. novembra sprejel priporočilo, naj zaradi usklajenosti delovnega časa v občini Novo mesto šole in druge organizacije združenega dela nadomestijo delovni ponedeljek (28. novembra) s soboto, 3. decembra. To priporočilo pa ne velja za organizacije združenega dela, navedene v 185. členu zakona o združenem delu.
Preprosteje rečeno: predpraznični ponedeljek je za večino dela prost dan, nadomestili ga bomo z delovno soboto, 3. decembra.

Sejmišča
BREŽICE – Na tedenski sejem so pripeljali 648 prašičev do tri mesece starih ter 26 starejših. Prašički (prodali so jih 452) so bili po 32 do 34 din kilogram žive teže. Pujsov, starih nad tri mesece, so prodali 16, po 24 din kilogram.
NOVO MESTO – Sejem je minil v znamenju številnih kupčij. Napredaj je bilo 534 pujskov, starih od 6 do 12 tednov, starejših (do 5 mesecev) pa 66. Enih in drugih so prodali 351. Za mlajše je bilo treba odšteti 550 do 750 din, za starejše pa 760 do 1.000 dinarjev. Za novomeški sejem je značilno, da se cene že dva tedna drže približno na isti ravni.

Večkrat pretrgane posavske vezi

Posavsko gospodarstvo je marsikje ubralo drugačno pot, kot jo nakazuje koncept gospodarskega, socialnega in regionalnega razvoja. To pa prav gotovo pomeni več problemov, več težav in več zamud pri uresničevanju postavljenih ciljev. Tako ugotavlja medobčinski odbor gospodarske zbornice, ki si z drugimi medobčinskimi organi vred prizadeva, da bi prišlo v regiji do boljšega sporazumevanja, da bi bilo manj političnih plim in osek zaradi različnih ali celo nasprotujočih si interesov.

Regija tudi sicer še ni povezana in nekatere službe jo še vedno delijo na Celje in na Novo mesto. Delita jo skupnost zdravstvenega zavarovanja in skupnost za zaposlovanje. Temeljno sodišče je za vse tri občine v Novem mestu, javno pravobranilstvo in uprava javne varnosti v Celju, prav tako državni arhiv in spomeniško varstvo. Razvojni koncept nakazuje združevanje na področju zdravstva, vendar tu še ni premikov.

Predvideno je bilo povezovanje v kmetijstvu, a žal ni prišlo do enotne agrarne organizacije, ki bi s kmetijskimi pridelki oskrbovala regijo, presežke pa organizirano ponujala širšemu slovenskemu, jugoslovanskemu in tujemu tržišču. Obstoječe štiri kmetijske organizacije so si poiskale, oziroma si še iščejo vsaka svojega partnerja v Sloveniji, zato v pokrajini ni enotnega kmetijskega razvoja. Sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju je bil sicer sklenjen med vsemi štirimi kmetijskimi organiza-

cijami, vendar je ta vez mnogo prerahlja za izpeljavo skupnih, regionalnih načrtov.

Povezovanje znotraj regije tudi v kovinski predelovalni in konfekcijski industriji ter v lesni stroki ni rodilo pričakovanih sadov. V prometu prav tako ni prišlo do premikov. Še vedno sta dve organizaciji, ena v Krškem, druga v Brežicah, ki snujeta vsaka svoj razvoj. To ne obeta dolgoročnejših rešitev za večjo racionalnost in za to, da bi cestne transportne organizacije našle skupen jezik z železniškim transportom.

Tudi področja turizma, gostinstva in trgovine so v Posavju deležna kritike, to pa zaradi tega, ker se brez poslušanja za enotnost pokrajine povezujejo z drugimi slovenskimi partnerji, pri čemer zopet izključujejo dolgoročni koncept.

JOŽICA TEPPEY

Razstava „Semič 78“

Prireditveni odbor je za drugo razstavo belokranjskih vin „Semič 78“ že pripravil predlog programa. Dokončni datum sicer še ni določen, gotovo pa je, da bo razstava nekaj tednov kasneje, kot je bila sprva predvidena.

Na prvi dan bo najprej ustanovna skupščina Društva belokranjskih vinogradnikov, na kateri bodo sprejeli statut in izvolili organe društva, popoldne istega dne pa bodo odprli razstavo. Razen primernega kulturnega sporeda bodo zvečer kresovi in celo ognjemeti oznanjali Beli krajini, da se v Semiču nekaj dogaja. Na razstavi bodo podelili kolajne, diplome in priznanja, njen pomemben sestavni del pa bo seve tudi pokušnja vin. Hkrati z vinsko razstavo bo na sporedu razstava vezenin, kmetijskih strojev ter kuharskih posebnosti Bele krajine.

Drugi in tretji dan bodo na sporedu še nekatere kulturne prireditve, vinogradnike pa organizacijski odbor še posebej opozarja na strokovna preda-

vanja o vinogradništvu, kletarjenju in vzdrževanju strojev.

in še to: merila za ocenjevanje vin bodo v prihodnje nekoliko strožja, kot so bila letos, kar pomeni, da morajo vinogradniki, ki želijo uspešno sodelovati na razstavi, posvetiti še več skrbi kletarjenju in negi vina.

F. DERGANČ

USPEH KZ RIBNICA: z nedavne živinorejske razstave na Slemenih, ki jo je organizirala KZ Ribnica. (Foto: Primc)

Zvezni priznanji

Kmetijska zadruga Ribnica je prešla te dni ob zaključku jesenskega kmetijskega sejma v Novem Sadu diplomu in zlato medaljo kot znak priznanja za kakovostno in količinsko proizvodnjo mleka in mesa v letu 1976. V minulemu letu je KZ Ribnica, ki deluje na razmeroma majhnem območju, odkupila 3.672.000 l mleka in nad 400 ton goved za zakol. Take uspehe je dosegla – za letos in prihodnje leto pa imajo v načrtu še boljše – zato, ker na črtno vpeljujejo pašno-kosni sistem in vzrejajo plemensko živino.

Podobno priznanje je prejel tudi kmet Jože Rigler iz Praproč, in sicer kot najboljši proizvajalec-kooperant za govedo in mleko. Jože Rigler je med prvimi v občini uvajal pašno-kosni sistem že pred desetimi leti. Pri vzreji živine in proizvodnji mleka dosega najboljšo uspehe. Ni dolgo, kar smo poročali o njem, da je prejel več priznanj – in tudi najvišje – na razstavi plemenske živine na Slemenih.

Obe priznanji je podelila zvezna gospodarska zbornica. To sta prvi zvezni priznanji s področja kmetijstva, ki jih je prejela kakšna družbena organizacija ali zasebnik z območja občine Ribnica.

J. P.

ČZP

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO

Odbor za medsebojna razmerja pri ČZP DOLENJSKI LIST v Novem mestu

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. DVA MONTAŽERJA – meterja
2. VHODNO STAVKO (strojepisko) na IBM stavnem stroju

POGOJI:
pod 1: delavec s končano poklicno grafično šolo,
pod 2: delavka ali delavec s strojepisnim tečajem za IBM stroje ali strojepiska z zaključenim strojepisnim tečajem in enoletno prakso v poklicu.

Za obe delovni mesti velja trimesečno poskusno delo. Ponudbe pošljite do 8. decembra 1977 na naslov: ČZP DOLENJSKI LIST, odboru za MR, NOVO MESTO, p.p. 33 (Glavni trg 3)

LICITACIJA

KONFEKCIJA „KOMET“, Metlika,

razpisuje

javno licitacijo,

ki bo dne 2. 12. 1977 ob 8. uri v prostorih podjetja, Metlika, Partizanski trg 5, za prodajo

OSEBNEGA AVTOMOBILA FIAT 132 – 1800, LETNIK 1974

Vozilo je v voznem stanju (dobro ohranjeno). Ogled vozila je mogoč pred licitacijo. Vsi zainteresirani morajo pred licitacijo položiti 10-odst. kavcijo. Družbeni in zasebni sektor sta pri licitaciji enakopravna.

PROSTO DELOVNO MESTO

EMONA–DOLENJKA, trgovsko podjetje na debelo in drobno, n.sol.o. Novo mesto, objavlja za TOZD Engro-detajl Novo mesto prosto delovno mesto

MESARJA – PRODAJALCA

Pogoji:
končana živilska šola po možnosti z nekaj prakse in odsluženim vojaškim rokom. Nastop dela takoj ali po dogovoru. Poskusno delo 2 meseca. Rok za vlaganje prijav 8 dni po objavi.

LICITACIJA

Osnovna šola Vinica

proda

KOMBI IMV,
letnik 1971, v nevoznom stanju.

Izklicna cena 15.000,00 din. Licitacija bo 3. 12. 1977 ob 9. uri v osnovni šoli na Vinici.

Kmetijski nasveti

Novost: aluminijeva žica

Kolje v vinogradu je običajno razpoznavni znak zaostalosti, saj se zdelač ne more nuditi takšne možnosti za vzgojo vinske trte kot jo žična opora. Zato je treba temeljito premisliti ob obnovi in se ne ustrašiti večjih začetnih stroškov, ki jo zahteva napeljava žice. Žična opora omogoča tudi ugodnejši vpliv svetlobe in toplote, lažje zatiranje boleznin in škodljivcev, predvsem pa lažjo strojno obdelavo, brez katere bo šlo v prihodnje vse težje.

Žica pa se od žice razlikuje. Običajno uporabljamo v vinogradništvu pocinkano žico ali plastificirano mehko žico. Za odpranje naj ima od 3 do 3,5 mm premera, za osnovno kordonko žico naj bo debela od 2,5 do 3 mm, za oporno žico po 2 do 2,5 mm. Koliko žice je potrebnih za hektar vinograda, je odvisno od načina vzgoje in medvrstne razdalje. V vsakem primeru je izdatkec zanjo precejšen, zato bo tudi za naše vinogradnike zanimiva novost, ki jo uvaja Industrija metalnih polizdelkov Impol iz Slovenske Bistrice.

Ta tovarna je namreč začela izdelovati vinogradniško žico iz aluminijeve zlitine, zelo odporno proti vremenskim vplivom. Kot zahtevajo izdelovalci, se s tolikšno odpornostjo ne more povaliti sorazmerno draga pocinkana žica. Na aluminijevi zlitini se sčasoma naredi varovalni sloj, ki preprečuje korozijo, vendar je treba vedeti, da so potrebni tudi nekateri varovalni ukrepi za aluminijško žico samo. Tako se je treba izogibati stikov aluminija s težkimi barvastimi kovinami, kar dosežemo s primerno izolacijo.

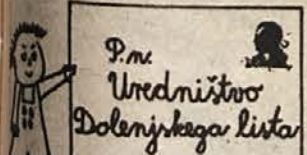
In kar je najvažnejše: natezna trdnost aluminijeve žice je enaka trdnosti pocinkane žice, zadržujejo v Impolu. Tudi cena je približno enaka, vendar je mogoče dobiti iz enega kilograma aluminijeve žice trikrat večjo dolžino žice kot iz pocinkane. To pa pomeni velik prihranek, vreden upoštevanja.

Inž. M. L.

(Medjimurje)

Za slovenski pionirski dom

Pionirski odred „I. VDV brigade“ na osnovni šoli Baza 20 iz Dolenjskih Toplic je na prvi odredni konferenci 29. septembra razpravjal tudi o predlogu Zveze prijateljev mladine Slovenije za gradnjo prvega slovenskega pionirskega doma v Dolenjskih Toplicah.

Za gradnjo doma bodo prispevali tudi vsi slovenski pionirji. Zato naj bi se z 29. septembrom, to je z dnevom pionirjev, začele v vseh pionirskih odredih akcije zbiranja sredstev po določilih posebnega sporazuma.

Naš pionirski odred je že organiziral dve delovni akciji. 60 učencev iz 7. in 8. razredov je v soboto, 7. oktobra, pogozdovalo v gozdovih Gozdnega gospodarstva Podturn. Posadili so okoli 4000 sadik. Pionirji od 1. do 6. razreda pa so dva oktobrska popoldneva pobirali koruzo, ki ostaja na polju za strojnimi pospravljanjem pridelka. Pridne pionirske roke so nabrale 2000 kg koruze, ki jo bo lovska družina porabila za krmiljenje divjadi v zimskih mesecih.

Za obe delovni akciji smo bili pionirji denarno nagradjeni. Tako prihaženi denar pa smo namenili za gradnjo pionirskega doma. S tem smo že izpolnili eno od svojih obveznosti.

Pionirski odred osnovne šole „Baza 20“, Dolenjske Toplice

V POBRATENI OBČINI

Trebanjska občina je pobratena z občino Velika Gorica pri Zagrebu. Pred kratkim je občinska delegacija odšla na Hrvaško, z njo pa so odšli tudi predstavniki osemih razredov. Sprejem je bil zelo prijeten. Ogledali smo si vojaško letališče, se spoznali z močjo našega letalstva in si ogledali delavnice, kjer popravljajo letala in helikoptere. Občudovali smo zapletene in občutljive dele in svedra strokovnjake, ki poznajo prav vsak del letala. Po kosilu smo se odpeljali v Kumrovec, kjer sem se spoznal s Titovim rojstnim krajem.

FRANCI RAMOVS
OŠ SENTERPERT

GASILSKO TEKMOVANJE

Za v začetku šolskega leta smo zvedeli, da bomo učenci lahko tekmovali v poznavanju požarne varnosti. Dobili smo list z dvajsetimi vprašanji in odgovori, filatelistično razstavo v novem domu JLA v Novem mestu. Posvečena bo praznovanju ogledali smo si gasilski dom, poslušali predavanje in gledali diapozitive. Zvedeli smo, da veliko požarnov povzročijo učenci.

Ko smo prišli pred tričlansko komisijo, smo imeli malo treme. Liste je vlečilo kar 73 učencev in prav vsi smo preizkus opravili.

MATEJA POMPE
OŠ SAVO KLANDIK
SEVNICA

NA IZLETU V GABROVKI

12. novembra so nekdanji medvojni pionirji iz Dolenjskih Toplic organizirali izlet v Gabrovko. Oskalski so spomenik, ki opozarja na partizane, ki so padli v novembru 1941 po napadu na Bučko. Postavili so ga lani, in sicer na pobudo Miha Henigmana.

V Gabrovko je odšla tudi skupina pionirjev iz topliške osnovne šole. Goste so pričakali pionirji. Po popoldnevu so odšli k spomeniku-skali. Pionirji so zvedeli, da so po napadu na Bučko padli trije partizani: Maks Henigman, Ivan Bartol in partizan neznanega imena. Pred spomenikom so položili venec, govoril pa je Janez Henigmanov soborec. Po besednem kulturnem programu, ki so pripravili topliški pionirji, so odšli v gabrovsko šolo, kjer je bil tuov. Miha Marinko. Opisal nam je napad na Bučko in nas opozoril, naj ne smemo deli z gledamo pri borcih za svobodo in neodvisnost.

LJUBA FIFOLT
OŠ DOL. TOPLICE

PRAZNIK IZSELJENCEV

V soboto, 12. novembra, so izseljenci krajevne skupnosti Bizeljsko izseljencev svoj praznik, 36-letnico izseljencev. Učenci naše šole smo jim pripravili kulturni program, govor pa je imel Milan Šepetavc. Po programu so se zbrani zabavali ob zvočni ansambli Dobri prijatelji.

SUZANA BRUDAR
OŠ Bizeljsko

UREJENA PREHRANA – Nekdaj neuporabne kletne prostore osnovne šole „Katja Rupena“ so ob pomoči tovarne Krka v Novem mestu uredili in prenovili. V novih prostorih malica in kosi veliko število učencev. Ob vsakem okusnem in izdatnem obroku so učenci hvaležni vsem, ki jim ga omogočajo. (Foto: S. Jesih, foto krožek)

„V zdravem telesu zdrav duh“ na znamkah

Razstava športnih znamk kot novo poživilo v delu novomeškega Filatelističnega društva

Filatelistično društvo Novo mesto bo imelo od 26. novembra I. mladinsko filatelistično razstavo v novem domu JLA v Novem mestu. Posvečena bo praznovanju letošnjih Titovih jubilejev in 90-letnici telovadnega društva „Sokol“, predhodnika današnjega „Partizana“. Razstava znamk ima naslov „V zdravem telesu – zdrav duh“. Mladinci – Filatelisti iz vse Slovenije bodo razstavljali svoje zbirke športa na znamkah.

Filatelistično društvo obstaja že skoraj 30 let. Naj navedem nekoliko podatkov iz naše kronike:

Ustanovni občni zbor filatelističnega društva Novo mesto je bil 25. 9. 1949. Že leta 1949 je društvo poslalo seznam članov poši Novo mesto in z njo sodelovalo glede nakupa znamk.

Leta 1950 je imelo že 31 članov in dva mladince, leta 1953 19 članov in 4 mladince. Društvo je imelo sestanke ob nedeljah v ekonomski šoli, kjer so člani zamenjevali znamke in prejeli naročene znamke.

Leta 1954 je društvo imelo 16 članov in dva mladince. Članstvo je upadalo, ker se niso dobile popolne serije preko pošte, preko Filatelistične zveze Slovenije pa samo omejene količine, t. j. brez ključnih znamk. Društvo je takrat imelo članske sestanke v prostorih pisarne „Rog“ v Novem mestu.

V letu 1956 je društvo imelo samo 6 članov. Zanimanje za znamke je zelo upadlo, ker ni bilo dobiti ključnih znamk, in cene so bile kar visoke. Člani so se predkoma sestajali. V letu 1958 se je začelo društvo sestajati v posebni sobi kavarne na Glavnem trgu, ker ni imelo svojih prostorov. Osnovan je bil tudi pionirski krožek. Društvo je šlo 13 članov in 13 mladincev.

Že 1958 je društvo razpravljalo o razstavi znamk, ki naj bi bila v študijski knjižnici, vendar ni bilo pravega sodelovanja in do razstave ni prišlo.

V letu 1968 se je število članov povečalo od 19 na 75 in precej mladka, ki je imel svoj krožek. Društvo je v tistih letih natisnilo več spominskih kuvert s podobami dolenjskih gradov in priredilo prodajo nečigosenih znamk po turističnih krajih. Uredilo je vitrino, kjer so filatelisti razstavljali svoje zbirke. Takrat so priredili tudi več predavanj o filateliji. Društvo vsa ta leta ni dobivalo nobenih dotacij in se je samo vzdrževalo z nabavo in prodajo znamk.

21. 10. 1969 je društvo organiziralo razstavo „verigarjev“ v Novem mestu in izdalo spominsko kuverto. Pozneje so se člani društva sestajali v sobi na rotovžu. Ker društvo ni imelo veliko sredstev, je iskalo nov prostor. Na osnovni šoli Grm je deloval pionirski krožek, zato se je društvo preselilo na šolo in tam imelo članske sestanke dvakrat v mesecu.

Od letos se društvo sestaja v novem domu JLA in šteje 53 članov. S tem so dane tudi boljše možnosti za filatelistično dejavnost.

NIKA KLEMENČIČ

Kritično in samokritično

Pred kratkim so se v gozdarskem domu v Glažuti zbrali mladi družbenopolitični aktivisti iz občine Ribnica. Namen zбора je bil, da se dogovore o delu mladih v občini in o pripravah na 10. kongres ZSMS, ki bo prihodnje leto.

Prvi dan so se najprej seznanili z mislimi iz knjige Edvarda Kardelja

„Smeri razvoja političnega sistema so socialističnega samoupravljanja“, nato pa so razpravljali in podrobneje analizirali posamezna poglavja te študije. Ustanovili so tudi predavateljski aktiv, ki bo obiskal vse OO ZSM v občini in študijo podrobneje predstavil večini članstva ZSM. Prvi dan popoldne so bile še seje področnih konferenc ZSM, na katerih so obravnavali dozrajše delo in program dela za obdobje do aprila.

Drugi dan seminarja je bila seja občinske konference ZSM Ribnica, na kateri so obravnavali posamezna področja našega dela. Razprava je bila zelo samokritična in kritična. Poudarjena je bila odgovornost članov, predvsem vodilnejših, pri uresničevanju nalog, za katere so se skupno dogovorili. Obravnavali in sprejeli so program OK ZSM Ribnica in njenih organov za obdobje november 77 – april 78. Zelo kritično so razpravljali o mladincih, ki so predlagani v ZK, ter o članih ZSM, ki jih pri delu ZSM ni čutili.

Nadalje so sprejeli nekaj sklepov o povečanju prizadevanj za sprejem mladincev-prostovoljcev v teritorialne enote, o izvedbi rekreacijskih tekmovanj, ocenili so delo posameznih osnovnih organizacij ZSM, sklepali o idejnopolitičnem usposabljanju mladih, o oblikovanju stalne mladinske delovne brigade ter o začetku priprav na delovne akcije, ki jih čakajo v prihodnjem letu. Pomemben del seje pa je bil posvečen razpravi o volitvah v prihodnjem letu. Ocenili so, da so premalo sodelovali pri evidentiranju delegatov v zbere skupščine in v SIS in sklenili, da se v nadaljnjem obdobju vključujejo v predvolilne priprave.

Seminar so zaključili z ugotovitvijo, da so v zadnjem obdobju naredili nekaj korakov naprej, da pa jim ostaja še precej nalog, ki se jih morajo lotiti z vso resnostjo in odgovornostjo.

ALBIN MIKULIČ

Zakaj nič ne ukrenejo?

V Vavti vasi pelje stara kmečka pot od zadržnega doma do šole, je pa v takem stanju, da nas je lahko sram. Pot je polna globljih jam, luž, blata in očitno ni vzdrževana. Zakaj občani že vrsto let plačujemo samoprisevek, krajevna skupnost Straža pa nič ne ukrene za popravilo poti?

Vaščani smo bili že julija pri predsedniku SZDL s predlogom, da bi ponovno zbrali samoprisevek in to pot asfaltirali, če je mogoče. Sicer naj bi jo vsaj temeljito popravili in posipali z gramozom, ne pa z blatom. Naleteli pa smo na gluha ušesa.

Ta pot je posebno važna, ker po njej hodijo vsak dan vaški otroci k telovadbi v združni dom, pa so večkrat poškopljani z blatom, ker je tudi avtomobilski promet precej gost.

Kot krajan slišim precej godrnjanja na ta račun in mislim, da bi morali kaj ukreniti. Jaz sam sem naredil že veliko korakov tako do krajevnih funkcionarjev, kot na občini, pa ni uspeha.

ERNO ŠALI
upokojenec
Vavta vas 52

Še: Eden nagaja vsej vasi

V 44. številki Dolenjskega lista z dne 10. novembra 1977 ste objavili na novomeški strani nepodpisan članek z naslovom „Eden nagaja vsej vasi“. Ker so navedbe v članku, čeprav ste črpali gradivo zanj na seji občinske skupščine Novo mesto, enostranske in zamegljujejo resnico, vas prosiva, da objavite naslednji odgovor:

Za postavitev novega električnega voda v Šmalčji vasi, ki naj bi potekal po najinem zaokroženem posestvu, v Šmalčji vasi ne ve nihče in vaščani

niso nikoli predlagali take investicije DES – TOZD Elektro Novo mesto. Ta električni vod tudi ni v nobenem planu krajevne skupnosti Šentjerneje in krajevna skupnost o tej investiciji ne ve ničesar. Gre torej za poseg v korist določenega človeka, pri čemer se je TOZD Elektro Novo mesto sklicevala v razlastitvenem postopku na širši družbeni interes, da je sploh lahko predlagala razlastitev, ker razlastitev v korist posameznika pač ni dopustna.

Pri tem sta občinska skupščina in TOZD Elektro Novo mesto prezrli naslednje: 1. morali bi ugotoviti, ali je možna še kakšna druga, boljše varianta za električni vod. Če naj bi ta vod služil celi vasi, bi bilo normalno, da bi potekal ob vaški poti, in ne povsem izven vasi; 2. občinska skupščina bi se morala prepričati pred razlastitvijo, ali so res pogoji za razlastitev ali ne. Tako pa se je poslužila zgolj pisarniških ugotovitev in pri tem zanemarila dejstvo, da je potrebno varovati kmetijska zemljišča, posebno tista, kjer se želijo kmetije preorientirati na sodobno kmetijstvo in kjer imajo urejeno strojno obdelavo, kot je v najinem primeru.

ANTON ŽUPAN
JOZEFA BANIC

SPET NAVDUŠILE

Pevke noneta „Rog“ iz Željn pri Kočevju, ki so, oblečene v narodne noše, sodelovale na nedavni proslavi pobratene KS Trnsko – Zagreb, so spet navdušile poslušalce. Ob obisku v Zagrebu so pele še v domu počitka. Vsi poslušalci so poudarili, da so naredile izreden vtis in da so edini zbor, ki še poje nepovratne stare slovenske narodne pesmi, vsaj kolikor oni vedo. Takih pesmi se spominjajo le še starejši občani Zagreba, ki so tudi sili pevskih novosti in raznih priredb narodnih pesmi. Poslušalci so izrazili željo, da bi jih nonet „Rog“ še obiskal.

POGOVORI NA GLAZUTI

Na Glažuti pri Ribnici smo 12. in 13. novembra imeli seminar, na katerem smo mladinci iz ribniške občine poslušali razlogo Kardeljeve knjige o smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja ter imeli seje področnih konferenc KMI, KMKS in KMD.

Ker smo na seminarju ugotovili, da informiranje še ni dobro, smo sklenili naš bilten vsebinsko prenoviti, hkrati pa smo se odločili, da bomo poročila o delu izboljšali. Ugotovili smo tudi, da v marsikateri osnovni organizaciji delo ne teče, da se marsikje pojavljajo napake, ki jih je treba čimprej odpraviti.

Na seji OK ZSMS Ribnica – udeležila sta se je tudi Alenka Brglez in Franci Keržan – smo sprejeli operativni program za naslednje obdobje in se obširno pogovorili o volitvah. Med nalagami za prihodnje leto smo sprejeli tudi lokalno delovno akcijo ter ustanovitev brigade za eno od zveznih akcij. Izdelali bomo tudi samoupravni sporazum za lokalno delovno akcijo.

Mladim komunistom, ki so neaktivni, smo izrekli kritiko. Sklenili smo, da bomo poslej budno pazili na kandidate za sprejem v ZK.

VIKTORIJA SKRABEC

PREVZELI SKRIB ZA SPOMENIK

Tudi letos smo gojenci Doma Majde Šilc iz Novega mesta ob dnevu mrtvih obiskali kraj, kjer je padla junakinja, po kateri ima naša ustanova ime. Spomin na junakinja X. ljubljanske udarne brigade smo počastili s položitvijo venca in kratkim programom.

Mesto, kjer so padli Majda in njeni tovariši, obdaja prelepa narava, gozdna jasa in pašniki. Vendar pa je spominski kraj bolj osamljen. Okolica ni urejena, kar kaže na premajhno skrb krajevne mladinske organizacije in borčevske organizacije v Novem mestu. Tudi ljudem, ki žive na tem območju, kjer so se bili huđi boji, neurejeni spomin ni v ponos. Zaradi tega smo gojenci sklenili, da bomo okoličo spomenika redno urejali; mladinska organizacija doma je skrb za spomenik vzela za svojo nalogo.

APOLONIJA MARTINI
novinarski krožek
doma Majda Šilc

VIII. KORDUNAŠKA UDARNA DIVIZIJA SLAVI

Odbor za proslavo 35-letnice ustanovitve VIII. kordunaške udarne divizije vabi vse preživle borce te divizije, da se udeležijo proslave, ki bo v soboto, 26. novembra, v Karlovcu. Tega dne bo svečana akademija v čast dneva republike in obletnice ustanovitve divizije v Šolski športni dvorani, in sicer ob 17. uri.

Nova monografija?

Borci Zahodnodolenjskega odreda vabijo k sodelovanju

Stalni odbor Zahodnodolenjskega odreda je na tretji seji razpravljala o predlogu, da bi ustanovili poseben sklad, v katerem bi zbirali prispevke posameznikov, delovnih in družbenopolitičnih organizacij. Z zbranim denarjem bi radi izdali knjigo o življenju in boju Zahodnodolenjskega odreda (žiro račun: 50103-678-78919, za borce dolenjskega odreda, SDK Ljubljana, Miklošičeva 7).

Monografija bo zajela zgodovino Zahodnodolenjskega odreda od ustanovitve (v prvi polovici 1942) do dne, ko je prerasel v IX. SNOUB. V poljudni besedi bo avtor prikazal odredov prispevek v osvobodilnem boju, njegovo politično sodelovanje s kraji in pomoč prebivalstva v boju proti okupatorju. Pisec se bo potrudil, da bo monografija napisana verodostojno, z natančnim opisom bojev in dogodkov v času delovanja Zahodnodolenjskega odreda. V knjigi bo tudi seznam živih borcev, padlih in po vojni umrlih tovarišev in tovarišic.

Prepričani smo, da se borcev odreda še dobro spominjate in da jih imate v lepem spominu ter da boste prislunili naši prošnji in s svojim prispevkom omogočili izid monografije.

J. LUKŠIČ

SODELOVALI PRI VOJAŠKI VAJI

V petek, 11. novembra, se je začela vodstveno-štabna vaja GORJANCI 77. Organizirali so jo, da nas morebitna vojna ali naravna nesreča ne bi presenetili. V vaji, ki je pokazala, kako so ljudje pripravljeni braniti svojo domovino, smo sodelovali tudi pionirji in mladinci osnovne šole Žužemberk. Naša naloga je bila raznašati pozive in razpečevati letake. Svojo dolžnost smo opravili hitro in vestno. V nedeljo smo priredili partizanski miting; kulturni program so prevzeli na svoja ramena mladinci naše šole.

ALENKA CAJNKO
literarno-novinarski krožek
osnovna šola Žužemberk

Nergači ponavadi manjkajo

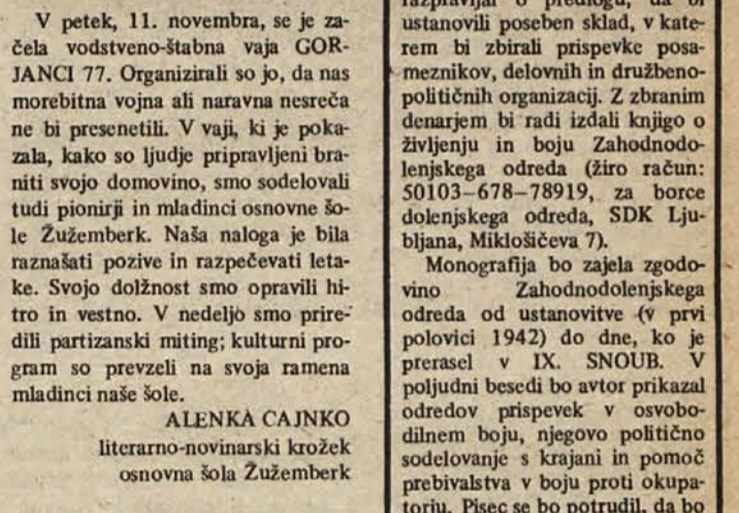
Delo v Klubu novomeških študentov vse boljše

Novi izvršni odbor Kluba novomeških študentov je pričel delati pred dobrim letom, delo v štirih komisijah pa je opravljalo sedemindvajset članov.

Informativna komisija je zabeleževala aktivnost članov, urejala oglasno desko, dopisovala v Delo in Dolenjski list, kulturna je skrbela za izobraževanje študentov s pomočjo abonmajev v SNG in Filharmoniji. Žal pa študentje niso bili huđo zainteresirani za tovrstno izobraževanje, tako da čaka komisijo še precej dela. Kulturniki so omogočili delovnim članom cenejši ogled kinopredstav v Krki, pripravili so predavanje o kozolcih na Dolenjskem (obisk je bil nezadovoljiv), v marcu čiščenje spomenikov v Novem mestu itd.

Socialno-ekonomska komisija je pripravila nekaj sestankov, s klubom Dolenjskih študentov v Mariboru je organizirala obisk v Novoteksu in Krki in pogovor s predstavniki občine, maturante novomeških srednjih šol pa je seznanila s problemi štipendiranja in kadrovanja. Nič manj delavna ni bila športna komisija, ki je omogočila redno nedeljsko rekreacijo, cenejši ogled košarkarskih tekem in sodelovanje študentov na medklubskem tekmovanju v Črnomlju, kjer so bili člani KNS tretji. Člani izvršnega odbora so pripravili še tradicionalno brucevanje, skupščino in spoznavni večer, vendar akcijski načrt za leto 1976/77 še ni v celoti uresničen, predvsem ne zavoljo nezainteresiranih študentov, ki pa znajo na nepravem mestu (akcij pa se ne udeležujejo) reči marsikatero pikro na račun študentske nedelavnosti.

KNS NOVO MESTO

ORKESTER NA UČITELJEVO POBUDO – Maja letos je bila na pobudo upokojenega učitelja Albina Golobiča iz Sadinje vasi ustanovljena godba na pihala. Med muzikanti je največ mladih. S pridno vadbo in ogromno dobre volje so se fantje v kratkem času dobro „ujeli“. Sodelujejo že na vseh prireditvah v Semicu in okolici. (Foto: Derganc)

ZADNJI POSTANEK V SLOVENIJI – Damelj nad Kolpo je bil zadnja slovenska vas na poti slovenske delegacije.

DAMELJSKA VESLA ZA AVNOJ

Ko vsako leto 29. novembra proslavljamo dan republike, veličasten dogodek, ki je sredi najhujše vojne vihre določil začetek nove zgodovine jugoslovanskih narodov, postavil trdne temelje, na katerih smo vseskozi gradili in še gradimo, ko torej proslavljamo ta dan, imamo v mislih določilno drugo zasedanje AVNOJA v Jajcu v noči od 29. na 30. november 1943. In ko proslavljamo dan republike, ne proslavljamo le zgodovinskega dogodka samega, ampak vse, kar je v njem strnjeno.

Zgodovinopisje zabeleži pomembne dogodke, ne more pa posvetiti pozornosti tistim drobnim sestavinam, brez katerih tega pomembnega dogodka ne bi bilo. Prav tako je z drugim zasedanjem AVNOJ. Da se je lahko ravno na ta dan v Jajcu zbralo 142 delegatov iz vse Jugoslavije, je bilo potrebno ogromno skrbnih priprav, v katerih je sodelovalo več sto ljudi. Zgodovinske dogodke v bistvu vedno omogoča in dela ljudstvo. In prav vsem tem drobnim, a nepogrešljivim dejavnikom posvečamo ta zapis, ki govori o enem samem drobnem dogodku pri rojstvu nove Jugoslavije.

Slovenska delegacija je krenila v Jajce 10. novembra 1943 iz Kočevskega Roga. Kočevske gozdove je takrat že pokrival sneg, pritisnil je hud mraz, ki je še bolj začel pritiskati, ko se je noč razjasnila. Delegacija s spremstvom se je spustila do Črmošnjic, kjer so prtljago naložili na vozove, in pri Semiču zakoračila v Belo krajino. Do Črnomlja so se peljali na vozovih, v neki črnomljski gostilni so se za silo pogreli in najedli golaža s polento, nato pa ponoči nadaljevali pot po škripajočem snegu proti Kolpi. Ognili so se Vinice in se počasi vzpeli v obkoljske višine. Na Sinjem vrhu so jih ljudje sprejeli pod streho in jih postregli s kruhom, orehi in jabolki. Delegati so svetlobo dneva dočakali močno utrujeni od dolge in naporne poti in so spali do poznega popoldneva. 11. novembra ob sedmih zvečer so se poslovili od Sinjega vrha in se pripravili na kar se da previden prevoz čez Kolpo na hrvaško stran.

LE EN ČOLN V VASI

Ta dan je za nekaj vaščanov Damlja, odmaknjene vasice na pečini nad Kolpo – takrat je imela 18 hiš – najpomembnejši dan v njihovem življenju. Dobili so odgovorno nalogo, da slovensko delegacijo varno in neopazno prepeljejo čez Kolpo. Organizacija je bila zaupana Francu Šebalju.

„To ni bilo lahko“, pravi Franc Šebalj, danes 70-letni kmet, ki že vse življenje živi v Damlju. „Če bi bili mirni časi, bi bila to malenkost, saj smo imeli v vasi več čolnov, oba mlinarja pa sta imela velika in močna čolna, na katerih se je lahko peljalo tudi po 16 ljudi naenkrat. Ljudje iz Damlja smo Kolpe vajeni od malega in čoln je že od nekdaj in še danes vsakdanje prevozno sredstvo. Toda ko mi je partizan Martin dan prej zaupno naročil, naj organiziram prevoz partizanske brigade čez Kolpo, je bilo najtežje vprašanje, kako zagotoviti čolne. Italijani so ob prihodu v vas naše čolne uničili.“

Damelj je bil priljubljena postojanka za partizane z naše in hrvaške strani. Franc Šebalj pa je kmalu postal vaški zaščitnik in terenski aktivist, zato odločitev, da bo delegacija prečkala Kolpo pri Damlju, ni bila naključna. Tudi organizator je bil premišljeno izbran. Šebalj je bil med drugim delegat na Kočevskem zboru, že prej pa je opravil več odgovornih nalog za partizane.

„Bilo je 10. novembra 1943 zvečer, ko se je pri meni oglasil partizan Martin. Rekel mi je, da moram naslednji večer organizirati prevoz partizanske brigade čez Kolpo,“ podrobneje pripoveduje Šebalj. „Najprej sem se ustrašil, koliko jih bo, saj je omenil

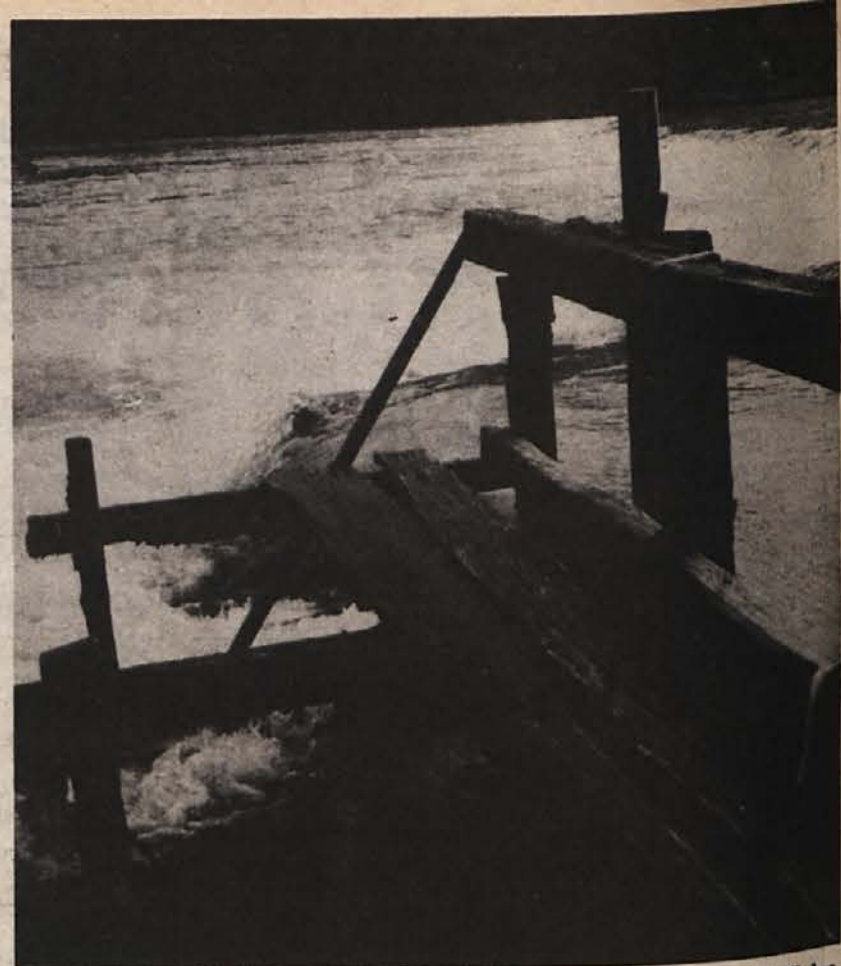
celo brigado, primerne čolna pa nikjer. Vedel sem le za manjši čoln, skrit pri drvarnici Matije Fortuna (leta je bil takrat že v partizanih). Čoln je imel ročaje, da smo ga lahko nosili h Kolpi in nazaj, v njem so se lahko peljali največ štiri ljudje in z njim sam nikakor ne bi mogel prepeljati brigade.“

Ker partizan Martin ni smel povedati, koliko ljudi bo treba prepeljati, kaj šele, kdo so ti ljudje, je bilo prepuščeno Šebalju, koliko pomagačev si bo dobil. Delovati je moral tajno. Šel je na domove sedmih vaščanov, v katere je imel največ zaupanja, in jim naročil, naj bodo zvečer pripravljeni. Na izbiro je imel v glavnem starejše sovaščane, ker so bili vsi za vojsko sposobni v partizanih. Danes še žive od njih Franc Žagar, Franc Žlenar in Ivan Zagalj.

PREPOZNAL JE KIDRIČA

Za prevoz čez Kolpo je bilo vse pripravljeno, ko so, že v temi, delegati s spremstvom prišli s Sinjega vrha v Damelj. Za kratek čas so počili v vasi in se pogreli – mraz je z nočjo spet hudo pritisnil – nato pa so se po strmi ovinkasti stezi spustili do Kolpe. Ustavili so se na bregu reke pod mlinom. Med njimi in hrvaško četo, ki jih je čakala na drugi strani, je bila ledeno mrzla Kolpa, vsa razpenjena in vrtinčasta od jezua, ter dva manjša otočka, ki razdeljujeta reko v več rokavov, obenem pa zagotavljata precej skrit in varen prehod. Na hrvaški strani se breg strmo dvigne, vanj je vsekana pomembna cesta Zagreb – Reka, imenovana Luiziana, ki so jo Nemci vseskozi dobro stražili. Z nje je lepo videti na Kolpo, zato so za prevoz izbrali zaraščeni predel pod jezom, čeprav bi bil neprimerno lažji na mirnem toku nad jezom. K še večji previdnosti so jih prisilili zlasti nemški tanki, ki so jih podnevi opazili na cesti.

„Čolnarji smo se zbrali sredi vasi in se s poslanci spustili h Kolpi. Takrat sem že vedel, za kaj gre,“ zatrdi Še-

OSTARELA PRIČA – Mlin ob jezu, kjer je avnojska delegacija prečkala Kolpo, ne dela več. Kljub temu ima vsako leto veliko obiskovalcev.

balj. „Ko sem med partizani zagledal Kidriča, se mi je posvetilo. Dobro sem si ga zapomnil na Kočevskem zboru, kjer je največ govoril; prepoznal sem tudi Avšiča, Vavpetiča in še nekatere, ki smo jih izvolili v Kočevju. Seveda pa nisem vedel, kam so namenjeni.“

Prevoz se je začel okoli 10. ure zvečer. Poleg čolnarja so šli lahko v čoln samo še trije. Prevoz je bil naporen in počasen. Čoln je potreboval precej časa, da je prepeljal trojico na drugo stran in se vrnil po novo. Mraz je naraščal. Čakajoči so vstajali in se skušali ogreti s hojo na mestu ali pa so poskušali preganiti otrplost s hitro hojo sem ter tja po tenki sneženi skorji. Čolnarji so se izmenjevali, mraz pa tudi leta so marsikoga hudo zdelali. Vendar čolna ni bilo mogoče zaupati mlajšim in močnejšim rokam partizanov iz spremstva, ker ga je varno krmarila preko kлокotajočih vrtincev in v meglici, ki je začela vstajati nad vodo, le roka izkušenega dameljskega čolnarja.

MULI NOČETA V KOLPO

Prepeljati je bilo treba šestnajst odposlancev, zaščitno četo, dve muli, orožje, zalogo municije in ostalo opremo.

„Najtežje je bilo z mulama,“ se spominja 80-letni Franc Žagar, izkušen in pogumen človek, ki se je med Maistrovimi borci boril za Koroško. „Vsi smo bili izkušeni čolnarji, vajeni prevažati partizane in kurirje ponoči preko Kolpe, vendar pa z mulami še nismo imeli opravka. Vsi smo se branili prepeljati živali. Šebalj je vojake služil pri konjenici in je imel največ izkušenj, kako ravnati z živaljo. Prevel je to nalogo. „Ker muli nista in nista hoteli zabresti v mrzlo Kolpo, sem eno od njih lopnil s polenom, da bi, če ne zlepa, pa zgrda ubogala. Mula pa mi je takoj vrnila milo za drago in me tako brcnila v koleno, da sem odletel po tleh. Še danes me radi podražijo zaradi mul.“

Tudi muli so Dameljčani spravili čez reko. Mlinar Miha Flajnik iz Vukovcev je veslal, Šebalj pa je muli na povodcu vlekel čez reko. Na plitvini sredi Kolpe je čoln nasedel, Šebalj je moral zabresti v ledeno vodo in muli vleči do hrvaškega brega.

SKOK PREKO LUIZIANE

Ko so svoje delo opravili, so se dameljski čolnarji vrnili domov, le Ivan Žagar je ostal na hrvaški strani. Njega so izbrali za vodiča, ki bo delegacijo vodil pri prečkanju nevarne ceste. „Mene so za ta posel izbrali zato, ker sem bil invalid; če bi me Nemci ali ustaši slučajno prijeli, gotovo ne bi zasumili, da opravljam pomembno nalogo. Sicer pa ljudje iz Damlja že od nekdaj pogosto hodimo na obiske k hrvaškim sosedom in bi se lahko tudi takrat s tem izgovoril. Na srečo je vse potekalo v redu. Na oni strani Kolpe smo se v tišini razvrstili in se previdno približali cesti. Dobro sem pregledal cesto in se prepričal, da v bližini ni nevarnosti. Partizani so čakali skriti in drug drugega držali za plašče. Na moj znak so vsi naenkrat prečkali cesto. Spremljal sem jih še kakšnih 300 korakov od ceste, kjer smo se poslovili. Mene je v čolnu čakal zet in oba sva se še zadnjič tisto noč peljala čez Kolpo,“ živo pripoveduje danes 77-letni Ivan Žagar, še vedno živahen možak, ki tudi o svojih boleznih govori na šaljiv način.

Tako je potekal prevoz slovenske delegacije za AVNOJ čez Kolpo ponoči 11. novembra 1943 pri Damlju. Sedaj spet vsako leto po tej poti hodi avnojska mladinska pohodna brigada. In ravno na tem mestu jih ostareli, a še čvrsti dameljski čolnarji prepeljejo čez Kolpo. „Lepo je, da mladi na tak način obujajo spomine in goje slavne tradicije,“ navdušeno pove zadnji od preživelih čolnarjev Franc Žlenar, stari 74 let, ki še danes vsak dan nekaj časa spomini na sprehodu ob Kolpi, sam spomini in pripovedjo reke, ki govori le tistim, ki jo ljubijo.

Zgodovina, ko omenja drugo zasedanje AVNOJA, med vrsticami govori tudi o dameljskih čolnarjih. Ko danes govorimo o svobodi, izrekamo tudi imena enajstih padlih partizanov in majhne belokranjske vasice Damelj. Zato lahko to vasico uvrstimo k tisoč drugim krajem vse Jugoslavije, katere moč, ugled in razvoj rastejo prav iz svobodoljubnih in ponosnih src.

A. BARTEL
M. MARKEL

„TAM POD JEZOM JE ŠLA POT“ – Franc Šebalj, organizator prevoza čez Kolpo, kaže, kje je potekal ponočni prevoz slovenskih delegatov.

Franc Žagar

Ivan Žagar

Franc Žlenar

Odloženo, a doklej?

Krški bralci upajo, da izposojevališče knjig na levem bregu Save (v delavskem domu) ne bo ostalo le v načrtu

Ko bodo v Krškem delali obračun za pravkar končani mesec knjige, ne bodo imeli kaj prida pokazati. Ni bilo pomembnega koraka naprej: v knjigarni niso prodali niti ene knjige več kot običajno in tudi število bralcev, ki zahajajo v Valvasorjevo knjižnico, se ni povečalo. Prav tako bodo lahko med ugotovitvami zapisali, da je zadovoljeno le bralcem desnega brega Save, kjer je sedež knjižnice.

Vse to seveda ne pomeni, da niso ničesar predvideli in načrtovali. Kot pravi Vida Češnjevar-Fritz, je vodstvo Valvasorjeve knjižnice hkrati s številnimi občani, ki jim je pri srcu razvoj knjižničarstva, dolge mesece držalo pesti za to, da bi z zgraditvijo novega delavskega doma

KRŠKA KNJIŽNICA se imenuje po znamenitem možu Valvasorju, očetu „Slave vojvodine Kranjske“, ki je pred kratkim spet zagledala beli dan na slovenskem knjižnem trgu. V Krškem pa si prizadevajo, da bi knjižnico s tem imenom bolj spoznali tudi na levem bregu Save — prek sodobnega izposojevališča v novem delavskem domu. Za zdaj je izposojevališče le v načrtu, uredili pa ga bodo, ko bo delavski dom dobil nov trakt.

tudi na levem bregu Save prišli do knjižničnih in čitalničnih prostorov. Dom so odprli, prostori za sodobno izposojevališče Valvasorjeve knjižnice pa so ostali zarisani le v načrtu za trakt, ki bi naj ga temu domu dozidali kasneje.

„Upamo in želimo, da bo ta trakt kmalu sezidan, sicer bo levi breg še dolgo čakal na bralcem približno izposojeno knjigo, saj trenutno ne vemo za drugačno rešitev za izposojevališče, kakor da je le-to pod streho novega delavskega doma,“ pravi Fritzoza, vodja Valvasorjeve knjižnice.

Na kasnejši čas so predstavili tudi akcijo 10 dinarjev za knjigo na prebivalca, načrtovano za 500-letnico pridobitve mestnih pravic Krškega. S to akcijo so želeli ne le povečati število novih knjig na knjižničnih policah, ampak tudi temeljito prenoviti fond za izposojanje. Z novimi knjigami obogatena knjižnica naj bi postala mikavnejša za sedanje in tudi za nove bralce. „Če tega nismo mogli uresničiti zdaj, je to osrednja naloga za v prihodnje in najbrž tudi v najtesnejši povezavi s predvidenim izposojevališčem na levem bregu Save. V nameravani akciji naj bi namreč zbirali denar tako za popolnitev sedanjega fonda in sami Valvasorjevi knjižnici kot za fond, ki bi ga naj osnovali v izposojevališču pod streho delavskega doma. Naj ponovim, da je to izposojevališče nujno odpreti, ker je z Valvasorjevo knjižnico zaradi njene ne najbolj ugodne lokacije zadovoljen le desni breg, se pravi stari del Krškega,“ razlaga Fritzoza.

I. ZORAN

Bo tabor še (samo) občinski?

Danes bo skupščina trebanjske kulturne skupnosti razpravljala o uresničevanju programa

Trebanjska kulturna skupnost je dala delegatom, ki se bodo udeležili današnje seje skupščine, v razpravo podatke o dotoku sredstev in obsežno poročilo o uresničevanju vsebine programa.

Pod okriljem Zveze kulturnih organizacij delujejo društva v sedmih večjih krajih občine. Najrazličnejše skupine so pripravile v zadnjem času več kot sto nastopov, štirje pevski zbori so se udeležili šentvitskega pevskega tabora.

Razveseljivi so podatki o gostovanjih in obiskovalcih. Vseh 18 predstav se je udeležilo 4.490 občanov. Med gostujočimi skupinami je bilo več poklicnih. Prireditve za mladino so si lahko ogledali učenci vseh osnovnih šol. Pri tem so pre malo upoštevali potrebe izvenšolske mladine.

Kulturna skupnost se uspešno poskuša na založniškem področju. Letos je izšla že tretja številka „Samorastniške besede“, izdali pa so tudi prvo številko „Srečanji“ s prispevki mladih literarnih ustvarjalcev. Naj pristavimo, da

Počastitev I. Vavpotiča

Ob 100-letnici rojstva Ivana Vavpotiča so v Dolenjski galeriji odprli razstavo njegovih del — Govoril dr. Emilijan Cevc

Slikarsko delo Ivana Vavpotiča, sodobnika impresionistov in modernistov, tri desetletja in pol po njegovi smrti še ni pravično in v celoti ocenjeno, pa tudi retrospektivne razstave Vavpotiču še niso nikjer pripravili. Te pomanjkljivosti se je začela slovenska likovna javnost hkrati s strokovnjaki zavdati šele letos, ko je poteklo sto let od Vavpotičevega rojstva. Kasnijo pa tudi proslavitev tega

Ivan Vavpotič: Oton Župančič, olje — platno. (Z razstave v Dolenjski galeriji)

slikarjevega jubileja, saj bi se morale zvrstiti že februarja oziroma v mesecu, ko se je slikar rodil, ne pa ob koncu leta.

Po obsegu skromno, po vsebini pa vsekakor dostojno proslavitev 100-letnice tega slikarja so prejšnji teden pripravili v Novem mestu, kjer je Vavpotič, ki mu je zibelka stekla v Kamniku, v letih 1889 — 1897 obiskoval osemrazredno gimnazijo. V mali dvorani Dolenjske galerije so odprli razstavo Vavpotičevih del, ki jih hranijo Narodna galerija v Ljubljani, Belokranjski muzej v Metliki ter Dolenjski muzej in Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu. Vsega je razstavljenih 36 del, od tega 17 olj, 7 risb (pet s svinčnikom ter po ena s tušem in ogljem), en gvaš in 11 ilustracij.

Med znamenitejša dela sodijo portreti Dragotina Keteja, Otona Župančiča, Nika Župančiča, Slavka Gruma, Janeza Trdine in slikarjev avtoportret. To so le nekateri portreti, na razstavi jih je kajpak še več, saj je slovel Vavpotič svoje čase kot odlični in zelo iskan portretist. Pred obiskovalci se zvrste še drugi motivi izpod Vavpotičevega čopiča (Sentjakob, Novo mesto v večerni zarji, Ajda, Otroci ob vodi itd.). Enajst ilustracij za „Tolovaja Mataja“ kaže Vavpotiča kot še danes neprekosljivega knjižnega ilustratorja, osnutek za sceno Grumovega „Dogodka v mestu Gogi“ pa opozarja, da je bil slikar tudi eden najboljših scenaristov, kar so jih premogla slovenska gledališča.

Na otvoritvi razstave, ki bo odprta od 1. decembra, je o življenju in delu Ivana Vavpotiča govoril dr. Emilijan Cevc. Ko je poskušal najti pravo mesto za tega slikarja v slovenski likovni zakladnici, se je poslužil primere, češ da brez veličastnih Alp in slikovitih Gorjanec naša dežela ne bi bila tako zanimiva in bogata lepot, kakor je. Vavpotič torej zasluži mesto v tem umetniškem „gorovju“, akoravno ga morda ne bomo mogli nikoli posaditi na enega alpskih vršacev.

Po razstaviščih

V GALERIJ POSAVSKEGA MUZEJA v Brežicah bodo danes odprli razstavo del akademskih slikarjev Darinke Pavletič — Lorenčak, Viktorja Povšeta in Miroslava Kuglerja, članov celjskega pododbora Društva slovenskih likovnih umetnikov. Na tej razstavi bo vsak slikar predstavljen s po 10 do 15 deli.

V AVLI NOVE STAVBE „KRKE“, ki postaja ob Dolenjski galeriji in nedavno odprti Novoteksovi galeriji pomembno in tudi odmevno novomeško likovno razstavišče, bodo danes ob 18. uri odprli razstavo del akademskega slikarja Franceta Godca. Na otvoritvi bodo sodelovali mešani pevski zbor Krke in recitatorji. Prireditve je posvečena bližnjem dnevu republike.

TUDI ČRNOMELJ NI BREZ likovnega življenja. V gornji avli kulturnega doma je od ponedeljka odprta razstava del akademskega slikarja Marjana Pišberška. Slikar, ki je pred leti v Lamutovem likovnem salonu razstavljal viharnike in druge motive iz gorskega sveta ter le-tom dodal nekaj upodobitev dolenjske krajine, se s primernim izborom predstavlja tudi črnomaljskemu občinstvu. Med izborom sta tudi dve deli, nastali med slikarjevim bivanjem v Črnomlju, kar daje razstavi še poseben mik. Pri otvoritvi sta nastopila basist Ladko Korošec in domačin Silvester Miheličič z elektronsko harmoniko.

postaja „Samorastniška beseda“ čedalje bolj pokrajinska publikacija, iz česar so razvidne njene težnje, da preraste v odmevno dolenjsko revijo.

Tabor likovnih samorastnikov je letos proslavil 10-letnico neprekinjenega dela in si nedavno prislužil republiško odličje Svobode z zlatim listom. Čeprav je že dolgo znano, da je po vsebini, namenu in organizaciji institucija najmanj republiškega pomena, ji še vedno niso odmerili prostora med tistimi dejavnostmi, ki jih financira Kulturna skupnost Slovenije. Tako tabor kot galerija sta še vedno na trebanjskih ramenih, se pravi na ramenih ljudi, ki opravljajo organizacijska in druga dela za njuno dejavnost in razvoj povsem brezplačno.

Na zadnji seji skupščine republiške kulturne skupnosti so delegati iz trebanjske občine ponovno zahtevali, naj bi tabor uvrstili med republiško financirane dejavnosti. Konkretno bo to zahtevano še enkrat proučil odbor za likovno dejavnost. Trebanjci pričakujejo kajpak ugodno rešitev.

A. Ž.

Odziv ljudskega pevca

Pred kratkim je iz tiska prišla še ena publikacija, posvečena 500-letnici krških mestnih pravic. Gre za komaj 40 strani obsegajočo in v žepnem formatu izšlo knjižico „Spomini“ Ivana Sterleta, izdano pri krškem turističnem društvu v nakladi 1500 izvodov.

Avtor, krški domačin in rodoljub, je pod naslovom „Spomini“ objavil sedemnajst verzih in dvoje proznih stvari, nastalih kot odziv na najrazličnejše dogodke, ki so v svoj vrtnec potegnili ali njega samega ali njegove prijatelje in znance. In takih dogodkov ni bilo malo, če upoštevamo, da sodi Sterle v starejšo predvojno generacijo, da je bil priča neštevilnim strahotam, ki jih je v Krško in njegovo okolico zasejala druga svetovna vojna, in naposled, da je bil živa priča tudi vsemu povojnemu dogajanju in da je to ostal do današnjega dne.

Tako od strani do strani iz njegovih vrstic podoživljamo usodo prvih krških žrtev, revolucionarno vrenje v dneh delovanja Maksa Stermečkega, prikazano v dramatisirani kroniki, slovo zavednega Slovenca, ki noče služiti v okupatorjevi vojski, in še in še. Tu pa so še v vezani besedi napisane in prigodniško ubrane kitime, ki zdaj resno govorijo o jubilatnih, njihovem življenju, sreči, usodi, zdaj kot šala ošvrknejo norčije in nerodnosti sodobnikov današnjega časa. Iz teh štirivrstičnih kitic spoznamo Sterleta tudi kot dolgoletnega in marljivo sodelavca Pustnih novic, ki izhajajo v Krškem.

Na koncu lahko vsekakor v celoti pritrdimo piscu spremne besede Maksu Pogačarju, ki je Sterletovim „Spominom“ na pot med bralce zapisal med drugim: „Kakor koli bo že kdo sprejel to delo, bo moral priznati, da veje iz njega pošten

kultura in izobraževanje

Nastop v radiu

Uspešno delo in nastopi ribniške glasbene šole

Učenci vseh instrumentalnih oddelkov Glasbene šole Ribnica od 2. do 10. razreda so imeli letos na prvem programu Radia Ljubljana že 7 samostojnih polurnih nastopov, do konca leta pa pričakujejo, da bodo imeli še enega do dva. Nastopajo v oddajah „Iz glasbenih šol“, ki je namenjena učencem nižje stopnje, in „Mladi koncertant“, ki je namenjena učencem srednje stopnje.

Nazadnje smo jih slišali po radiu 8. novembra v oddaji popolnoma koncertnega značaja. Predstavili so se harmonikarski orkester pod vodstvom Matije Suhodolca, pianisti Igor Kovačič, Mateja Voljč in Irma Nosan (ki je bila hkrati tudi spremljevalka součenca), harmonikaš Franci Zbašnjik, violinistka Jana Maležič in trio kitar (Mateja Ilc, Martina Zbašnjik in Matjaž Maležič).

I. P.

odnos do dogodkov, nacionalna in domoljubna usmerjenost, bolečina za izgubljenimi prijatelji in precejšen dar ljudskega pevca.“ Morda bi imeli tehtnejšo pripombo le k neobrušenemu in neelektoriranemu jeziku, v katerem so „Spomini“ predstavljeni bralcu. Če pa je bil namen izdajatelja ohraniti Sterletove zapise v izvorni obliki in vsebini, torej z jezikovnimi pomanjkljivostmi vred (zaradi boljše avtentičnosti in dokumentarnosti) — in naposled lahko verjamemo, da je tako tudi bilo, mu te napake lahko oprostimo.

I. ZORAN

POPRAVITE V KNJIGI „PARTIZNASKI ROG“

Bralce knjige „Partiznaski Rog“ (Maribor 77) opozarjam na nekatere tiskarske in stvarne napake, ki jih pred izidom knjige ni bilo več mogoče popraviti: str. 89, tretja in četrta vrsta od sp.: napačno Nemške, prav Meniške vasi; str. 118, črtati obrobno opombo; četrta vrsta od sp.: napačno 7. maja, prav 17. maja na Podstenicah, zadnja vrsta: napačno Podstenicah, prav točki 14 pri Pogledu; str. 150, peta vrsta od sp.: napačno Banjsko planino, prav Banjsko planoto; str. 166, konec osme vrste od zg.: napačno pet-, prav šest-sledeči odstavek: vstaviti izpadlo ime odposlanca dr. Metod Mikuz; str. 169, četrta vrsta zadnjega odstavka prav med 3. in 4. decembrom; str. 198 in 332, pri Smuki padli avstrijski komunist Willi Hoegl ni bil član CK KP Avstrije; str. 332 popraviti 1944 v 1945.

JANKO JARC

SLOVENSKI OKTET V ČRNOMLJU — Svetovno znani Slovenski oktet je pred kratkim nastopil na koncertu v Črnomlju. Odveč bi bilo govoriti o prisrčnem sprejemu in navdušenem aplavzu, ki ga je temu pevskemu osmercu, ki je prekrmaril malone že ves svet, izkazalo črnomaljsko občinstvo. Prav gotovo je res, da pomeni Slovenski oktet v reproduktivni glasbeni umetnosti svojevrstn pojem.

Knjige za spise o knjigi

Na republiškem natečaju nagrajena tudi osnovnošolca Magda Zvar s Senovega in Samo Mrinšek iz Cerkelj ob Krki — Izreden odziv slovenskih osnovnih šol in kvaliteta prispevkov

V dvorani Društva slovenskih pisateljev v Ljubljani so včeraj slovesno podelili knjižne nagrade učencem osnovnih in srednjih šol, ki so se uvrstili med avtorje najboljših spisov o knjigi na natečaju ob „mesecu knjige 77“. Med nagrajenci sta tudi učenca iz krške in brežiške občine: Magda Zvar, učenka osmega razreda osnovne šole XIV. divizije na Senovem, in Samo Mrinšek, učenec osmega razreda osnovne šole Toneta Seličarja iz Cerkelj ob Krki.

Žirija, ki jo je vodil Miha Mate, je nagradila 16 učencev iz osnovnih in 5 iz srednjih šol. Že sam podatek, da je na natečaj, ki sta ga razpisala Zveza kulturnih organizacij Slovenije in Zavod SRS za šolstvo, prispelo kar 415 sestavkov iz 171 osnovnih in 40 sestavkov iz 19 srednjih šol, pove, da člani žirije niso imeli lahkega dela. Tolikšno število sestavkov je tudi vplivalo na to, da so podelili več nagrad, kot so jih sprva nameravali. Zlasti presenetljivo dober je

bil odziv z osnovnih šol, kar kaže, da je ideja meseca knjige še posebno živa na nižji stopnji izobraževanja. Ob tem natečaju pa so lahko ugotovili tudi izredno kvaliteto spisov in izjemno skrb za lepo materinščino. Slednje kaže podčrtati tudi zategadelj, ker si Slovenci prav zdaj in že nekaj časa prizadevamo izboljšati kulturo svojega jezika, pa naj gre za govorenje ali pisanje v materinščini. Pri tem nam je prav najmlajši rod piščolih lahko zgled in kazipot.

kdaj?); 3. treba je delati po zakonu, sporočiti po telefonu (kako?); iztočiti po kapljah, po litrih (kako?).

Torej pomeni po + 5. sklon: kraj dejanja ali predmet, na katerega dejanje prehaja (1); čas dejanja (2); način dejanja (3); po njima pa se vprašujemo kje? kdaj? po kom? po čem? kako?

Toda če se skušamo na podoben način vprašati tudi v stavkih, ki smo jih zgoraj izbrali za izhodišče današnje obravnave, bomo videli, da to nikakor ne gre. Kar poskusimo:

Po čem so razpravljali? — (Po vprašanju?)
Po kom naj bi zbrale denar? — (po učencu?)
Po kom je treba plačati 10 din? — (Po osebi?)
Kdor ima količjak ohranjen čut za materin jezik, bo takoj sprevidel, da se Slovenec vpraša edinole tako: o čem razpravljajš, diskutirajš, govoriš? nikakor pa ne: po čem razpravljajš, diskutirajš, govoriš. Podobno je v ostalih dveh stavkih. Zato se morajo zgoraj navedeni stavki glasiti takole:

Ponovno so razpravljali o stanovanjskem vprašanju. — Občinske izobraževalne skupnosti naj bi zbrale za šolo 12,40 din na učenca (ali: od učenca). — Vinogradniki ne morejo znižati stroškov (na hektar bi bilo slovnično pravilno, smiselno pa je odveč!). — Plačati je treba 10 din od osebe.

Zvezo po + 5. sklon smo prevzeli iz srbohrvaščine, vendar nas že osnovnošolska slovnica hrvaškega jezika, ki jo imam slučajno pri roki, pouči, da te zveze tudi tam ne marajo. Zakaj bi jo potem mi? B—r.

JEZIKOVNI NASVETI

RAZPRAVLJATI O VPRAŠANJU, O STVAREH (NAPAČNO: PO VPRAŠANJU!)

Zdi se, da napačna raba predloga po v zvezi s 5. sklonom (tudi to zvezo smo brez potrebe prevzeli iz srbohrvaščine) zadnje čase pojenjuje; ker pa tu in tam le še naletimo nanjo, sem se odločil, da jo bom obravnaval v današnjem članku. Gre namreč za takele primere:

Ponovno so razpravljali po vprašanju stanovanj. — Občinske izobraževalne skupnosti naj bi zbrale za šolo 12,40 din na učenca. — Vinogradniki ne morejo znižati stroškov po hektarju. — Plačati je treba 10 din po osebi.

Poglejmo si najprej predlog po sam! Po Slovenskem pravopisu iz 1. 1962 se rabi po v zvezi s 4. in 2. sklonom, najpogosteje pa s 5. sklonom. Nas zanima prav ta, zadnja zveza: 1. udaril ga je po nosu, po ustih (kaj? po čem?); toži se mu po domu, bratih (po čem? po kom?); 2. vrnil se bo po veliki noči

**OB PRAZNIKU REPUBLIKE VAM KOLEKTIV
SPLOŠNEGA GRADBENEGA PODJETJA
„PIONIR” NOVO MESTO
ISKRENO ČESTITA**

Poravnati stare račune

Razprave o uresničevanju nalog predsedstva in izvršnega odbora Republiške konference SZDL o telesni kulturi iz 1973 se po vseh občinah približujejo koncu. Domala povsod so prišli do istih sklepov: medtem ko je bila telesna kultura do leta 1973 pri nas nekako zanemarjena, slabokrvna, se je od takrat marsikaj spremenilo. Širšo družbeno podporo so dobili vsi, ki so se do tedaj ukvarjali z amaterskim delom, zdelo se je, ko da se je šport na novo rodil. Podobno so ugotavljali tudi na razširjeni seji predsedstva občinske konference SZDL Metlika. Šport je bil v tej občini do nedavna pastorek. Delali so kotarčarji in igralci namiznega tenisa, medtem ko v drugih disciplinah v republiškem merilu niso dosegali večjih uspehov. In kako bo po letošnjem letu? Na predsedstvu so si zastavili, kot tudi v drugih občinah, kopico nalog. Če bodo vse uresničili, bodo bržkone dosegli izjemen uspeh. Toda že na začetku se samo od sebe poraja vprašanje, kako bo s športnimi objekti.

Res je da sta mesto in občina s telovadnico, ki so jo v počastitev občinskega praznika odprli včeraj, veliko pridobila. Metličani pa želijo zavoljo hudega, primanjkljaja zgraditi čim več športnih objektov: na prostem ob šolah, v krajevnih skupnostih in ob delovnih organizacijah. Sedaj imajo dobro igrišče na Pungartu. Kdor pa je le enkrat zavil na njihovo asfaltno ploščo, se je ob pogledu na luči zgrozil. Tam, kjer bi morale biti žarnice, so ponavadi zevala izmalicičena žarnična grla, rokometni goli so bili kmalu uničeni, lep čas so propadali košarkarski koši za Beti, skoraj desetletje so se pogovarjali o športnih igriščih na kopalnišču itd. Prav te resnice v nekaterih vzbujajo dvom, da bodo zastavljene naloge uresničili. Najprej bi morali odpraviti stare pomanjkljivosti, uresničiti desetletje stare načrte. Žalostno bi namreč bilo, da bi v mestu ob Kolpi naredili čudež izključno zavoljo tega, da bi zadostili politiki. Kajti šport ni zaradi politike.

J. PEZELJ

Čeprav „razglašeni“ zmagali

V minulem kolu II. zvezne košarkarske lige – zahod so novomeški košarkarji pred 700 gledalci premagali vrsto Domžal in so zaenkrat na devetem mestu

V svojem drugem srečanju pred domačo publiko v II. ZKL – zahod so igralci Novega mesta zaslužno premagali ekipo Domžal. V zanimivem srečanju so borbeni domačini zlomili odpor gostov šele v zadnjih minutah in so trenutno s štirimi točkami na devetem mestu.

N-MESTO – DOMŽALE

70:64 (27:33)

K Novomeščanom so prišli tokrat v goste igralci Domžal, ki so zaenkrat še brez točk. Kljub zmagi pa domačini niso navdušili tako kot v srečanju z Novim Zagrebom. Trener Splichal je poskušal s stalnimi

V GOSTEH BREZ TOČK?

menjavami umiriti moštvo, ki se ves prvi polčas ni moglo zbrati: otrambā in napad sta delovala zelo „razglašeno“. To so dobro izkoristili Domžalčani in prvi polčas zaslužno dobili s šestimi koši razlike.

V nadaljevanju srečanja so domačini z izredno borbeno igro rezultat najprej izenačili (41:41), v 37. minuti pa so povedli s 60:56. V ogorčenem boju za vsako žogo ter s koši Plantana, Muniha in najboljšega igralca srečanja, Slavka Kovačevića, sta točki zaslužno ostali doma.

Koše za Novo mesto so dali: P. Seničar 12, Munihi 16, S. Kovačević

Hiter vzpon telesne kulture

Sedaj pripravljajo načrte za uresničevanje zasnovane množičnosti telesnokulturne dejavnosti v Kočevju, delovne programe za leto 1978 in finančni del k temu načrtu. Dalje pripravljajo obširnejša obvestila za občane o pripravah za razstavo o telesni kulturi v občini Kočevje, o stališčih problemskih razgovorov na konferenci SZDL in o pripravah na armijsko prvenstvo leta 1978. Dokončujejo tudi priprave za gradnjo trimske steze in še veliko drugega, da bodo zamujeno nadoknadili. Potrebno pa bi bilo, da bi se občani bolj zavzeli za telesno kulturo in ji tudi moralno pomagali, kajti profesionalni delavec sam tudi ne bo zmozel vsega.

O telesni kulturi v Kočevju in o njenem delu malo čitamo. Za to pa ni vzrok mrtvilo v društvih, temveč dejstvo, da za športno rubriko v Dolenjskem listu nimamo rednega dopisnika. Zveza telesnokulturnih organizacij Kočevje ima sedaj razen administratorja v delovnem razmerju še strokovnjaka. To je bilo potrebno, kajti telesnokulturna dejavnost se je v Kočevju po vpeljanem novem organizacijskem načinu tako razmahnila, da jo je nemogoče voditi popolnoma amatersko.

A. ŽELEZNIK

ANDREJ ARKO

tečaj v Sečo. Delo v vodstvu ekipe šteje Kralj za nepogrešljivo rekreacijo k poklicnemu delu v sevniskem Zavodu za kulturo. Na tekmah sta ob klopi z igralci ponavadi skupaj z ženo. Če ne gre drugače, žena sledi burnim razpletom na igrišču za zapisniško mizo.

RIBNIŠKI NOGOMETAŠI – Deset let bo tega, odkar so se nekateri fantje na današnjem posnetku poslovlili od dresa ribniške enajsterice. Takrat je bil nogomet v ribniški dolini močno priljubljen, danes pa je skoraj pozabljen. Najbrž so hoteli tudi zato nekdanji igralci s tekmo, ki so jo odigrali s pripadniki JLA, oživiti nekdanje čase. Poznavalci razmer v Ribnici pravijo, da je bila njihova „injekcija“ premalo. (Foto: M. Glavonjič)

Elastično in pošteno

Pred dobrim mesecem so se v novomeški občini oddahnili malone vsi predstavniki športnih društev. Zveza telesnokulturnih organizacij je namreč dobila poklicnega sekretarja, ki bo postavil vsemu dosedanjemu delu organizacije piko na i. Ceravno honorarci dela niso zanemarjali, mu niso mogli streči tako, kot mu bo lahko poklicni sekretar.

Ivan Kapš ni prišel nepripravljen na novo delovno mesto. Že kot kandidat je razmišljal o novostih v organizaciji, po katerih so tarnali zavoljo nesorazmerno

naj bi društva čutila, da je v njej zapihal nov veter. Delo je steklo po v naprej začrtani poti, novi sekretar pa že sedaj ve, da bo moral „traso“ spreminjati. Zakaj tudi v športu je potrebna elastičnost, ki pa se bo vedno morala, kot pravi Ivan, ukloniti poštenemu delu.

„Moj predhodnik Kolarič mi je s svojim delom marsikaj olajšal. Tako bom le nadaljeval njegovo delo in seveda vpeljal marsikaj novega,“ je dejal Ivan Kapš. „Moj glavni namen je poživiti šport, ki je prav v letošnjem letu dosegel lepe uspehe. Ni pa s tem rečeno, da ne bi zmoogli Novo mesto še večjih dosežkov. Ravno zato smo se dogovorili, da bomo poslej delali načrtno in disciplinirano. Najprej bi rad dopolnil izvršni odbor Zveze telesnokulturnih organizacij. Bržkone bo predsednik Janko Goleš izvršni odbor pa bi obogatili z nekaterimi nekdanjimi športniki. V mislih imam Marjana Sonca, Marjana Pučka, Jožeta Šetina, Tineta Žaletela in še nekatere druge. S sedanjimi člani bi tako dobili ekipo, ki bi za novomeški šport pomenila nemoteno delo in napredovanje.“

Kaže, da se bo Kapš pri svojem delu ravnal po dveh načelih: discipliniranemu delu in poštenosti. „V tem mesecu, odkar delam, me je obiskalo nemalo športnikov in predstavnikov društev. Domala vsi so tarnali zavoljo nesorazmerno

24, Ivančič 5, Plantan 9 in S. Seničar 4.

M. GOŠNIK

V PETEM KOLU MARIBOR

Košarkarska vrsta Novega mesta gostuje v 5. kolu II. zvezne košarkarske lige pri Mariboru. Štajerci so doslej dobili tri srečanja, računajo na tudi na zmago z Novim mestom. Gostje nimajo veliko možnosti za presenečenje, vseeno pa bodo poskrbeli za kakovostno srečanje, tako da bodo gledalci prišli na svoj račun.

Ob dvojno zmago

Odbojka: poraz z Bovcem in zmaga nad Turničem z Reke – „Krka“ je po petem kolu peta, „Novo mesto“ pa na osmem mestu

V soboto bi novomeška odbojka lahko pred svojim občinstvom slavila tako zeleno, še ne doseženo dvojno zmago, ko ne bi moški ekipi v odločilnem petem nizu podobno kot pred dvema tednoma v srečanju z Izolo spet zmanjkalo moči in volje, da bi izenačen boj obrnila sebi v prid.

NOVO MESTO : ČIB BOVEC – 2:3 (-12, 13, -7, 6-11)

Lanski zvezni drugoligaš ČIB Bovec se je na novomeškem parketu predstavil v delno pomlajeni vrsti, ki od časa do časa, zlasti pa v četrtem nizu ni opravičila svojega slovesa. Delno okrnjena (poškodovan je Rado Cotič), že tako maloštevilna ekipa Novega mesta tega ni znala dovolj izkoristiti. Povprečnemu napadu, v katerem se je z zares neubranljivimi udarci odlikoval le Bojan Vernig, mnogokrat slabo postavljenemu bloku in neusklajeni igri v polju se je pridružila še nezadostna zbranost v odločilnem trenutku. Težko je namreč razumeti, kako je mogla tako rutinizirana šestčlanska ekipa po vodstvu v petem nizu tako poceni predati točki in si poslabšati položaj na lestvici. Pri Novomeščanih zasluži pohvalo še Tone Graberski.

STRELSKO TEKMOVANJE

V okviru praznovanja praznika KS Semič je strelska sekcija iz Semiča organizirala strelsko tekmovalje, ki se ga je udeležilo 13 ekip iz črnomaljske občine. Najbolje so se odrezali strelci prve ekipe semiške Iskre, drugo mesto so zasedli strelci iz črnomaljskega tózda Beti, tretji pa so bili športniki Invalidskega društva. Med posamezniki je zmagal Pavlin Bogdan iz Iskre, drugo in tretje mesto pa si delita Jože Birkelbah iz Beta in Ivica Rajgelj iz „Beti“. Strelci so sklenili, da bo poslej to tekmovalje vsako leto za semiški krajevni praznik.

SENOVO: KEGLJAŠKA REVIJA

Na minuli kegljaški reviji dolenjskih kegljačev je nastopilo 55 članov. Prvo mesto je po pričakovanju osvojil prvak Dolenjske Božo Vesel, ki je metal zanesljivo od začetka do konca.

Vrstni red: 1. Vesel 874 podrtih kegljev, 2. Turk (oba Krka) 866, 3. Rustja (Novo mesto) 850, 6. Jarc (Krka) 842 itd. Prvih šest sestavlja reprezentanco Dolenjske, ki bo nastopila na republiški kegljaški reviji.

N. GOLES

„KRKA“ : TURNIČ – 3:1 (7, 9, -13, 8)

Medtem ko se moška ekipa otepa na repu slovenske odbojarske lige, so si igralke „Krke“ s sobotno drugo zmago v petem kolu učvrstile upe za

PREKINJENA SERIJA PORAZOV? – Novomeška moška odbojarska vrsta gostuje v prihodnjem kolu pri Železarju. Dolenjski so že v sobotnem srečanju z Bovcem dokazali, da so ekipa, ki lahko v slovenski odbojarski ligi premaga vsako vrsto. Kako bo v srečanju z Železarjem? Če ne bo odpovedal napad in če bodo igrali v polju bolje kot do sedaj, bi morali prekiniti serijo porazov. Na sliki: od leve proti desni (na levi strani mreže) Princ (v skoku), Graberski in Medle (nekoliko pokrit).

obstoj v drugi zvezni ženski odbojarski ligi. Tekma je bila sicer pretežno slaba, živčna, z mnogimi napakami, kar je značilnost srečanj bolj ali manj enakovrednih nasprotnikov, vendar so Novomeščanke na koncu zaslužno slavile. Posebej zaslužita pohvalo Zdenka Rajer in Bilja Pilič, ki sta izvedli nekaj atraktivnih in učinkovitih napadov – penalov.

Obe tekmi sta vodila sodnika inž. Sinkovec in Žižmond, slednji slabo in nezanesljivo.

M. L.

DVAKRAT V GOSTEH

Novomeški odbojarski vrsti v šestem kolu gostujeta. Ženska ekipa potuje v Pulj, kjer jo čaka težka tekma z Maročano. Puljčanke so v minulem kolu s Fužinarjevimi igralkami doživele hud poraz, zato bodo v šestem kolu igrale toliko bolj zagrizeno. Srečanje bo najbrž izenačeno, zmagala pa bo ekipa, ki bo imela več moči, pa tudi želje po novih točkah. Moška vrsta gre k Železarju, ekipi, ki je v ligi znana kot močan nasprotnik. Novomeščani so v zadnjih kolih doživele same poraze, in čas je, da spremenijo „taktiko“. Najbrž bodo zato potrebovali v gosteh nekoliko več borbenosti.

IZOLA – PARTIZAN 3:1 (6, 11, -13, 11)

Zužemberčani so v letošnjem prvenstvu doživeli prvi poraz. Tekma je bila izenačena, borbeno in včasih nervozna, saj je bilo prav to eno izmed srečanj, ki bodo odločala o zmagovalcu dolenjsko-ljubljanske lige. Vrsta Izole je reprezentanca Obale in je v srečanju z Zužemberčani zmagala s pomočjo športne sreče. Povedati moramo, da ji je pomagal tudi domači sodnik, ki je na mreži domačim dopuščal nečisto igro s „potisnjanimi žogami“. Navzlic temu pa bi lahko zmagali tudi gostje, saj so v drugem in četrtem setu vodili 10:4.

P. S.

Malo denarja, pa mnogo volje

Boštanjski rokometiši v vrhu posavske rokometne lige – S pomočjo plesa do denarja, ki pa ga je odločno premalo – Denarne težave bodo najbrž onemogočile udeležbo na zimskem prvenstvu

Vloga trenerja je dostikrat prav nevhvaležna: ob morebitnem porazu je prav on največkrat tisti, ki mora požirati pikre pripombe. V letošnji igri boštanjskih rokometišev – tokrat igrajo v posavski ligi – ima trener Stane Kralj prav lahko malo porazov. Ob koncu tedna je naštel 14 zmag, eno neodločeno tekmo in samo dva poraza; od tega je bil eden s prijateljske tekme. Na kraju so zmage dobrodošle mladim moštvu, še posebno ker manjši kraj niso vajeni športnih prireditev, kar se tudi v Boštanju še vedno pozna pri obisku tekem.

Letje mesto v zasavski ligi leta 1975, ko sem septembra začel delati v to ekipo, je vila fantom veliko navdušenja, se spominja začetkov. Tudi četrto mesto naslednje leto v zasavsko-posavski ligi šteje za postopno napredovanje, saj so porabili vrsto moštvev, ki so že vrsto let bili liganj.

V Boštanju je rokomet poleg namiznega tenisa edina športna dejavnost TVD Partizan. Navdušenje ob ustanovitvi rokometne sekcije je bilo tolikšno, da je imel Stane težave, kako razvrščati igre željne fante. V minulih dveh letih se je moštvo razširilo, ekipa so zapustili nekateri igralci od drugod. Kadar je govor o rokometu, se ponavadi misli o lepi mošti, potrebni za ligaška tekmo-

Stane Kralj: „Vzorno nam stoji na strani vodstvo boštanjške rokometne šole, kljub skromnim finančnim sredstvom pa tudi vodstvo komandnega Partizana.“

Boštanjski rokometiši so si uresničili finančni načrt v višini 13.250 dinarjev, vendar rinejo skozi rokami šestimi tisočaki. Se pri tem pojavljajo vsa „vsota“ od izkupička rokometnega plesa. Prevoze na tekme izven kraja pa oskrbuje v glavni domobili.

Stane Kralj ni zadovoljen, kako se kraljub klubom občinske telesnokulturne skupnosti. „Tudi vaškim klubom bi morali omogočiti kolikor toliko izenačene delovne pogoje. Skupnosti bi morala skrbeti za podobno. Žal tudi vodstvo posavske lige tokrat v glavnem ni storilo vsega, kot pobralo večji ustanoviteljski delež. Ne pošiljajo niti razpisne tekme, lestvice po odigranih ali razporeda sodnikov,“ pravi

Kočevju derbi

Konec minulega tedna so si lahko kočevski ljubitelji namiznega tenisa ogledali derbi I. slovenske namiznoteniške lige skupine B. Pomerili sta še vrsti Kočevja in Dolenjske iz Novega mesta.

Postavi obeh ekip sta obetali, da bo srečanje zanimivo pa tudi kakovostno. Za Dolenjsko so namreč igrali izkušeni Ivan Kapš, Žigante in Guštin, za domačo vrsto pa prvak ljubljanske mladinske regije Lapajne, pionirski prvak regije Pogorelec in najboljši član Osterman.

Vendar je bila domača vrsta za srečanje bolj pripravljena. Varovanci trenerja Oražma so dokazali, da se v Kočevju poraja nova generacija namiznega tenisa, ki bo dosegla v tej športni panogi bržkone lepe uspehe. To je dokazalo že prvo srečanje med Pogorelcem in Žigantejem. Zmagal je mlajši, gostje pa so prišli do prve zmage šele v tretji igri, ko je zanesljivo Kapš z obrambno igro in redkimi, a močnimi kontrapanadi premagal Lapajneto. Pa tudi sicer je bil Kapš najboljši mož na dvoboju, saj je dobil vsa tri srečanja.

Rezultati: Pogorelec – Žigante 2:0, Osterman – Guštin 2:0, Lapajne – Kapš 0:2, Osterman – Žigante 2:0, Pogorelec – Kapš 0:2, Lapajne – Žigante 2:0, Osterman – Kapš 0:2 in Lapajne – Guštin 2:0.

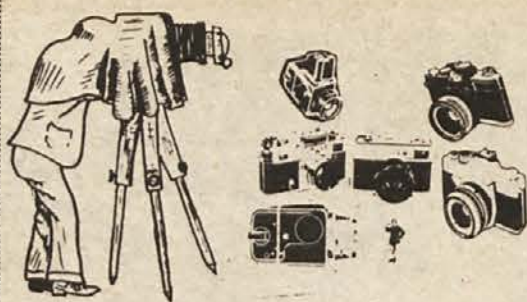
LESKOVEC: KONČNO ZMAGA

V članski vrsti leskovske rokometne ekipe že nekaj časa ne igrajo nekateri igralci, ki so donedavna bili steber ekipe. Razlog: vodja ekipe Jože Arh nima do teh pravilnega odnosa. Tako je ta čes glavni problem v tem, kako zgladiti to vprašanje. Sicer pa so rokometiši v minuti tekmi proti Cerkljam igrali nadvse dobro. Gostje so se trudili, toda razigranih domačinov niso mogli ustaviti. Rezultat: 36:26. Pohvaljivo lahko vse domače, predvsem Sribarja, ki je sam dosegel 14 zadetkov.

L. S.

ZANIMIVA RAZSTAVA

Najbrž bi si razstavo v Komposovih prostorih in Ljubljani z zanimanjem ogledali tudi smučarji z Dolenjskega. Prikažejo lepe smučarske terene v severni Italiji, odlična smučišča na Cermisu, ki je dostopen z gondolsko žičnico, itd.

tisti
hip

PO SVETU OKOLI

ČISTI FILMI – Novi, zelo strogi predpisi o cenzuri zadevajo tudi vse filme, ki bodo poslej prikazani v Turčiji. Recenzenti morajo iz filmov vreči vse prizore, kjer so ženske v kopalnicah, vsak ljubezenski prizor, vsako goloto. Od mnogih filmov bo torej ostal le naslov! In še nekaj: v filmu, kjer nastopa tudi turška policija, mora ta vedno zmagati, drugače jo filmu in njegovim ustvarjalcem. Prva posledica novih cenzurnih predpisov je bila ta, da so filmski delavci priredili demonstrativen pohod.

VZGOJNE PALICE – Starše otrok je v Londonu hudo zaskrbelo, ko so slišali, da je londonski šolski odbor naročil 4000 palic za kaznovanje neposlušnih šolarjev. Strah ni izviral iz bojazni pred starokopitnimi vzgojnimi prijemi, ampak iz dejstva, da so palice naročili v neki seks – trgovini. Šolniki so starše pomirili, ko so povedali, da so šli v nakup k neugledni ustanovi le zaradi precej nižje cene vzgojnega artikla.

VARČEVANJE – Francozi bodo poslej kot črna kava pili mešanico prave kave in cikorijske. V lokalih in kavarnah bodo lahko postregli le s kavo, v kateri bo vsaj 40 odst. cikorijske. Tako nameravajo privarčevati lepe devizne vsote, ki so doslej izpuhtele v prijetnem vonju prave kave.

ZA NEZAPOSLENE – V Lichtensteinu so se lani borili s hudo nezaposlenostjo, letos pa so si državljanji te žepne države oddahnili. Nezaposlenost je močno padla in trenutno je celo 12 prostih delovnih mest.

GOSTILNA – Če bo koga kdaj pot zanesla v mehško Merido in si bo zaželel dobre hrane, naj kar stopi v gostilno „Jelen“, vendar naj ne bo presečen, ko ga bodo resnično obkročili jeleni. Po sobi se v tej restavraciji ali gostilni sprehajajo dva mlada jelena, en pes in dva aligatorja. Morda bi bilo primernejše ime za gostilno „Noetova barka“.

Še tako zaposleni ljudje niso nikoli tako zaposleni, da ne bi mogli povedati, kako so zaposleni.

B. TALBERT

OBVESTILO O DERATIZACIJI
(zastrupljanju podgan in miši)

Po odloku o splošni obvezni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Uradni vestnik Dolenjske št. 4/64 in Skupščinski Dolenjski list št. 7/70) bo Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto opravil obvezno deratizacijo (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij ŽUZEMBERK, DOLENJSKE TOPLICE, GOR. STRAŽA in SENTJERNEJ v dneh od 23/11 do 25/11–1977 v NOVEM MESTU z obrobniimi naselji pa v dneh 1/12 do 23/12–1977.

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnih mestih v krajih, kjer bomo vršili deratizacijo.

ZAVOD ZA SOCIALNO MEDICINO
IN HIGIENO NOVO MESTO
Mej vrti 5, tel. 21–253

PROSTA DELOVNA MESTA

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri IZOBRAŽEVALNEM CENTRU ZA TEHNIŠKE STROKE
NOVO MESTO

RAZPISUJE
prosta delovna mesta za:

1. RAČUNOVODJO
2. VODJO PISARNE OZ. TAJNIKA CENTRA
3. INŠTRUKTORJA PRAKTIČNIH VOŽENJ ZA B, C, E KATEGORIJ

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- pod 1. imeti morajo višjo izobrazbo ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj;
  - pod 2. imeti morajo ekonomsko srednjo šolo ali ustrezno višjo izobrazbo in dve leti delovnih izkušenj;
  - pod 3. imeti morajo opravljen izpit za inštruktorja, prednost imajo kandidati, ki imajo poklic avtomehaničarja.
- Vsa delovna mesta se lahko zasedejo takoj za nedoločen čas.

Hitlerjev sin

Največjega zločinca vseh časov je pogoltnil plamen bencina, ni pa samomorilski plamen uničil spomina na Adolfa Hitlerja. Se več, prav v zadnjem času ozivljajo podrobnosti okoli zloglasnega fuhrerja, nekateri nemški krogi poskušajo človeka, ki je pahlja svet v morijo druge svetovne vojne, opravičevati in iskati v njegovi osebnosti pozitivne lastnosti. Prav zaradi tega, ker je Hitler ponovno zelo aktualen, je Evropa močno presenečena novica, da je nemški zgodovinar in Hitlerjev biograf Werner Maser odkril njegovega sina.

Doslej je namreč veljalo, da je bil Hitler impotenten ter da ni imel otrok. Bilo je sicer več poskusov podtakniti nacističnemu voditelju otroka, a so vsi propadli. Najnovejšo odkritje menda povsem zanesljivo držijo. Zgodba sega nazaj v leto 1918, ko je bil Hitler kot deseter bavorskega pehotnega regimenta poldruge leto v francoskem naselju Wavrin. Tu se je spoznal s francoskim kmečkim

Jean Marie Loret, sin nacističnega zločinca, v železničarski uniformi. Podobnost s Hitlerjem je očitna.

dekletom Charlotte Loret in njo imel otroka Jeana. O rojstvu sina je Hitler zvedel šele v bolnišnici, kjer se je zdravljal posledicami plinskega napada. Za sina ni pokazal nobenega zanimanja.

18 let kasneje, 1940. leta, so nemške čete zavzele Francijo, je gestapo dal Charlotte zapreti v neki sanatorij zaradi alkoholizma, Jean Loret, ki je vedel, čigav sin je, pa je postal policijski uradnik in sodelovalec gestapa. Po vojni ga niso obsodili kot sodelavca z okupatorjem.

Za očeta je zvedel šele o materini smrti. Na smrtni postelji je izdala skrivnost. Toda zanjo je sin grenko plačal. Ob novici, da je Hitlerjev sin, je zapustila žena.

Jean Marie Loret, Hitlerjev sin, živi sedaj v St. Quetinu, severu Francije.

Miki Muster
Janez Trnovc

Pobesnele mravlje se ustavile. Brez pomisleka so nekatero so se potapljale, po njih dalje, tretje so plavale tako dalje. Nič jim ni bilo samo da bi dosegle svoj cilj, hitrejši. Razdalja med njimi je večala. Kmalu je čola Purusa.

Dolenjski list pred 20 leti

Kakor kos kruha za lačnega

ODNOS KOLEKTIVOV do prosvetnih društev in Svobod bo moral prerasti v stalno skrb. Podjetja naj mislijo tudi na drugo plat življenja svojih delavcev, na izobraževalno, prosvetno in razvedrilno stran. To je potrebno, je kakor kos kruha za lačnega človeka. Da bi podjetja, zadruga in ostali delovni kolektivi sami reševali problem, je skoraj nemogoče, če se vzivimo v trenutno še vedno problematično vzorenje na delo, na razpoloženje delavca, ki želi spremembe, ker ga enoličnost muči in odbija. Koncentracija dela, izobraževanja in razvedrila preveč odtuja, zapira posamezne kolektive od drugih kolektivov.

GRADIMO, VELIKO, res-veliko! Vsi vemo, da gredo za gradnje velike, zelo velike vsote. Če pa so gradnje že tako drage, potem si upravičeno obetamo tako od tistih, ki delajo načrte, kakor od tistih, ki stavbo gradijo in urejajo, da bo stavba zgrajena res solidno. Na žalost pa se še vedno dogaja, da gradbinci odidejo, potem pa je treba klicati vse mogoče obrtnike, da popravijo napake in nekakovostno izdelavo.

ALI GRE za množično histerijo ali prenapeto domišljijo posameznikov, se trenutno ne da zanesljivo ugotoviti. Res pa je, da je vojno letalstvo v ZDA pred kratkim naročilo vsem opazovalnim postajam, naj budno zasledujejo in opazujejo, kaj se dogaja v zraku. Mnogi Američani so namreč izjavili, da so videli frčati po zraku čudne leteče predmete, ki so se gibali z veliko hitrostjo.

SLABEMU ODZIVU na cepljenje proti otroški ohromelosti v Mirni peči in okolici je botrovalo tudi godrnjanje zaradi malenkostnega prispevka, ki ga plačujejo starši, lahko tudi v obrokih, zato da bodo njihovi otroci obvarovani zahrbtni bolezni. Za tiste, ki so zaradi socialnih razmer plačila nezmožni, pa tako plača njihov delež občina.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA
20. novembra 1957)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

V dotiku z zrakom laglje izhlapeva

(Zvepleni) vodik, ki daje vinu neprijeten duh, je izhlapljen in se polagoma sam ob sebi izgublja v zrak. Še bolj pa izhlapeva ako se mošt koj, ko se začne kisati, pretoči v vedercih ali škafih v drug sod. Prav dobro je tudi, ako se pri pretakanju pod pipo postavi pocinjeno rešeto, da se vino po njem razlije in skozi luknjice na široko odteka. Na ta način pride zvepleni vodik veliko bolj v dotiku z zrakom in laglje izhlapeva. Že malo časa po prvem pretoku pa izgubi vino neprijeten duh tako, da se komaj še občuti. Da se pa popolnoma izgubi, treba je, da vino še jedenkrat pretočimo in sicer v sod, katerega smo z zveplom podkadili.

(Veliko) se govori po Novem mestu o mlačnem društvenem življenju, a kaj je temu krivo? občinstvo samo. Pri tem slabem zanimanju se torej ni čuditi, da se pevski zbor čedalje bolj krči, in da zna, ako se te žalostne razmere ne zboljšajo, popolnoma preminuti.

Take nezaupnice sedanji odbor, ki je ravno na popolnem uspehu tega koncerta dokazal, da je svojo dolžnost vestno storil, še manj pa zasluži tako marljiv zbor – čeprav maloštevilen, pa obstoječ iz marljivih pa prav dobrih pevskih močij – takega preziranja.

(Truplo.) Pri Brezicah našli so ljudje v Savi truplo katic 60 let starega moža. Ker je najdeni mrlič ustreljen v srce, se sodi, da se je morda zgodilo kako hudodelstvo in se je v tem oziru začela že preiskava.

(Odvetnik) Harzanyi iz Debrecina se je preselil v novo stanovanje, a svoje vrednostne papirje je pozabil v neki omari v prejšnjem stanovanju. Otroci so našli v omari zapečateni ovitek, igraje so ga strgali. Škode je 24.000 goldinarjev. Ker je Harzanyija baš tedaj ostavila tudi soproga, je revež skoro blaznel.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC
15. novembra 1897)

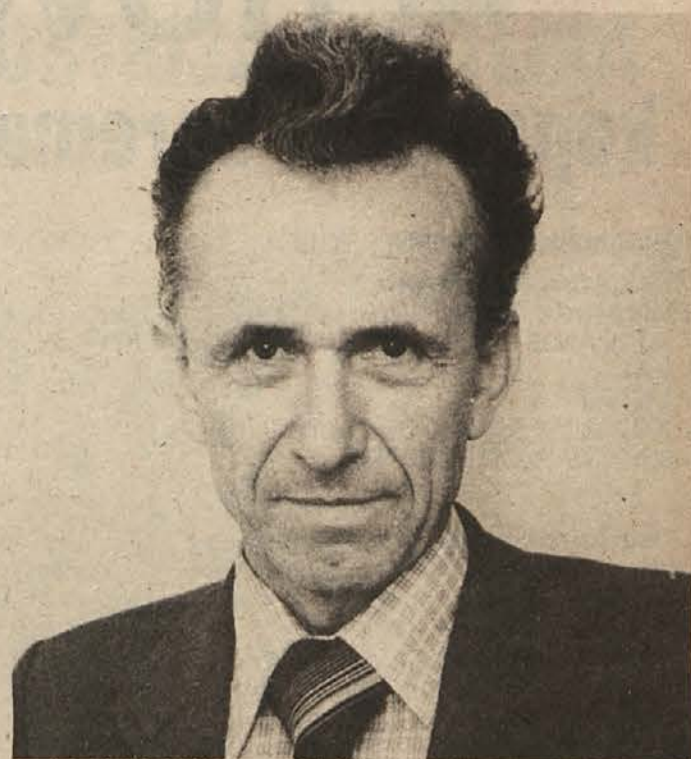
Ob prazniku občine Metlika, ko se spominjamo legendarnega napada belokranjskih partizanov na belogardistično postojanko na Suhorju ter njihove zmage nad sovražnikom, ter ob 29. novembru, ko naša domovina slavi svoj praznik, čestitamo delovnim kolektivom in vsem občanom za dosežene uspehe. Ob enem jim želimo mnogo novih delovnih zmag pri nadaljnji graditvi naše družbe.

- SKUPŠČINA OBČINE METLIKA
- IZVRŠNI SVET OBČINE
- OBČINSKA KONFERENCA ZKS
- OBČINSKA KONFERENCA SZDL
- OBČINSKI SINDIKALNI SVET
- OBČINSKI ODBOR ZZB NOV
- OBČINSKA KONFERENCA ZSMS
- OBČINSKI ODBOR RK TER VODSTVA OSTALIH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV V OBČINI

Dobra žetev – veselo praznovanje

Letos praznujemo občinski praznik ob 25-letnici padca sovražnikove postojanke na Suhorju. To praznovanje pomeni tudi zaključek proslav ob 85-letnici tovariša Tita, 40-letnici njegovega prihoda na čelo KPJ, 40-letnici KPS in pa velikih ter za občino zelo pomembnih gospodarskih uspehov, ki so doseženi ob veliki podpori naših občanov, zaposlenih tako v družbenem kot tudi v zasebnem sektorju. Praznujemo v času, ko ugotavljamo uspehe izvajanja določil ustave – predvsem tistega dela, ki govori o svaščinah človeka, oziroma tistega, da oblast izhaja iz njega in pripada njemu.

Verjetno da bo letošnje praznovanje občinskega praznika in dneva republike najbolj veselo od vseh praznovanj po osvoboditvi. To nam govori že podatek, da smo za izboljšanje življenjskega standarda naših občanov v letošnjem letu vložili v komunalne dejavnosti preko 26 milijonov dinarjev, kar pomeni največjo vsoto vlaganj v zgodovini obstoja metliške občine v to gospodarsko območje. Te investicije so predvsem namenjene za modernizacijo cest, izgradnjo vodovodnega in električnega omrežja, čistilnih naprav in podobno. Posebnega pomena je tudi izgradnja stanovanjskega stolpiča s 46 stanovanjskimi enotami, ki bodo predane uporabnikom konec tega leta. Ob letošnjem prazniku bo samoupravna interesna kulturna skupnost predala v uporabo novo zgrajeno športno dvorano,

za katero so prispevali sredstva vsi naši občani, zaposleni v gospodarstvu in negospodarstvu. Poleg manjših moderniziranih odsekov cest bomo predali prometu tudi modernizirano cesto Podzemelj – Krasinec. V času praznovanja pa začnemo z modernizacijo ceste Dole – Draga – Ravnace in obenem polagamo temeljni kamen za nov proizvodni industrijski objekt Industrije motornih vozil Novo mesto na Suhorju.

V letošnjem letu so delovni ljudje v gospodarstvu delali zelo odgovorno in se močno trudili, da bi izboljšali gospodarske rezultate. Menim, da jim je to v dobršni meri uspelo, saj se je celotni dohodek v primerjavi z lanskim letom po sedanjih kazalcih povečal za 31 odstotkov, družbeni proizvod za 35 odstotkov, ter dohodek

prav tako za 35 odstotkov. Osebni dohodki pa so se v tem času povečali za 29 %, iz česar se da razbrati, da smo v tem letu delali stabilizacijsko in upoštevali določila resolucije o ekonomskem in socialnem razvoju SRS. Naše delovne organizacije in samoupravne interesne skupnosti pa so v letošnjem letu rodile še več pomembnih načrtov in projektov, katerih učinek se bo pokazal v naslednjih letih.

Ob takšnem delovnem vzdušju se želim v imenu predsedstva občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij zahvaliti vsem občanom, vodilnim, vodstvenim in strokovnim službam za napore, ki so jih vlagali v realizacijo letošnjega načrta ter jim želim srečno in veselo praznovanje občinskega praznika in dneva republike!

FRANC VRVIŠAR
predsednik občinske skupščine Metlika

METLIKA

Panorama Metlike – v ozadju novozgrajena stanovanjska stolpiča. Zadnji, zgrajen letos, bo nudil občanom 46 stanovanj, vseljivih do konca letošnjega leta.

SUHOR

Tu je bila leta 1942 uničena sovražna belogardistična postojanka in iz tega kraja je odšla leta 1944 slavna štirinajsta divizija na Štajersko.

KMETIJSKA ZADRUGA METLIKA

Kolektiv Kmetijske zadruga Metlika čestita ob občinskem prazniku in dnevu republike vsem občanom Metlike, predvsem pa članom zadruga, kooperantom, poslovnim partnerjem in potrošnikom zadrughnih proizvodov.

Ob enem želimo predstaviti našo novo samoupravno organizirano zadruga, ki jo sestavljata:

1. TEMELJNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA VINSKA KLET z naslednjo proizvodnjo:

- Vinska klet – predelava grozdja, nega, stekleničenje in prodaja vina in ostalih pijač.
- Vinogradništvo – proizvodnja grozdja in trsnih cepljenk v Vinomerju, Vidošičih, na Veselici in v Čurilih.
- Pitanje mlade govede.
- Servis kmetijske mehanizacije.
- Poljedelska proizvodnja.

2. TEMELJNA ZADRUGNA ORGANIZACIJA KOOPERACIJA z naslednjo proizvodnjo:

- Zasebna proizvodnja na podlagi dolgoročnega sodelovanja.
- Trgovska dejavnost s kmetijskim prematerialom in drugim potrošnim blagom v Metliki, na Suhorju, v Gradcu, Podzemlju in Čurilih.
- Mesarska dejavnost s klavnico in prodajalnami mesa v Metliki, na Suhorju, v Gradcu, in Jurovskem brodu.
- Pospeševalna in hranilno-kreditna služba.
- Valilnica in prodaja enodnevnih piščancev na Vinomerju.

Ker sta glavni dejavnosti zadruga kot celote vidnogradništvo in zasebna kmetijska proizvodnja, je interes kolektiva in članov zadruga:

1. da zagotovi proizvodnjo belokranjskega vina sigurno prihodnost in trajno in uspešno prodajo zaščitene belokranjskih vin:

METLIŠKA ČRNINA IN BELOKRANJEC

2. zagotavlja obojestransko trajno sodelovanje, ekonomsko sigurnost in socialno varnost kmetov in delavcev zadruga.

Vsem potrošnikom vin, ki jim je vino postalo stalno dopolnilo dnevne prehrane, priporočamo, naj v trgovinah in gostilnah zahtevajo belokranjska vina, ki so po pitnosti, značilnem karakterju, ki

Vinogradniške gorice hitro menjajo svojo podobo, stari vinogradi se obnavljajo.

odraža sortnost in poreklo, primerna za vsako priložnost. Gostincem priporočamo, naj se vse bolj zavedajo poslanstva, ki ga opravljajo in da jim bo skrbno negovano belokranjsko vino v pomoč pri uveljavljanju gostinskih lokalov in turistične privlačnosti Bele krajine.

novoles

kopalniška oprema „KOLPA“

KOPALNIŠKA OPREMA „KOLPA“

- OGLEDALNE OMARICE
- OMARICE RAZLIČNIH VELIKOSTI IN BARVNIH IZVEDB ZA SHRANJEVANJE KOZMETIČNIH PRIPOMOČKOV IN KOPALNIŠKEGA PERILA
- LIJAKI
- KOPALNE KADI Z OBLOGAMI
- KABINE ZA TUŠIRANJE

Program Kolpa je nova, najsodobnejša kopalniška oprema, ki vam zaradi svojih posebnih lastnosti omogoča dejansko osvežitev in sprostitvev.

Elementi kopalniškega programa Kolpa so dimenzionirani in oblikovani tako, da jih lahko od najmanjšega do največjega sestavljate sami, po svojem okusu in željah, hkrati pa jih lahko dopolnjujete in zamenjujete z novimi elementi.

Program Kolpa je izdelan v svojem suhem delu (obodi in vratca omaric) iz kvalitetnih lesenih plošč, ki so z uporabo lepil, odpornih proti vodi, oblepljene z različnimi folijami, medtem ko je njihov mokri del (umivalnik, kopalna kad in tuš-kabina) izdelan iz akrilnih plošč.

Prednosti kopalniškega programa Kolpa:

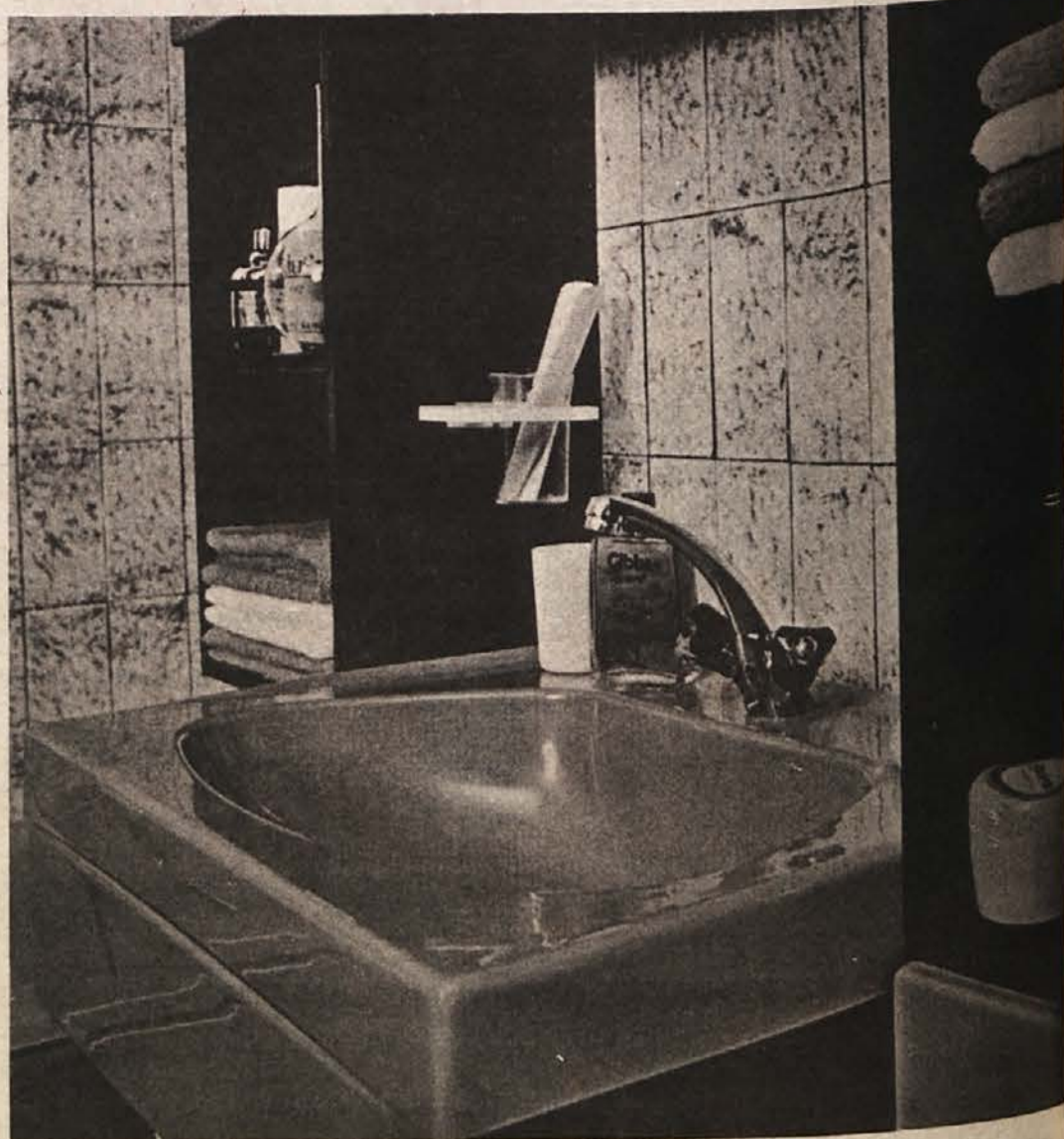
- zaradi skrbno izbranih toplih materialov, blagih oblik in prijetnih barv vam kopalniški prostor daje občutek ugodja in topline;
- na voljo vam je bogata izbira in kombinacija barv;

- velike možnosti v obdelavi osnovnega materiala — akrilnih plošč omogočajo zares sodobno obliko kopalniške opreme;
- gladka površina onemogoča, da bi se je oprijemala umazanija, zato je tudi nje- no čiščenje samo s tekočimi čistili nad- vse lahko in učinkovito;
- če se površina po naključju kakorkoli poškoduje, jo lahko s polirno pasto sami popravite (spolirate);
- v kadi vam ne bo drselo;
- material, iz katerega je izdelana kop- alniška oprema, se sprti prilagaja tempe- raturnim spremembam vode in je odp- ren tudi proti visokim temperaturam vode.

Montaža vseh elementov kopalniškega programa Kolpa je zelo preprosta in natančno razvidna iz montažnih shem, tako da jih po priloženih navodilih lahko montirate sami.

Kopalniški program Kolpa pomeni lepoto in praktično obogatitev vašega doma.

ново v proizvodnem programu kombinata noveles: kopalniška oprema „KOLPA“

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN ZA 29. NOVEMBER – DAN REPUBLIKE!

OZD KOMET METLIKA

NEDRČKI – STEZNIKI

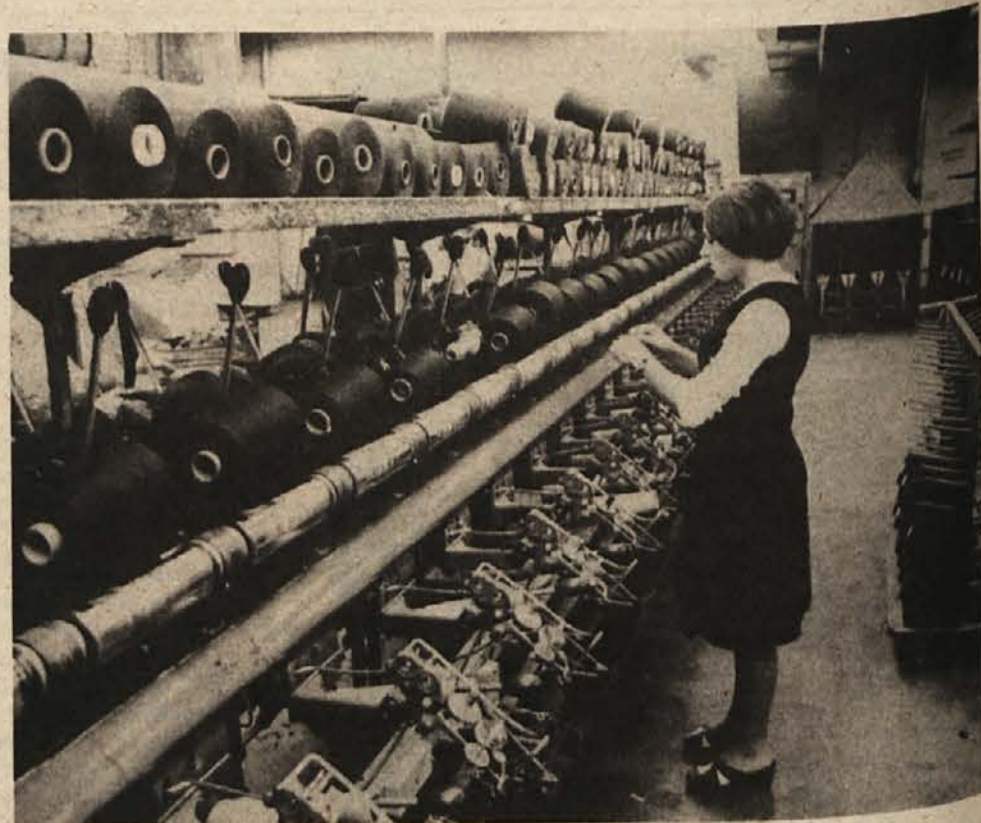

KOLEKTIV OZD KOMET METLIKA ČESTITA VSEM OBČANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN ZA DAN REPUBLIKE!

Novoteks

TOZD PREDILNICA METLIKA

KOLEKTIV TOZD PREDILNICA METLIKA ČESTITA VSEM OBČANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN ZA DAN REPUBLIKE!

beti

**BELOKRANJSKA TRIKOTAŽNA
INDUSTRIJA – METLIKA**

11 AVGUSTA
ženska pižama, vel. 38–46
frotir

12 MILENA
dekliška spalna srajca,
vel. 4–14, frotir

13 STANKA
ženska spalna srajca,
vel. 38–44, frotir

Včeraj –

Ime Beti se je pojavilo prvič 1956. leta, torej pred več kot dvema desetletjema. Korenine razvoja segajo sicer v leto 1948, ko je bilo v Črnomlju ustanovljeno invalidsko podjetje Pletilstvo, katerega naslednica je tovarna trikotaže Belokranjka in po preselitvi iz Črnomlja v Metliko Beti.

Po preureditvi prostorov nekdanjih vojaških barak 1960. leta so bili dani vsi pogoji za nezadržni napredek, ki je dobil krila še posebno ob priključitvi novoustanovljene Belokranjke iz Črnomlja (1960), Pletilstva Doko iz Dobove in Pletilstva Dolenjska iz Mirne peči (oba 1964).

Število zaposlenih se je večalo iz leta v leto, stare stroje so zamenjavali novi, neustrezne prostore so izpodrinile sodobne proizvodne hale, izboljšala sta se kakovost in obseg izdelkov in Beti se je kmalu uveljavila tako na domačem kot tudi na tujem tržišču kot odličen proizvajalec kopalk, kombinež, pižam, spalnih srajc, pulijev, trenirk, diolen lofta za kostime, plašče in krila, volne za ročno in strojno pletenje ter polyamid in polyester preje.

danes –

Danes je Beti sodobna delovna organizacija z nekaj manj kot 1500 delavci, med katerimi prevladujejo ženske. Sestavlja jo sedem proizvodnih temeljnih organizacij združenega dela ter temeljna organizacija združenega dela Izbobraževalni center, v katerega učilnicah se je v desetih letih izšolalo 600 mladih ljudi, ki so pričeli živeti drugače od svojih staršev, ki so izžemali iz skope belokranjske zemlje, kar se je dalo izcediti, njih hčere in sinovi pa upravljajo z najmodnejšimi stroji v proizvodnji ali sodobnem računskem centru.

Duha Beti je čutiti na vsakem koraku. Nekdanji travniki in njive, posejani v okolici starega dela mesta, so spremenili v naselja z družinskimi hišami, otroškimi vrtci, šolami, stolpniciami, makadamske ceste so prelete z asfaltno prevleko... Novo življenje je rodila Beti.

jutri

Minilo je enaindvajset let, ki jih je Beti uspešno prebrodila kljub nekaterim krizam. Njeni delavci vsak dan kujejo načrte, iščejo nove poti in smeri razvoja v edini želji: zadovoljiti vrsto let zveste potrošnike in poslovne prijatelje. Delavci z optimizmom zro v prihodnost.

KOLEKTIV BETI ČESTITA VSEM OBČANOM IN PO-
BLOVNIM PRIJATELJEM ZA OBČINSKI PRAZNIK IN
ZA DAN REPUBLIKE!

TRANSPORTNO GRADBENO PODJETJE

TOZD OBRT
TOZD KOMUNALNO GO-
SPODARSTVO

V OZD TGP Metlika je skupno zaposlenih 350 delavcev. Osebnih dohodki v devetih mesecih letošnjega leta so bili po delovnih uspehih in so znašali v povprečju 4.110,00 dinarjev. Skupna realizacija Transportno-gradbenega podjetja Metlika bo konec letošnjega leta znašala 110 milijonov dinarjev.

STANOVANJSKA GRADNJA

Transportno gradbeno podjetje si je v nekajletnem poslovanju ustvarilo ugled solidnega izvajalca in zanesljivega poslovnega partnerja. To dokazuje vrsta gradenj, ki so mu zaupane in številni dogovori za prevozne storitve. Delavci TGP so v letošnjem letu končali vrsto pomembnih gradenj, nekaj pa jih še končujejo. Med stanovanjskimi objekti je najpomembnejši stanovanjski stolpič v Metliki, ki bo do novega leta sprejel pod svojo streho 46 družin. Pred kratkim so pričeli graditi pomemben objekt – Dom počitka v Metliki. To bo objekt hotelskega tipa z okoli 60 ležišči in z vsemi ostalimi pomožnimi prostori. Gradnja tega objekta se financira iz združenih sredstev regije. Že na samem začetku so gradbinci naleteli na velike težave zaradi mehkih tal, saj so morali zgraditi 37 nosilnih stebrov (vodnjakov), dolgih do 7 metrov, in šele na te stebre so potem lahko napravili temelje stavbe. Seveda so nepredvidene težave povzročile tudi kasnejši pričetek gradnje in s tem podaljšanje roka izgradnje.

INDUSTRIJSKI OBJEKTI

Večji objekt, ki so ga zgradili letos, je tudi upravna zgradba podjetja Komet iz Metlike. Objekt je bil dokončan v 6 mesecih, vrednost gradnje pa znaša 4,5 milijona dinarjev. Gradnja je potekala brez večjih zastojev.

V Metliki gradijo tudi čistilne naprave za prečiščevanje odpadnih voda, ki se stekajo v Kolpo. Glavni skelet betonske konstrukcije je že dokončan. Vrednost opravljenih del znaša 3 milijone dinarjev, potrebnih pa bo še 2,5 milijona dinarjev za opremo in končna dela. Sredstva za izgradnjo tega objekta prispeva Območna vodna skupnost in metliške delovne organizacije. Zaključek del in pričetek obratovanja je predviden v prihodnjem letu. Na te čistilne naprave bo priključena tudi celotna mestna kanalizacija in odpadne vode iz vseh delovnih organizacij.

V Žakanju pri Jurovskem brodu so pričeli graditi obratovarno Beti. To bo obrat otroške konfekcije, ki bo veljal 14 milijonov dinarjev. Z zemeljskimi deli so pričeli 4. novembra, po pogodbi pa naj bi bil objekt zaključen do 15. maja 1978. Objekt bo grajen po sistemu montaže betonskih elementov tipa Gradis. Investitor tega objekta je tovarna Beti, del

sredstev pa bo prispeval sklad za nerazvita območja, saj bo v novi tovarni dela za 150 parov rok. Gradbinci upajo, da jim pri gradnji vreme ne bo nagajalo in da bodo objekt predali v roku.

GRADNJA CEST

Letos so zgradili 6 km novih cest, najbolj zahtevna dela pa so opravili na republiški cesti v dolžini 2,5 km na trasi Podzemelj – Adlešiči. Zahtevna gradnja z zemeljskimi deli je bila tudi na 1200 m dolgem odseku Metlika – Slamna vas. Opravili so tudi rekonstrukcijo in asfaltiranje ceste Metlika – Božakovo, ceste Drašiči – Krmačina ter ceste na Vasico v Metliki.

Vsa ta cestna dela so bila za letos planirana in plan obvez-

nosti Transportnega gradbenega podjetja je v celoti realiziran.

TRANSPORT

TGP ima 60 lastnih tovornih kiper vozil za prevoz gradbenih materialov s skupno nosilnostjo okoli 1000 ton. Glavna delovišča so na avtocesti Zagreb – Lučko, kjer opravljajo prevoze za dolgoletnega partnerja podjetja Viadukt iz Zagreba. Udeleženi so tudi na velikem gradbišču v Slavonski Orahovici, kjer vozijo s prikoličarji. Skupina vozil pa je stalno angažirana pri Cestnem podjetju Novo mesto.

OBRTNIKI

Obrtniki TGP opravljajo vse obrtne usluge, potrebne za dokončanje objektov, ki jih gradi-

jo. Tako so tu mizarji, električarji, kleparji, vodovodni instalaterji, teracerji in kamnoseki, pleskarji, kovači itd. Tozd OBRT dela tako pri lastnih gradnjah, kot tudi za druge naročnike, kot so Pionir, Beograd...

Z oziroma na lansko krizo se je letos stanje v TGP skokovito popravilo tako v delovnih uspehih, realizaciji in ostanku dohodka. Za premostitev težav je bilo najprej treba izboljšati organizacijo dela, končni rezultati pa niso le zasluga vodstvenih organov, temveč rezultat prizadevanj celotnega kolektiva. Podjetje je doseglo velike napredke na vseh področjih delovanja, s tem pa si je utrdilo sloves in zaupanje pri poslovnih partnerjih.

TGP – TRANSPORTNO-
GRADBENO PODJETJE
METLIKA
TOZD GRADBENIŠTVO
TOZD TRANSPORT

Športna dvorana v Metliki je zgrajena.

Pričetek gradnje novega doma počitka v Metliki.

Upravna stavba „Komet“ v zaključni fazi izgradnje.

GOSTILNA IN PRENOČIŠČA – BADOVINAC NIKO Metlika – tel.: 77-255

- domača kuhinja
- odojki in jagenjčki na raznjo
- belokranjska vina
- pokrita letna terasa
- ogrevane sobe

ČESTITAMO VSEM NAŠIM GOSTOM IN OSTALIM OBČANOM ZA OB-
OBČINSKI PRAZNIK IN DAN REPUBLIKE TER SE PRIPOROČAMO ZA OBISK!

PRIPOROČAMO SE ZA NAKUPE V NAŠIH PRODAJALNAH
IN ČESTITAMO VSEM POTROŠNIKOM ZA OBČINSKI
PRAZNIK IN ZA DAN REPUBLIKE!

Prilogo ob prazniku občine Metlika zbral in uredil: Marko Klinc

POTA IN STRAŽA

Dežurni poročajo

ODNESEL DVE RAZDELILNI KAPI – V noči na petek je bilo vlomljeno v osebni avtomobil Ivana Srebrnjaka iz Novega mesta. Vlomilec je odnesel razdelilno kapo s kablji. Tisto noč je bilo vlomljeno tudi v osebni avtomobil Jožeta Novinca iz Ulice Majde Silc. Tudi Novinc je bil ob razdelilno kapo.

LASTNIK V KINU, VLOMILEC NA DELU – V noči na soboto je bilo vlomljeno v osebni avtomobil Ivana Zupančiča iz Gabrja. Medtem, ko je bil lastnik v kinu, je vlomilec iz avtomobila odnesel kasetofon.

PO VROČEM PRETEPU NA HLADNO – Črnomaljski miličniki so v nedeljo okoli 2. ure pridržali do iztreznitve Maksa Milavca in Jožeta M., ker sta razgrajala in se tudi pretepala. Morala bosta k sodniku za prekrške.

ODŠEL BREZ PLENA – Prejšnji terek je nekdo vlomil v hišo Silva Kovačeca v Gornji Straži. Vlomilec je preiskal vse prostore, brskal v omarah in predalih, vendar zaman. Razočaran je odšel brez plena.

ŽEPARSKA LJUBEZNVOST – Prejšnjo sredo dopoldne je novomeško avtobusno postajo obiskal žepar, ki je Jožetu Naglju iz Gor. Karteljevega med vstopanjem v avtobus izmaknil iz zadnjega žepa denarnico s 550 din in osebno izkaznico. Potniki so se kasneje spomnili, da je ob vratih avtobusa stal mlad moški, ki je „ljubezljivo“ pomagal potnikom pri vstopanju. Stara, a učinkovita žeparska taktika.

KRKA POPLAVLJALA – 16. novembra so morali zapreti cesto Sentjerne–Dobruška vas, ker je narasla Krka prestopila bregove in pri Drami zalila cesto.

KOMENTAR NI POTREBEN – Patrulja ljubljanskih miličnikov ob rednih „obiskih“ na avtocesti Ljubljana–Zagreb. Kraj: Bič. Posebna naprava s takšnimi posnetki polni mize sodnikov za prekrške. Nekateri strokovnjaki trdijo, da se prav v vožnji z avtomobilom v vsej „veličini“ pokaže moč našega značaja. (Foto: UJV)

Po transportnem traku v smrt

Zaradi nepazljivosti v rudniku je prišlo do smrtne nesreče – Sodišče je Stuhnetu prisodilo 10 mesecev zopora, pogojno za 2 leti

Predlani, dan pred novim letom, sta 21-letni Vilko Stuhne iz Jerneje vasi pri Črnomlju, po poklicu elektrotehnik, in Čamil Rahmanović v rudniku Kanižarica popravljala telefonsko in električno napeljavo. Delala sta v jami globoko pod zemljo.

Po končanem opravilu sta nameravala jamo zapustiti. Transformator, ki sta ga hotela odnesti s seboj, sta položila na transportni trak, ki je bil v teku, nato pa še sama stopila nanj, da se odpeljata do izhoda iz jame. Na nesrečo se je trak ustavil pred mestom, kjer sta nameravala izstopiti, zato je Stuhne stekel do naprave, da bi trak ponovno spravil v pogon. Ne da bi dal za to signal, je trak ponovno vključil in čakal, kdaj se bosta z njim pripeljala Rahmanović in transformator.

Na drugem koncu jame, pri spodnji signalni komori, pa je prav takrat, ko se je trak ustavil, nanj stopil Alojz Markovič. Že v naslednjem trenutku je transportni trak po Stuhnetovi krivdi ponovno stekel. Markovič je izgubil ravnotežje in padel, trak ga je potegnil, tako da se je zagozdil med kovinsko stranico in nosilni valj vsipnega korita. Stihnilo mu je obraz in zamašilo dihalne poti. Poškodbam je podlegel. Na obravnavi pred okrožnim sodiščem v Novem mestu, ki ji

je predsedoval Janez Kramarič, je Stuhne priznal malomarnost; priznal je, da ni vključil obveznega signala, preden je trak spravil v pogon. Nasploh v rudnikih velja prepoved stopanja na transportni trak, vendar je nista upoštevala ne Stuhne ne Rahmanović, kot tudi ne pokojni Markovič. Ob izreku kazni je senat upošteval Stuhnetovo nezakazovanost, priznanje in obžalovanje in mu izrekel obsodbo: 10 mesecev zopora, pogojno za 2 leti. Sodba še ni pravomočna.

ZGORELO JE ZA 200.000 DIN

Na gospodarskem poslojpu Henrika Ureka v Mihalovcih 54 pri Brežicah je v nedeljo, 13. novembra, ob 18.30 prišlo do večjega požara. Zgorelo je ostriše in več kot 18 ton sena. Vzroke požara še ugotavljajo, gmotne škode pa je za 200.000 din.

Iz obupa dvakrat vlomil

Pogojna kazen za Perka, ki je februarja letos „obiskal“ semenarno pri živilskem trgu

32-letnemu Tiborju Perku iz Ozlja je delavski svet novomeške IMV februarja letos zavrnil pritožbo zoper sklep, s katerim mu preneha lastnost delavca v združenem delu po preteku poskusne dobe. Perka, ki je menil, da je odločitev nepravilna, je to zelo prizadelo, kajti bil je tudi edini hranilec v družini.

Tistega dne – bilo je 4. februarja, ko je izvedel za to odločitev – se je iz obupa napil. Nekaj po 20. uri je pijan vlomil najprej v zaklenjeno ropotarnico in nato še v klet Janeza Berlana iz Novega mesta. Iz drvarnice je vzel sekuro, v kleti popil nekaj vina, nato pa sklenil „obiskati“ še prodajalno „Seme“ na živilskem trgu. S sekuro je vlomil vhodna vrata in takoj ugasnil luč. Kaj več ni utegnil, kajti miličniki so ga, potem ko jih je obvestila o vlovu neka stanovalka, našli za pordajnim pultom.

Senat okrožnega sodišča v Novem mestu je Perku prisodil kazen: 6 mesecev zopora,

OB CESTI ZADEL PEŠCA

Alojz Okleščen iz Praproč pri Straži je v petek vozil avtobus „Gorjancev“ na redni progi Dolenjske Toplice–Novo mesto. Pred Jurko vasjo je dohitel pešca Metoda Počrvino, ki je ob sebi rinil še kolo. Ko je avtobus zapeljal mimo pešca, je Počrvina nenadoma zavil v levo, tako da ga je vozilo zadelo in skupaj s kolesom odbilo na travnik ob cesti. Pešca so morali odpeljati v novomeško bolnišnico.

Ob okrvavljeni pločevini

Težki tovornjaki „pripeljejo“ nesrečo

Dni, kot je bila prejšnja sredo, bi si na naših cestah želeli čim manj ali da jih sploh ne bi bilo. Klepet četverice v „žabi“ avstrijske registracije je nekako ob 12.50 za vselej utihnil. Ostala je okrvavljena pločevina. V kruto opozorilo nerazsodnosti in nestrpnosti. Morda davku starosti. 71-letni Celovčan je edini, ki bi lahko odgovoril na to vprašanje. Ostajajo uganjanja.

Starostnih omejitev za izdajo voznških dovoljenj pri nas ne poznamo. Vsak voznik, ki doseže 60 let starosti, mora na obvezen zdravniški pregled, kontrole vida so občasne, na vsaka tri leta. Nadalje ima vsak izmed nas možnost, da voznika, pri katerem opazi ali ugotovi zmanjšano sposobnost za vožnjo, prijavi odgovornemu organu (delovna organizacija...), ta pa ga pošlje na pregled, tudi na preverjanje znanja. Roko na srce, te možnosti danes skorajda ne uporabljamo, le nesreče, kot je bila ta v Lešnici, nam dajejo toliko misliti, kako bi jih lahko preprečili. Sicer pa: v tem primeru je šlo za avstrijskega državljanca.

Poglejmo raje neposredni vzrok, tistega, za katerega smo vsi prepričani, da je privedel do tragedije: nepredvidno prehitavanje, morda neprimerna hitrost. Nekaj podatkov, s katerimi nam je postregel novomeški prometni inšpektor Jože Tavčar, dajejo veliko misliti. Samo do avgusta smo na dolenskih cestah zabeležili 16 smrtnih žrtev. Trije primeri so bili med 6. in 12. uro, sedem jih je bilo med 12. in 22. ter šest med 22. in 6. uro zjutraj. Nadalje: 8 nesreč se je zgodilo v oblačnem vremenu, 3 v sončnem, 1 ob nevihti in 4 ponoči. Še

to, da sta najnevarnejša dneva v tednu ponedeljek in torek, ko je največ prometnih nesreč.

Igra s števkami nam daje še zanimivo ugotovitev, da je največ povzročiteljev z voznškim stažem med enim in tremi leti (5), medtem ko se njihova starost giblje med 30 in 40 leti, nastarejši povzročitelj nesreče pa jih je imel 53. In končno: najpogostejši vzrok takšnih nesreč je nepredvidno prehitavanje (10 primerov), temu pa sledijo utrujenost, nepravilno obračanje in ustavljanje, nepravilna hitrost itd.

Vse te številke pa bi bile brez pravega pomena, če ne povemo, da je skoraj pri sleherni izmed teh nesreč tako ali drugače „sodeloval“ tudi tovornjak. In naj nas ne preseneča sicer nestrokovna ugotovitev, da ob takšni resnici morje na naših cestah še zlepa ne bo konec. Črnim dnem v tednu po ugotovitvah iz prvega letošnjega polletja, ponedeljku in torku, se je tokrat pridružila še sredo. Morda bomo tej statistiki že jutri pripisali četrtek, petek, soboto ali nedeljo?

B. BUDJA

MAR NI BILO IZHODA? – Voznik cisterne je povedal, da za „žabo“ ni bilo rešitve.

ZARADI NEPAZLJIVOSTI OB DENAR IN ZNAČKE

Dva sorodna vlomila smo imeli prejšnjo sredo. Neznani vlomilec je najprej obiskal stanovanje Petra Krnjavca na Ragovski ulici in mu odnesel 2.500 din in značke, ter Ano Kabur v Ulici Majde Silc, ki je bila ob 4.000 din in 20 značk. V obeh primerih je bilo ugotovljeno, da je vlomilec najprej vlomil v pramski omarici, kjer je zvil kovinska vrata in vzel ključke od stanovanja. Takšnih in podobnih tatvin je v zadnjih časih vse več, zato priporočamo stanovalcem, naj ključev ne spravljajo v omarice, kjer postajajo lahek plen vlomilcev.

KRONIKA NESREČ

NEPREDVIDNO NA PREDNOSTNO CESTO – V petek popoldne je Slavko Slak iz Loga pri Mokronogu vozil z osebnim avtomobilom o kolovozu in zapeljal na prednostno cesto v Puščavi. Takrat je z osebnim avtomobilom pripeljala Kristina Breznikar iz Drag. Pri trčenju se je voznica laže poškodovala, gmotne škode pa je za 10.000 din.

ZADEL DEČKA – Novomeščan Dušan Podkrižnik je v petek popoldne peljal osebni avtomobil po Ulici Majde Silc, ko je na cestišče nenadoma stopil 7-letni Zlatko Kabur. Voznik je dečka zbil in so ga morali odpeljati na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

NA „ZEBRI“ ZBIL PEŠCA – V petek zvečer je Novomeščan Ivo Skandali prečkal cesto na prehodu za pešce pri Industriji obute. Na sredini prehoda pa ga je z osebnim avtomobilom zadel Marjan Malnar iz Novega mesta. Skandali si je pri padcu poškodoval nogo in so mu v novomeški bolnišnici dali mavčno oblogo.

V NEPREGLEDNEM OVINKU TRČILA – Prejšnji terek dopoldne je Janez Bradač iz Loške vasi vozil tovornjak od Straže proti Dolenjskim Toplicam. V nepreglednem ovinku v Rumanji vasi mu je nasprotno pripeljal z osebnim avtomobilom Igor Pucelj iz Otočca. Slednji je pred srečanjem zavril, avtomobil je zaneslo v levo, tako da je čelno trčil v tovornjak. Voznikoma ni bilo nič, na avtomobilih pa je za 30.000 din škode.

STEKEL NA CESTO – Karlo Senveter iz Novega mesta je 17. novembra vozil tovorni avtomobil iz Novega mesta proti Straži. Pri vohodu v OS Vavta vas je stal 11-letni du v OS Vavta vas je stal 11-letni du v OS Vavta vas je stal 11-letni du. Peter Jerič iz Dol. Straže. Ko je Senveter peljal mimo, je deček stekel na cesto, tako da ga je zaunp del tovornjaka zadel. V novomeški bolnišnici so ugotovili, da ima Peter prelom lobanje in so ga obdržali na zdravljenju.

Gorjanci

AVTOPROMET, GOSTINSTVO IN TURIZEM

NOVO MESTO - STRAŽA

Priporočamo prevozne storitve v tovornem in potniškem prometu ter gostinske usluge v naših obratih hotel Metropol in gostišče Loka v Novem mestu.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK REPUBLIKE!

Oceniti, do kod smo prišli

Predkongresna dejavnost je zavela od Beograda in Ljubljane proti doletskim grešnim, kaj pa bi morali v tem času še posebej pretehtati, je povedal Janez Slapnik, sekretar komiteja Občinske konference ZK v Novem mestu.

Janez Slapnik: „V predkongresni dejavnosti je potreben obracun dela, hkrati pa je treba zastaviti bodoče naloge na dobrih izkušnjah iz preteklosti.“

„Priprave na kongres in konference naj ne tečejo le v okviru Zveze komunistov, marveč je neke vrste obracun potreben na mnogo širši fronti. Konference osnovnih organizacij moramo zastaviti tako, da bomo ugotovili, do kod smo v posameznih sredinah prišli, predvsem v samoupravnih odnosih in gospodarjenju. Ob teh ocenah pa je potrebno posebej ugotoviti vlogo Zveze komunistov in delo njenih članov pri premaganju težav in spreminjanju stvari.“

„V Novem mestu, pa tudi drugod v občini je precej nedorečenih zadev. Bomo v predkongresni aktivnosti prišli takim zadevam do dna?“

„Do kongresa bi morali v občini postaviti pri več zadevah piko na i, nekatere stvari pa premakniti na dobro pot. Pri slednjem imam v mislih samoupravne odnose. Konkretne zadeve? Zaključiti nejasnosti glede urbanizma in organiziranosti Dominvesta, razčistiti politiko komunale in takoj organizirati ustrezno pomoč za spremljanje razvoja manjših

delovnih organizacij. V družbenih službah je povsod potrebno dopolniti svobodno menjavo dela, posvetiti več pozornosti samoupravnim odnosom po šolah in v zdravstvenih delovnih organizacijah, v šolstvu pa predvsem krepiti usmerjeno izobraževanje in prelomiti z oportunitizmom glede celodnevne šole. Na področju kulture bi morala osnovna bitka teči na področju amaterizma. Tu smo posušali preveč proste roke posameznikom, kar se je pokazalo škodljivo, in bo potrebno z aktivnim vključevanjem komunistov stvari spremeniti.

— Ali bo v gospodarstvu v predkongresnem času ocenjevano tudi dobro gospodarjenje? Kaj bi zlasti morali tehtati v takih kolektivih?

„Predvsem gre za to, da bi usposobili tozde za organizirano, učinkovito in racionalno poslovanje. Med pomembne zadeve gospodarskih, pa tudi vseh drugih delovnih organizacij sodi izgraditev dohodkovnih odnosov, postavitev meril za nagrajevanje po delu, izpolnjevanje razvojnih planov, iskanje rešitev za boljši način družbenega dogovarjanja in sporazumevanja itd. Osnova vsega pa je zagotoviti tako organiziranost, da bo prišlo do enotnih gledišč tako družbenopolitičnih, kot samoupravnih organov in poslovalnih struktur.“

— Bati se je, da bodo priprave na konference osnovnih organizacij s tako zahtevno vsebino in oceno hromile vse ostalo delo. Ali naj vse drugo medtem počaka? „Velika napaka bi bila redne in stalne naloge zamenjariti z izgovorom, da se pripravljamo na partijsko konferenco. Zgoditi bi se moralo ravno nasprotno: okrepiti bi morali dejavnost in aktivirati delo na celi fronti.“ R. BAČER

Letos manj razsipništva

Občinska zdravstvena skupnost izkazuje trenutno primanjkljaj, vendar vse kaže, da bo konec leta izguba krita

18. novembra so zasedali delegati obeh zborov novomeške občinske zdravstvene skupnine in ugotovili, da so stabilizacijska prizadevanja na črni list. Predlog dveh dokumentov za novi zdravstveni letnik gre v javno razpravo.

Pri obravnavi predloga samoupravnih sporazumov o pravih in obveznostih iz zdravstvene varstva in pravicah in obveznostih iz enotnega programa zdravstvenega varstva v Novem mestu so poudarili, da je pomemben dobri, vsekakor pa temeljno gradivo iz tega hipu v javnosti toliko malo. Z nekaj pripombami sta predloga obeh sporazumov sprejeta in gresta v javno razpravo, ki bo trajala do 15. decem-

vila in preveč stroškov z bolniškimi izostanki. Planirali smo, da bo povprečno vsak dan 424 zaposlenih odsotnih z dela na območju občine, podatki pa kažejo, da smo imeli doslej v bolniški vsak dan povprečno 462 ljudi.

Komunala v novi obleki

Minuli teden je bila ustanovna skupščina samoupravne komunalne skupnosti Novo mesto

Po skorajda natanko dveh letih napornih priprav in sestankov smo bili minuli teden priča ustanovni skupščini samoupravne komunalne skupnosti Novo mesto. Delo iniciativnega odbora v tem času ni bilo lahko, kajti prav komunala je področje, ki mu gre posvetiti največ pozornosti. Novomeščani že vemo, zakaj.

Bo nenehna nerganja sedaj konec? Prav gotovo ne, kajti nastalega položaja tudi nova samoupravna skupnost ne bo rešila čez noč. Pa vendar. Vsi vemo, da so komunalna vprašanja doslej reševala le določena podjetja skupaj s SO Novo mesto. Popolnoma nemogoče je bilo torej zagotoviti vsem enakovredne pogoje za izhode iz komunalnih težav. Ni bilo nosilca skrbi in akcij, ni bilo zadostnega vpliva uporabnikov komunalnih storitev na njihovo reševanje, sredstva so bila razdrobljena, skratka, področje komunale je bilo navzlic težkemu in neštokrat kritiziranemu položaju, premalo obravnavano.

Na novo ustanovljena samoupravna komunalna skupnost je minuli teden dobila kopicno nalogo. Omenimo le nekatere: skrb za čistočo mesta, javno razsvetljava, sanitarije,

Vzorne ambulante in brez čakanja

Novoles je v Straži organiziral zdravstveno službo deloma zase, deloma za prebivalstvo od Žužemberka do Novega mesta — Skrb za delovnega človeka se obrestuje

V prvi polovici novembra so v Novolesu odprli ginekološko ambulanto in tako tovarišicam izročili darilo, ki so si ga izbrale za 8. marec. Novoles ima zdaj zelo lepo opremljene ambulante splošne medicine, zobozdravstveno, laboratorij in ginekološko ambulanto.

Poleti 1973 so začeli v bolj skromnih razmerah z ambulanto splošne medicine in zobozdravstva, potem pa so koncept zdravstvene službe dopolnjevali, tako da danes lahko s ponosom vsakomur pokažejo zdravstveni objekt. Presenetljivo je, da v dokaj prostornih čakalnici ni ljudi, ambulante pa delajo. Ordinacije so organizirane tako, da pride delavec k zdravniku naravnost iz stroja in čaka največ 5 minut. Več časa pa se zadržijo na pregledu.

Vodja zdravstvene službe v Novolesu dr. Vladimir Zorić, ki ima precej zaslug, da je v zadnjem letu tovarniško zdravstvo še napredovalo in se dalje razvijalo, pravi:

„Skrb za zdravje človeka je v Novolesu zares dobra in lahko

le pohvalim razumevanje samoupravnih organov za zdravstveno službo. Mi se prilagajamo potrebam delavcev in imamo ambulante dvakrat na teden odprte v popoldanskem času. Zobna in ginekološka ambulanta in naš dobro opremljeni laboratorij so odprtega tipa in jih obiskujejo krajani od Žužemberka tja do Novega mesta. Edino ambulanta splošne medicine je namenjena le novolesovcem.“

SUHOKRAJINSKI DROBIŽ

V AMBRUSKI KRAJEVNI SKUPNOSTI bodo v nedeljo, 27. novembra, slavili pomembno delovno zmago. Svojemu namenu bo nanureč izročena 9 kilometrov dolga lokalna cesta, usposobljena za težji tovorni in avtobusni promet. Za gradnjo je vsako gospodinjstvo navedenih vasi prispevalo v delu najmanj 300 ur, v denarju pa še 2.000,00 din.

NA PETKOVI SEJI SVETA KRAJEVNE SKUPNOSTI ŽUŽEMBERK bodo med drugim obravnavali osnutek novega statuta krajevne skupnosti, ki je usklajen z ustavo in drugimi predpisi in zakoni, ki so izšli po letu 1974 in zadevajo pristojnosti, dolžnosti in pravice krajevnih skupnosti. Nadalje bodo obravnavali poročilo o letošnjih dosežkih poslovanja krajevne skupnosti.

ŽUŽEMBERŠKA LOVSKA DRUŽINA JE PRETEKLO NEDELJO imela v gosteh lovce iz Maribora in Medvode. Imeli so skupen lov in položili na dlako dve košuti in eno lisico. Srečanje so zaključili v Žužemberku v prijateljskem pogovoru.

M. SENICA

„V zdravstveno službo smo vložili veliko denarja. Naj povem, da je šlo samo letos za opremo več kot 360.000 dinarjev. Naložbe pa se nam izplačajo. Ugotovili smo, da je bilo letos v prvem polletju 3.000 delovnih dni bolniške manj, kot v tem času lani. Po naši oceni pa pomeni za kolektiv vsak izgubljeni delovni dan enega delavca najmanj 500 din izgube.“ S temi podatki je postregel Anton Špelko, vodja službe za varstvo pri delu.

Dr. Zorić in Špelko vsak mesec obiščeta tudi vse tozde in pogledata, v kakšnih pogojih delajo pogostni bolniki. Če je potrebno, predlagata zanje premestitev na ustreznije delovno mesto. To se takoj zgodi.

Če omenimo še, da so na primer instrumenti v ginekološki ambulanti shranjeni v stihni omariči Novoles in da visi po ambulantah 5 originalov

V NOVOLESOVI AMBULANTI — Dr. Vladimir Zorić, vodja zdravstvene službe v Novolesu, pravi: „Tu so ustvarjeni pogoji za tesno sodelovanje zdravnika in bolnika, želimo pa, da bi bilo tega še več.“

umetniških slik, da so bolniki prijazno sprejeti, da jim nudijo preglede na najsoodnejših instrumentih, potem si kaj več skoroda ni mogoče želeli, razen to, da bi imel Novoles med delovnimi kolektivi več posredovalcev.

R. B.

Umevno je, da imamo glede na vloženo delo, uspehe in trud različne osebne dohodka. Toda na otroke slabo vpliva, če dedek Mraz nosi enim velike, drugim majhne pakete ali pa sploh nič. Letošnji dedek Mraz bo za vse otroke v novomeški občini spet enako darežljiv: vsi otroci od enega leta dalje do vključno šolarjev četrtega razreda bodo dobili darilne pakete; za učence višjih razredov pa bodo čajanke s programom.

Da bi lahko pripravili več tisoč paketov, organizirali prireditve in okrasitve, je potrebno zbrati denar. Sporazum o prispevku po 50 din na zaposlenega so že lani podpisale vse delovne organizacije z izjemo petih črnih ovc. Že lani je dedek Mraz nosil za vse enaka darila, vendar je bilo ob prvi organizaciji nekaj spodrsiljav.

Letos bo dedek Mraz prišel v vsako krajevno skupnost (tudi v mestu) in tam osebno izročil

Za otroke brez razlik

vsakemu otroku darilo, na zunaj pa bo novoletno vzdušje vladalo že od sreče decembra dalje. Za vse to je potrebno pravočasno in organizirano delo. Pri občinski Zvezi prijateljev mladine je bil ustanovljen koordinacijski odbor za novoletno praznovanje, ki ga vodi Dragica Rome. Po prvih sestankih kaže, da bo letošnje praznovanje na višji ravni. Potrebno pa je, da v sklad za to prireditev prispevajo prav vsi kolektivi najkasneje do 15. decembra. Da ne bi prišlo do neljubih napak, je potrebno po krajevnih skupnostih in v delovnih organizacijah sestaviti točne sezname otrok. Če samo eden izpade, je lahko velika zamera.

Obdarovani bodo otroci vseh zaposlenih, tudi tistih, ki bivajo v drugih občinah. Koordinacijski odbor je dal tudi pobudo, da bi proučili možnosti za ustanovitev stalnega lutkovnega gledališča v Novem mestu. To naj bi bilo poleg paketov in prireditev trajno darilo vsem otrokom.

R. B.

Kot bi se vrteli v krogu

Ne sme se več zgoditi, da bi milijoni čakali, družbenih stanovanj pa ne bi mogli graditi, so menili delegati novomeške stanovanjske skupnosti

15. novembra se je v Novem mestu sestala skupščina vseh treh zborov samoupravne stanovanjske skupnosti in ob pregledu dose-danega dela in preverjanju, kako se uresničuje srednjeročni načrt stanovanjske izgradnje, skušala najti odgovor na nekatera več let odprta vprašanja.

Najbolj zaskrbljujoče je dejstvo, da srednjeročni razvojni načrt stanovanjske izgradnje letos kasni. Medtem ko smo lani zgradili 183 družbenih in 235 zasebnih stanovanj, je bilo letos vseljenih samo 97 družbenih stanovanj, od tega 27 zunaj mesta. Okrog 60 stanovanj bo dograjenih še pred koncem leta,

vendar je to pod planom. Če bi hoteli plan ujeti, bi morali ta hip graditi 350 stanovanj, pripravljati zemljišče in dokumentacijo za nadaljnjih 700 stanovanj, obenem pa urbanistično urejati nov kompleks za gradnjo vsaj 1000 stanovanj.

V prihodnjem letu si ne kaže delati utvar, da bomo bistveno na boljšem. Iz vseh virov bo za stanovanjsko izgradnjo na voljo 132 milijonov dinarjev, gradili pa bomo lahko samo 160 stanovanj v Novem mestu in nekaj v Dol. Toplicah. Denarja bomo imeli dovolj, ne bomo pa ga mogli racionalno porabiti, ker ni komunalno urejenih zemljišč ne urbanističnih načrtov, da bi lahko gradili več.

Glede tega se vrtimo kot v začaranem krogu, je na seji poudarilo več razpravljalcev. Ne gre pa za vse dolžiti le strokovnih služb, ker so te na primer pripravile potrebno dokumentacijo za večji gradnji 420 stanovanj na Cesti herojev in na Žibertovem hribu, pa je vmes prišel zakon o hrupu, kot ga laično imenujemo, in preprečil gradnjo tik pred začetkom del.

Delegati so omenjali, da bi v bodoče moralo priti do odpravljanja teh težav na hitrejši način, ker se v Novem mestu ustanavlja tudi komunalna skupnost. Upati je na več reda in manj nejasnosti, posebno še, če bosta stanovanjska in komunalna skupnost tesno sodelovali in skupno načrtovali.

Po besedah inž. Hlavatyja z

Dominvesta bi morali kot nujno načrtovati dlje, ne pa videti le prst pred nosom. Opozoril je namreč na velike investicije v IMV, ki bodo potegnile za seboj celotno gradnjo in infrastrukturne objekte. Po njegovem smo se v načrtovanju do leta 2.000 usteli in bodo že čez dobrih pet let te domneve potrjene.

Novomeška kronika

NE GRE BREZ SLEDOV — Pred črpalke na Cesti herojev so na križišču ob nedavnih popravilih in gradnji nove banke prekopal cestno, toda za izvajalce del so ostali očitni sledovi: če se z avtom pelješ čez križišče, poskočiš kot na skakalnici. Ta primer pa ni nobena izjema, ker je takih v mestu in okolici še več!

PAPIRI SO OSTALI — Ko se je pred kratkim Skupnost za zaposlovanje selila v rotovžja, so na dvorišču ostali kupi papirjev, starih poročil in raznih podatkov. Kdor je hotel, je po njih lahko brskal, razdejanje pa je bilo tako, da so se družbeni in zasebni sosedje pritoževali.

DIRKA ČL. 18G — Glavni trg je bil določen za enosmerni promet v glavnem zato, da bi zaščitili pešce, ti pa so se zadnje čase znašli še v večji nevarnosti. Avtomobilisti prehitavajo drug drugega, pa jim prehodni za pešce pri tem niso nič mar. Prav na prehodu pri kavarni je moč v eni uri naštetih več takih nedovoljenih dirk, kadar seveda ni mlhčnika v bližini.

SPET BAZARSKI VZDUŠJE — Novomeški tržnici v ponedeljek ne bi mogli očitati mrtvila, saj ni manjkalo ne prodajalcev ne kupcev. Glede na sezono je bilo tokrat veliko povpraševanja po izdelkih iz volne, po konfekciji, manj pa po suhi robi. Cene se od prejšnjega tedna niso veliko spremenile. Zani-

Ena gospa je rekla, da bo predlagala svojevrstno kulturno akcijo med novomeškimi kolektivni in šolami. Nične ne bo smel v pogovoru izreči kletvic, ki se začno z j, k ali p. Druga gospa pa pravi, da bi potem postali molčeče mesto ...

SE VEDNO OD SVETNIKOV?

Radio Brežice se v glavnem vzdržuje z lastnimi dohodki, kamor sodi tudi precejšen delež, ki se steka v njegovo blagajno od čestitk. Tu so še dohodki skupne propagande slovenskih lokalnih radijskih postaj pa manjši zneski od reklam za posamezne delovne organizacije. Kulturna skupnost daje na leto 50 tisoč dinarjev. Menijo, da bi moral biti ta znesek večji, vsekakor pa želijo, da bi se krog sofinancerjev razširil, oziroma da bi bila družbena pomoč večja. Pri tem se sklicujejo na povečano število oddaj (pet v tednu).

S tolikšnim obsegom se tudi njihov delež pri informiranju občanov vedno bolj širi. Dva novinarja plačuje RTV Ljubljana, zdaj pa bi radi zaposlili še tretjega, ker sama težko zmoreta vse. Tudi še enega tehnika bi potrebovali, za vse to pa trenutno ni denarja.

NOVO V STAREM POSLOPU – Del mokriškega gradu so letos preuredili, da imajo gostje, ki prihajajo tja na oddih, več udobja. Obnovili so tudi restavracijo. (Foto: J. Teppey)

Kaj bo novega čez tri leta?

Sirjenje kmetijskih površin in rastlinjakov, obnova hmeljišč in vinogradov – Naložbe v industriji zagotavljajo nova delovna mesta in nove proizvodne zmogljivosti

Obdobje 1976 – 1980 je za brežiško občino nadvse pomembno za nadaljnji odziv pri dohitevanju slovenskega gospodarskega in družbenega razvoja. Zaradi tega so vredne pozornosti vse večje investicije, ki jih ima v svojih programih združeno delo. Nakazujejo nam glavne srednjeročne razvojne cilje, take, ki se ne bi smeli odmakniti, da bi vsaj približno sledili konceptu za jutrišnjo podobo občine in regije. Danes predstavljamo pet kolektivov.

Agraria se bo ne glede na krizna leta lotila obnove hmeljišč in prešla samo na strojno obiranje hmelja, ker je to hitrejša, cenejša in gospodarnejša. Nadaljevala bo z agromelioracijo ter tako usposobila neplodna, mrtva zemljišča za pridelovanje koruze in rži. Za oba pridelka bo vpeljala kompletno strojno spravo. Pripravlja tudi nov projekt za povečanje površin pod steklom, nekaj celo zunaj občinskih meja. Pridobivanje jajc bo povečala od dosedanjih 6 milijonov na 10 milijonov. Posebno pozornost bo posvetila študentski politiki, da pomanjkanje kadrov ne bi zaviralo razvojnih načrtov.

Slovin – tozd Bizeljsko-Brežice že letos povečuje skladiščne prostore za 1200 kvadratnih metrov in napoveduje nabavo polnilne linije za brezalkoholne pijače z letno zmogljivostjo 16 milijonov steklenic. Vrednost investicije cenijo na 60 milijonov dinarjev. Prihodnje leto bodo dokončno opre-

»Dolenjski list« v vsako družino

NOVO V BREŽICAH

ODPADKOV VEDNO VEČ – Obvezno odvažanje smeti in odpadkov je za zdaj organizirano le za Brežice, Brezino, Sentlertan in za Čatež. Z občinskimi odloki in to predvideno tudi za Krško vas, Cerklje, Dobovo, Bizeljsko, Pišce in Artiče, kakor hitro bo za te kraje določeno javno odlagališče. O tem se morajo izreči tudi sanitarna, kmetijska in gozdna inšpekcija. Divjih odlagališč ne sme biti več. Občani se namreč pritožujejo nad nekontroliranim odlaganjem smeti in raznih odpadkov, zato želijo čimprej organizirati smetarsko službo v vsa večja naselja.

MRAČNI VEČERI – Del Brežic je že dolgo prikrajšan za normalno svetlo električno luč tja do devete ali celo do desete ure zvečer. Napečnost je izredno slaba, pa ne samo zvečer, ampak tudi čez dan. Zato se pogosto kvarijo pralni stroji, televizijski sprejemniki in drugi gospodinjstvi aparati. Škodo seveda nosi vsak sam. To povzročajo veliko nejevolje, saj je tokovina že tako dovolj draga. Elektro Krško pa pri računih nič ne upošteva slabe kvalitete svojih uslug.

POSLEJ POMOČ VSAK MESEČ – Borci za severno mejo so doslej prejeli le enkratno pomoč. Novi odlok, o katerem bo sklepala občinska skupščina na prihodnji seji, pa predvideva zanje mesečno priznavalino. Deležne je bodo tudi vdove upravičencev. Krog upravičencev rednih priznavalnih se bo tudi sicer povečal. S tem se bo položaj udeležencev NOB in drugih vojn izenačil za vso Slovenijo. Izboljšal se bo predvsem za tiste borce in njihove najzobje družinske člane, ki po dosedanjih merilih niso prišli v poštev za dodelitev priznavalnice. Število upravičencev v brežiški občini se bo zdaj zvišalo do 184 na 259.

PO ČEM BO KVADRATNI METER? – Za stavbna zemljišča v mestu in okolici Brežic bo nova povprečna gradbena cena poskočila od 4.500 na 4.800 dinarjev za kvadratni meter stanovanjske površine, povprečni stroški komunalnega urejanja pa bodo ostali še naprej 30 odst. od omenjene cene v mestu, v drugih krajih občine pa 40 odst. Dokončno se bo o tem izrekla občinska skupščina 6. decembra.

štva v Brežicah, ki bo v prihodnjih dveh letih zgradila obrat za dopolnilno proizvodnjo pohištva. Ta naložba bo znašala 32 milijonov dinarjev in bo omogočila povečanje zaposlenih od 380 na 434.

Opekarna že letos širi proizvodni program, za kar daje 2 milijona dinarjev. Prihodnje leto bo na vrsti druga faza, ki bo veljala trikrat toliko. Leta 1980 že računajo na tehnološke izboljšave, na povečanje izbor barv opeke, kakor tudi na izdelavo opeke večjih dimenzij. V globokem rudniku pa bodo prihodnje leto rekonstruirali pralnico peska in povečali njeno zmogljivost za četrtino sedanjega obsega. Proizvodnjo peska bodo do leta 1980 povečali skoraj desetkratno in postavili pralnico tudi na Bizeljskem. Oba tozda, Rudnik in Opekarna, bosta to lahko izpeljala le ob vsestranski pomoči OZD Salanit iz Anhovega.

J. T.

Za ozkost nič podpore

Delavcem Tovarne pohištva v Brežicah se zvenijo v ušesih nekatere kritične besede Franca Setinca na jubilejni proslavi predzadnjega oktobra, ko je postal častni član njihovega kolektiva. Seveda niso bile namenjene samo njim, ampak širšemu krogu občanov, prepletala pa jih je želja, da bi hitreje napredovali in odločneje obravnavali z vsem, kar odvrča pozornost od bistvenih vprašanj. Franc Setinc je tedaj dejal:

„Nisem edini rojak, ki resnično živi s to občino, zato nam je vsem hudo, če opazimo, da ni dovolj enotnosti, da jo razbijajo osebna navzkrižja, tudi med vodilnimi funkcionarji.“

Jasno je povedal, da ne misli podpirati nobenega lokalizma, sebičnosti in nezdravega tekmovanja med občinami. „Podpirali bomo samo zdrav napredek,“ je prabil, in v očeh delovnih ljudi je to edino sprejemljivo. Ob teh besedah se gotovo velja zamisliti.

Tovariš Setinc pa ni edini, ki je prepričan, da bi se dalo v tem delu Slovenije več narediti za napredek. Podobno misel je namreč izrekel letošnji oktobrski nagajenec Alojz Žokalj, ki domači občini prav tako želi pospešen razvoj. Tega po njegovem mnenju ni brez ambicij, brez idej in brez sposobnih ljudi. Mladi pa se zaradi permanentnih trenj po šolanju težko odločajo za vrnitev v domačo občino.

Poglejmo si torej v oči in ocenimo položaj še iz drugih zornih kotov! Ozke in sebične interese na stran, če zaradi tega trpi razvoj in če nam jemljejo preveč časa in preveč moči!

JOŽICA TEPPEY

Resnice za vsakdanjo rabo

Jubilejni zbornik – bogat priročnik za slehernega občana, posebno za mladi rod

Zbornik „Krško skozi čas“ je nedvomno najbolj pomembno publicistično delo, izdano v počastitev 500-letnice mestnih pravic. Četudi že slišimo pripombe nekaterih občanov oziroma krajanov, „da se v njem ne vidijo kot v ogledalu“, pa moramo še posebej poudariti v širši javnosti zapisano ugotovitev, da je to izredno uspelo zrcalo „času in dogodkom petih stoletij mestne zgodovine.“

Pravo oceno mu lahko izrečemo edinole, če podrobneje spoznamo njegovo vsebinsko usmeritev, pri kateri je uredniški odbor dosledno vztrajal in jo tudi v celoti izpeljal. Le-ta si je namreč vseskozi trudil, da z zbornikom ne bi dobili le lokalno pomembnega ali samo „patriotičnega“ dela, marveč strokovno delo z razpravami, ki bodo dobrodošle celotnemu slovenskemu znanstvenemu in kulturnemu svetu. Za zagotovitev teh ciljev je uredniškemu odboru uspelo pritegniti med sodelujoče vrsto najbolj znanih slovenskih strokovnjakov, akademikov, univerzitetnih profesorjev in drugih, ki so obdelali splošno zgodovino, kulturne spomenike, napisali prispevke s področja likovne in literarne umetnosti, pa etnološke in etnološko-sociološke študije, prispevke o gospodarstvu in tako naprej.

In če bi ob vsem tem še morda kdo razmišljal o upravičenosti take vsebine in prispevkov, ki jih zbornik prinaša, naj dodamo še nekaj razlogov, ki so privedli do tega, kar ima naša javnost že nekaj časa pred sabo. Krško, Videm in Staro vas je knjiga želela prikazati kot nedeljivo celoto, ki postaja iz dneva v dan tudi prostorsko vse bolj strnjena in enovita. S prispevki je zbornik hotel (in to mu je tudi uspelo) poseči v širši prostor in širša dogajanja na tem območju (na primer: prikaz arheološke preteklosti, kmečkih uporov, delavskega gibanja, narodnoosvobodilnega boja) in zajeti dogajanja in dejstva, ki po pomenu presegajo občinske meje (tragedija Slovencev na izselitvenem območju, simpozij Forma viva, Galerija „Božidar Jakac“). Pri vprašanju, katere pomembne osebnosti predstaviti v zborniku, je bilo odločilno vodilo prikazati dela tistih, ki bi sicer imeli redko priložnost za znanstveno kritično obdelavo in potrebno

uveljavitev (Ančka Salnič, Jaroslav Štoviček, Leopold Turšič).

Zbornik „Krško skozi čas“ kljub vsemu temu ni imel namena, da bi bil izrazito znanstvena publikacija. Želel je biti v prvi vrsti priročnik za delovne skupnosti, za javne službe in delavce vseh vrst, še posebej pa za mladino ter prihodnje rodove, ki bodo lahko iz njega črpali obilico podatkov in resnic za vsakdanjo

rabo, poznavali mestno zgodovino in slavno preteklost, o kateri nismo bili poučeni ali pa nanjo pozabljamo. Zbornik nam je tudi najboljši dokaz, da je mesto z okolico nadvse zanimivo in da bo iz dneva v dan še bolj. Da se bomo tega nenehno zavedali, nas bo seveda sproti opozarjalo skoraj 900 strani bogatih prispevkov, ki so bili po večini napisani povsem na novo, pa obilica dokumentarnega in slikovnega gradiva, ki odkriva nekatere doslej še neznanne stvari, kot tudi bogata bibliografija, s katero se zbornik „Krško skozi čas“ nadvse uspešno končuje.

Z. ŠEBEK

Deveti križ je težak

Klepet s Kerinovo mamo nas popelje za dve vojni nazaj

Marija Kerin je najstarejša občanka v Leskovcu. Zdjaj je v enajdevdesetem letu, pa se nikakor ne more sprijazniti s tem, da je roke in noge ne ubogajo več, da ne more delati in se gibati kot nekoč. Tudi vid ji odpoveduje. Najbolj jo moti, da nikoli z gotovostjo ne ve, če bo prav stopila ali ne. Pomaga si s palico. Daleč ne gre, najdlje pred hišo, kjer spomladi in jeseni tako rada posesti na prijazen soncu z željo, da bi jo topli žarki ozdravili revne, nadloge, ki ji noben zdravnik ni kos.

Veliko razmišlja o nekdanjih časih, hudih in lepih. Marsikaj je preživela in vse življenje trdo delala, zato ji delo tako manjka. Pripovedovala je najprej o očetu, ki je „fural“ iz Smednika v Zagreb. Vedno je bil na poti. Prevažal je pesek po cestah, saj takrat še ni bilo avtomobilskih novotarij. Mati je doma kmetovala in skrbelo za sedem otrok. S štirinajstimi leti je Marija šla od doma za kruhom. Dobil je bila deset let gospodinjstva pomočnica in kuharica pri dveh družinah, pri vsaki po pet let. Bila je marljiva in varčna in prihranila si je skoraj ves denar. Vsako leto je dobila za poklon blago za dve obleki, pred moštvi jo pa še poročno obleko.

Poročila se je 1913. leta. Z možem sta dokupila njive in zamenjala slamnatno streho z opečno. Prej so imeli razen zemlje, na kateri je bila domačija, samo vinograd. Z možem sta bila malo skupaj. Že 1914. leta so ga poklicali na fronto. Naslednje leto je bil že mrtev. Hčerka je bila tedaj stara šest mesecev. Vse delo se je zgrnilo na Marijine rame. Sama je rezala v vinogradu, sama kopala in škropila. Tudi po 600 litrov galice je znosila v enem dnevu.

Leta 1922 se je drugič poročila, tokrat z mizarjem. V tem zakonu se je družina povečala za dva sinova. Komaj je pozabila na vse hudo, že jo je vojna drugič prizadela. Starejši sin Stane se je pridružil partizanom, mlajši pa se je prav tako umaknil pred selitvijo. Druge je doletelo izselitveno gnanstvo. Prebili so ga v šestih taboriščih. Ta čas so se doma nastanili Kočvarji. Ker niso znali gospodariti, so vse umičili. V vinogradu so morali začeti po vojni čisto znova, saj prejšnji „gospodarji“ niso imeli pojma o vinogradništvu. S pridnostjo so spet spravili vse na stari tir. Fanta sta se osamosvojila in poročila, potem pa je 1959 kot

Kerinova mama s pravnukom.

strela z jasnega zadel Kerinovo mamo nov udarec: njen mlajši sin Franci, ki je bil pilot, se je smrtno onesrečil, star komaj 31 let. Tega ne more prebiti, zato je pogosto tako otožna. Zadovoljna je, da na stara leta venderle ni sama, in zelo rada ima vseh pet vnukov in pravnukov. Zanimivo je, da je mlajši vnuk, čika Boruta, ki ji s svojo živahnostjo krajša dneve. Tudi vaščani je ne pozabijo. Cenijo jo, večkrat na leto obiščejo ter simbolično obdarijo in ji zaželijo še veliko zdravja.

JOŽICA TEPPEY

STANOVANJA NA OBEH BREGOVH

Letos je stanovanjska graditev v Krškem zelo živahna. Do konca leta bodo na levem bregu Save ob železniški progi dograjni trije objekti. V vsakem od njih bo po 42 stanovanj. Hkrati z gradbenimi deli bodo dokončali tudi ureditve okolice, česar doslej v občini niso bili vajeni. Onstran Save v starem delu mesta bo v poslovno stanovanjski zgradbi tudi precej stanovanjskega prostora. Računajo na 16 stanovanj. Vse to bo bistveno omililo stanovanjsko stisko v občini.

PREMALO VPLIVNI

Stališča delegacij iz obrobniških krajevnih skupnosti v krški občini ne pridejo dovolj do izraza, so poudarili občani v javni razpravi, ko so ocenjevali delo svojih delegacij. Prevladuje mnenje, da so delegacije iz centrov bolj upoštevane, zato predlagajo v prihodnje temeljit izbor pri kandidiranju.

NA VARNEM – Drugi parni generator za jedrsko elektrarno v Krškem je na gradbišču, kjer ga bodo strokovnjaki temeljito pregledali, da bi ugotovili morebitno škodo pri prevozu. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

delovne organizacije „Mercator“, hoteli – gostinstvo“ iz Ljubljane.

JUBILEJNE ČESTITKE – Zakonca Marija in Karel Šterban s Senovega sta minulo soboto v krogu družine, prijateljev in znancev proslavila visoki jubilej na svoji skupni življenjski poti, zlato poroko. Oba je še tesneje povezovalo predjono revolucionarno delo ter težke preizkušnje narodnoosvobodilnega boja, ki sta jima posvetila vse svoje življenjske sile. Zelim jima še veliko zdravih let, v prepričanju, da jih bosta še naprej „vpregla“ v skupna prizadevanja za graditev našega socialističnega samoupravljanja. Čestitkam, ki jih prejmeta te dni, se pridružujemo tudi mi.

POPOLDNE OTVORITEVI! – Eden najbolj pomembnih dogodkov v počastitev letošnjega dneva republike bo današnja otvoritev novih prostorov hotela „Sremič“, ki so jo napovedali za 15. uro. Ker smo o „vsebinski“ novega objekta na naših straneh že poročali, naj tokrat samo še enkrat poudarimo njegov pomen za Krško in vso občino. Kolektiv hotela Krško bo še naprej TOZD

PO NAČRTIH – Pri občinski konferenci SZDL ugotovljajo, da poteka evidentiranje možnih kandidatur za delegate v skupščini samoupravnih interesnih skupščin in treh zborov občinske skupščine po načrtih in izredno zadovoljivo. O tem pričaja tudi podatek, da so doslej zbrali že več kot 2.000 podpisov listov in da jih bodo do konca postopka evidentiranja še več.

KRŠKI TEDNIK

BREŽIŠKE VESTI

V kratkem sevniška pihalna godba

Ustanoviteljski delež naj bi po posebnem dogovoru zagotovilo gospodarstvo

Mnogo prireditev in obiskovalcev prireditelj v sevniški občini vrsto let ugotavljalo, kako posebno za slavnostne priložnosti domača pihalna godba. S posredovanjem občinskega sveta se je začela v tej smeri najširša akcija, ki jo je razpiseno delo podprlo.

Na tem času sta se zvrstili tudi dve iniciativni odbora. Rešena nekatera drobna vprašanja, ki bi sicer lahko pokopala vsa prizadevanja. Kapelnik naj bi bil Mirko Hrovatič iz Vranja, dolgoletni sodelavec železničarske godbe v Zidanem mostu. Iz glasbene šole sta pripravljena pomagati prof. Ivo Kopceky in Martin Jamšek. Ugotovljeno je, da bi godba za najnujnejše potrebe ob začetku potrebovala 250.000 dinarjev. Po dosedanjih razgovorih naj bi denar zagotovile delovne organizacije. Izračunano je, da bi na zaposlenega v občini prišlo po 72 dinarjev. Denar nameravajo zbrati v treh delih, člani iniciativnega odbora pa bodo morali najti premostitveno posojilo za nabavo glasbil. Predvideno strokovno vodstvo godbe je pripravljeno začeti delo brez nagrade. Tolikšna veličina kaže nedvomno veliko zavzetost. Svoje prostore naj bi godba imela

VEČ JE VREDNA PREVENTIVA

Na sobotnem gasilskem dnevu v Trebnjem se je zbralo mnogo članov iz vsega okolišja. V dvorani so izvedli še prijeten spored. Predvsem so se kulturne skupine sevniških društev, od pevskega zbora do mladinskega zbora. Pred polno dvorano so nastopile tudi izbrane ekipe osnovnih šol in učiteljske ekipe osnovnih šol v okolici. Pred praznikom je namreč nad 1.200 gledalcev nastopilo v akciji „Preprečimo požare“. Kar 978 jih je prispevalo tudi preizkusno. Prikazano znanje najboljših gasilcev je bilo vzorno.

DOBRO SODELOVANJE – Na sobotnem dnevu gasilcev sevniške občine je predsednik občinskega izvršnega sveta Mihael Keršič pred vodstvom sevniških gasilcev Martinu Žnidaršiču ključec novega orodnega avtomobila in gasilske leste.

Od sklepa do gradnje ni več daleč

Na vrsti Veliki Gaber in Šentrupert – Dobro sodelovanje SIS

Konec minulega meseca je skupščina občinske izobraževalne skupnosti sprejela sklep o gradnji šolskih objektov do konca prihodnjega leta v občini. Po dogovorih z izvajalci bo mogoče začeti z delovanjem v Velikem Gabru in Šentrupertu že to zimo.

Ni več nobenega dvoma, da se gradnja telovadnic ne bi poverila enemu, le-ta med drugim nudi možnost premostitveno posojilo za delo. Ko se še steka denar, predvsem s samopriskevkom. Za Veliki Gaber imajo v rokah že pripravljeno načrt, v tem tednu bo po vsej verjetnosti na voljo tudi za

Šentrupert. Samoupravne interesne skupnosti pri pripravah najtesneje sodelujejo. Tako bo v Velikem Gabru med šolo in telovadnico zgrajen še večnamenski prostor za razne kulturne prireditve in shode. Poleg prispevka kraja in šole same se v akcijo vključuje tudi občinska kulturna skupnost. Delavci Marlesa bodo hkrati usposobili prostor v stari šoli, kjer se sedaj stiskajo pri telovadbi, za potrebe otroškega varstva. Podobno bo sodelovala pri gradnji skupnost otroškega varstva tudi v Šentrupertu. Če bi se vsaka skupnost lotevala gradenj na svojo pest, prav gotovo ne bi prišli do tako ugodnih rešitev.

Predsednik izvršnega odbora občinske izobraževalne skupnosti Stanko Rečnik je optimist tudi glede pridobivanja samih lokacijskih in gradbenih dovoljenj, saj so Marlesovi projekti dognani. Po pripravljenosti tega podjetja sodeč, bodo po vsej verjetnosti lahko obe telovadnici z ostalimi pridobitvami uporabljali že prihodnjo jesen z novim šolskim letom.

Posebnih težav ne pričakujejo tudi pri pridobivanju gradbene dokumentacije za dograditev druge faze mirenske osnovne šole, sama izvedba je predvidena za naslednje obdobje, ko naj bi podaljšali sedanji samopriskevki. Iz sredstev tekočega samopriskevka je predviden še odkup zemljišča za novo trebanjsko osnovno šolo in pridobitev gradbene dokumentacije. Za gradnjo trebanjske osnovne šole ponuja Trimo rešitev iz svojega novega proizvodnega

v sevniškem gasilskem domu, kjer sicer že delujejo pevci in člani Odra mladih. Poleg delovnih organizacij sodelujejo vsi dejavniki, predvsem kulturna skupnost, ki bo morala godbo podpirati pri nadaljnjem delu. V začetku prihodnjega meseca naj bi bil ustanovni občni zbor godbe. Sprejeli naj bi pravila in dejanske pričel z delom. Ob tolikšni vnemi vseh, ki se trudijo za ustanovitev, je mogoče pričakovati, da bo po mestu slišati budnico domače godbe že za prihodnji praznik dela. Po delovnih organizacijah med drugim zbirajo prijave za godbenike. Društvo obrtnikov skuša najti člane tudi po obrtnih delavnicah.

A. ŽELEZNIK

SEVNIŠKI PABERKI

ENAK ZA VSE – Občinska zveza društev prijateljev mladine v Sevnicah se že loteva priprav za letošnji sprejem dedka Mraza. Predvsem si prizadevajo, da bi bil ta dobrodušni dedek enako radodaren do vseh otrok. S pomočjo delovnih organizacij želijo pripraviti etnotno obdarovanje. Brez skupnega dogovora bi nekateri prav lahko ostali brez vsega, medtem ko bi lahko bili nekateri deležni dobrot tudi po večkrat.

ZANIMANJE ZA ŠOLANJE – V sevniškem Zavodu za kulturo se zanima za šolanje v večerni osnovni šoli 21 kandidatov. Trenutno je oddelek v Krmelju. Zavod pričakuje po novem letu pomoč občinske izobraževalne skupnosti; takrat bodo lahko zopet odprli oddelek večerne osnovne šole tudi v Sevnicah.

ČESTITKA GASILCEM – V soboto ob 18.30 bo v dvorani TVD Partizan Boštanj proslava v počastitev dneva republike. Kulturni spored pripravljata Prosvetno društvo Anton Umeč-Okiški. Ob tej priložnosti nameravajo krajevni dejavniki čestitati domačemu gasilskemu društvu za prejeto občinsko priznanje.

SEVNIŠKI VESTNIK

programa. Predloženi idejni projekt te tovarne zagotavlja prostor 1.200 otrokom. Občinska izobraževalna skupnost se bo sproti izrekla o posameznih investicijskih programih za posamezne gradnje. V tem okviru bodo tehtali tudi projekt Trima skupaj z Marlesovim. Vsi, ki se ubadajo s temi gradnjami, želijo, da bi Trimo s svojo tehnologijo prodrli.

A. ŽELEZNIK

MIRNA: REDNA REKREACIJA

Ker rekreacija na TRIM stezi v zimskem času v glavnem ne prihaja v poštev, je mirnski Partizan pripravil redne ure rekreacije v telovadnici mirenske osnovne šole. Vadba pod vodstvom Slavka Šmuca je vsak ponedeljek od 18.30 do 20.30 za ženske in vsak torek ter četrtek od 19. ure do 20.45 za moške.

RAZPIS ZA PRIZNANJA OF

Žirija za podeljevanje priznanj Osvobodilne fronte pri Občinski konferenci SZDL Trebnje razpisuje pet priznanj, ki naj bi bila podeljena prihodnje leto.

Priznanja se podeljujejo posameznikom in organizacijam za aktivno delo in dosežke trajne veljave: za razvoj naše samoupravne socialistične družbe na ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosih na posameznih področjih družbenega življenja in dela, še posebej pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti združenega dela, krepitevi SZDL kot fronte vseh delovnih ljudi in občanov, pri neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov pri obločanju na vseh področjih in delovnih sredinah.

Predloge lahko oblikujejo krajevne organizacije SZDL, organizacije združenega dela, druge delovne in samoupravne skupnosti, vodstva občinskih družbenopolitičnih organizacij, družbene organizacije, društva ter občani. Predpisani obrazci za predloge so na voljo v pisarni Občinske konference SZDL v Trebnjem. Končni rok za podajanje predlogov je 30. januar 1978.

ŽIRIJA ZA PODELJEVANJE PRIZNANJ OF OBČINSKE KONFERENCE SZDL TREBNJE

Pozidava v sožitju s kmetijstvom

V pripravi na občinski prostorski načrt kategorizirali zemljišča

Kmetijska zemljiška skupnost v trebanjski občini je uspešno opravila zajetno delo pri kategorizaciji vseh zemljišč v občini. V pripravah na občinski prostorski načrt – naloga je poverjena novo-meškemu Dominvestu – bo sedaj na vrsti predvsem usklajevanje z industrijo o tem, kaj bo za pozidavo.

Opravljen kategorizacija razvršča vse površine v občini v osem kategorij. Kot je že znano, dobrih površin tudi v trebanjski občini ni na pretek. Pri razporejanju, kaj od tega nameniti za pozidavo, ne bodo smeli vedno prevladati zgolj ekonomski račun. Pri zemljiški skupnosti opozarjajo, da bi marsikje lahko za industrijsko pozidavo izkrcili gozdne površine. Tudi stanovanjska gradnja se ne bi smela povsem braniti pobočnih leg na nagnjenih površinah. V zemljiški skupnosti menijo, da bi tudi v mejah zazidalnih območij ve-

čajih naselij ohranili kakšno kmetijsko površino. Predvsem se zavzemajo za omejitve pozidave naselij na najbolj kmetijskih zemljiščih.

V zemljiški skupnosti se zavzemajo tudi za dogovarjanje. Tako naj bi skupaj z gozdarji proučili, kje bi bila pozidava najmanj boleča. V pripravah po krajevnih skupnostih ni manjkalo težav, saj si marsikdo težko predstavlja, kako bo z razvojem na daljši rok. S tem da ima dobesedno vsaka parcela poleg obveznih oznak napisano, kako je z njenimi pravnimi lastnostmi, bo tudi urbanistom lažje zarisati, kaj in kje bi radi gradili. Najtežja opravila naj bi bila proučena predvidoma do konca leta.

A. Ž.

Ostala le dva

Ko se je bil Levstik namenil na svojo pot na Čatež, so se domačini pohvalili s svojim „dobro visokim stolpom“, ubranimi zvonovi in na kraju tudi s šolo. V poslednjih desetletjih se je temu kraju že slabo pisalo. Edini preostali čateški gostilničar Stanko Ravnikar meni, da je po hribih ostalo polovico hiš praznih. Od svojega letnika najde v okolici le še enega vrtnika!

Zadnja leta pa se je marsikaj spremenilo. Hiše so res še vedno raztresene, kot je ugotovil že Levstik, za cerkvijo pa stojijo še bolj zdržena kot v takratnih časih. Tam okoli je povezala več starejših stavb Elma, skupaj z novimi prostori je videz prijetnejši. „Tovarna, asfaltirana cesta in telefon dajejo utrip vasi“, se pohvali gostilničar Stanko, ki je v tej domačiji že četrti naslednik v tej stroki. Zanimanje za gostinstvo so pokazali tudi ljubljanski muzealci, ki so zelo staro družabno igro „marjanco“ celo vzeli s seboj.

Vsak lastnik je vtisnil gostilni svoj pečat s kakšnim prizidkom. Tudi Stanko in žena imata nekaj načrtov. Že prihodnje leto nameravata prenoviti še drugi, leseni del. Že Levstik je tožil nad slabo potjo, s trebanjske strani pa je kraj sedaj le s krajšim presledkom povezan z asfaltirano cesto. Stanko Ravnikar ne pozabi povedati, da krene tudi dandanes marsikdo po Levstikovi poti, seveda z avtomobilom. Sicer je v gostilni živahnejše le ob sobotah in nedeljah. Da sega napredek tudi do posameznih domačij, se vidi po tem, da so jih pričeli obnavljati, marsikje pa zidajo tudi na novo. Mladi čutijo, da je tudi doma bodočnost.

A. Ž.

Stanko Ravnikar: gostilna in nekaj kmetije.

POČAKALI BODO NA ZAKON

Pri občinski konferenci SZDL v Trebnjem so pripravili delovni osnutek za oblikovanje delegacij za prihodnje volitve. To delovno gradivo je glede oblikovanja delegacij predvidelo kar štiri enačice, predvsem kot povsem praktične in organizacijske spremembe. Predsedstvo občinske konference SZDL tega osnutka ni sprejelo, dokler nekaterih vprašanj ne bo pojasnil novi zakon. Tudi ob teh razpravah so bile ponovno potrjene mnoge prednosti delegatskega sistema pri odločanju delovnih ljudi in občanov.

TREBANJSKE IVERI

PRIZADEVNOST SE IZPLAČA – Nad povsem določnimi nalozami pri gradnji šolskih objektov, bodo bdeli posebni gradbeni odbori. Odbori so skrbno sestavljeni, v vsakem so le po trije člani: ravnatelj šole, predstavnik izvršnega odbora izobraževalne skupnosti in predstavnik kraja. V Velikem Gabru gre predvsem krajevnim dejavnikom največ zasluga, da že imajo v rokah Marlesov idejni načrt.

„POPRAVNI“ SKLIC – Med samoupravne interesne skupnosti z neuspešnimi sklici se je 10. novembra uvrstila tudi skupščina otroškega varstva. Ponoven sklic je predviden za danes.

POSTAJA V TEMI – Trebanjska avtobusna postaja je že večkrat

povzročila nejevoljo v kraju. Kritike so nekaj časa zalegle, zdane čase pa je spet tema. Nadstrešek z nekaj klopmi je ponoči neosvetljen, zato menda najbolj brezvestni menijo, da je kar javno stranskišče. Tudi vozniki red v temi ne hasne.

DVOJNA KORIST – V zadnji akciji zbiranja starega papirja v trebanjski občini ga je tovrnjak odpeljal nad tri tone. Veliki Gaber je bil tokrat prvi vključen v akcijo, seveda so bili uspešni kott drugod. Po republiškem dogovoru naj bi bile podobne akcije poverjene izključno Rdečemu križu, ki namenja izkupiček za človekoljubne namene. V tovrnjak papirja pa zmeljejo zato tudi manj lesa.

A. Ž.

TREBANJSKE NOVICE

V četrtek, 17. novembra, je bil v Črnomlju posvet, ki ga je sklical OK ZKS in povabil vse direktorje DO, OZD in tozdog. Beseda je tekla o uredništvu zakona o združenem delu. Ugotovitev in zaključki posveta bodo služili za načrtovanje nadaljnjih akcij Zveze komunistov in sindikata na tem področju, obenem pa tudi kot vsebinski del priprav na obisk članov CK ZKS v občini.

TEŽAVE Z UVOZOM

Novi uvozni režim je prizadel tudi črnomljski Belt, ki ima velike težave z uvozom sive litine, ki jo nujno potrebuje pri svoji proizvodnji. Pri prizadevanjih, da bi to za Belt pomembno vprašanje uredili in posledice prepovedi uvoza čim bolj omilili, daje tudi skupščina občine kolektivno vso podporo.

ŠOLSKI PEVSKI ZBOR – Osnovna šola v Starem trgu je obenem tudi središče kulturnega življenja v kraju. Pri vsakem praznovanju sodelujejo tudi starotroški šolarji s pevskimi točkami in recitacijami. Velik del zaslug za to gre učiteljicam in učiteljem, ki žrtvujejo tudi marsikatero uro svojega prostega časa.

Ribištvo ni samo „namakanje“

Črnomljska ribiška družina je ena najboljših v Sloveniji – Prizadevanje za sodelovanje vseh obkoljskih družin – Pomembna naloga tudi varstvo okolja in zaščita voda

Črnomljska ribiška družina bo prihodnje leto proslavila že 65-letnico obstoja. Danes je to močna družina, ki šteje 207 članov, 28 članic, 20 mladincev in 40 pionirjev in se lahko pohvali z lepimi uspehi tako na tekmovalnem področju, kot pri gospodarstvu. Njegov ribolovno območje obsega Kolpo od Dola pri Starem trgu do Krasince, Lahinjo od izvira do Vranovičev, vso Dobličico, Krupica pa je „last“ obeh belokranjskih ribiških družin.

Črnomljski ribiči imajo v svojih vrstah tudi dva športnika leta v občini leta 1975: Vesno Cvijak in Anton Butala. Seznan uspehov njihove družine na različnih teovanjih v zadnjih letih je res dolg, in to v vseh konkurencah, ekipno in posamezno. Zadnja tri leta je njihova članska ekipa zaporedno osvajala prvo mesto na republiškem prvenstvu, Vesna Cvijak je letos zasledila prvo mesto med članicami, izkavalci sta se tudi Pavla in Dragica Cvijak, ki sta osvojili tretje in četrto mesto na republiškem prvenstvu. Letos so imeli kar dva člana v 5-članski slovenski ekipi, ki je zmagala na državnem prvenstvu. Prav tako se črnomljski ribiči uvrščajo na prva mesta na vseh drugih večjih tekmovanjih v Jugoslaviji, ki se jih redno udeležujejo. V vitrinah v ribiški sobi ima družina kar 134 različnih priznanj in diplom, osvojili so 55 pokalov in hranijo štiri prehodne. Tudi sodniškemu kadru posvečajo veliko pozornost in so edina družina v Sloveniji, ki ima deset izprašenih sodnikov. Prav tako ribiči radi povedo, da so med 70 društv v občini edini, ki imajo urejene vse pravilnike. V lanskem letu so člani ujeli okoli 80 kg salmondnih rib in 1.800 kg belic. Vsako leto naredi gospodarski načrt o vlaganju zaroda; na mestih, kjer vlagajo zarod, za dve tri leta prepovejo lov, prav tako tam, kjer je naravni drst. Najtežja riba, ki so jo

da bi se skupaj dogovarjali o enotnem nastopanju in gospodarstvu. Zarod v Kolpo vlagajo skupaj z ribiči iz Duge Rese, dogovarjajo se še z Vrbovskim. Upajo, da bo prihodnje leto že pripravljen samoupravni sporazum o sodelovanju ribiških družin Črnomelj, Metlika, Duga Resa, Ozalj in Vrbovsko, tako da bi se skupaj lažje vključili v akcijo za varstvo okolja in zaščito voda. Prav njim gre tudi zasluga, da so prvi grešniki, ki so v Kolpi prali avtomobile, plačali vsak po 1.100 dinarjev kazni.

Sprožiti nameravajo tudi akcijo za popravilo jezov na Kolpi, ki so skoraj vsi v zelo slabem stanju. Žalostni ugotavljajo, da sta od 44 jezov na Kolpi samo dva zaščiten s hrvaškimi republiškim zakonom, medtem ko Slovenija ni zaščitila niti enega. A. BARTELJ

Zavzeto o štipendiranju

Štipendijska politika in vse, kar je v zvezi s tem, je področje, ki še posebej zanima mlade, saj tako rekoč zadeva njihov življenjski interes. Prav od štipendije je marsikdaj odvisno, ali bo mlad človek lahko nadaljeval šolanje oziroma študij. Zato je bila razprava o osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Sloveniji v črnomljski občini še posebej živahna in so mladi pokazali veliko zavzetosti. Vse pripombe so obravnavali in usklajevali na seji predsedstva OK

ZSMS, o štipendijski politiki pa je razpravljali tudi svet za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu OK SZDL. V razpravi se je pokazalo, da bo ta dogovor moč izvajati takrat, ko bodo razvojni programi združenega dela usklajeni s kadrovsko in štipendijsko politiko v vseh delovnih organizacijah in družbenih skupnostih, zato mladi pozivajo združeno delo, naj v svoje razvojne programe vneso tudi štipendijsko politiko.

Za dobro in enotno delo je treba organizirati enotno strokovno službo pri skupnosti za zaposlovanje, česar v črnomljski občini sedaj ni. Ta strokovna služba bi lahko bolje in hitreje povezovala potrebe združenega dela s poklicnim usmerjanjem in zaposlovanjem ter usklajevala štipendiranje iz družbenih sredstev s kadrovskim štipendiranjem v združenem delu. V Črnomlju se zavzemajo, da bi pri dodeljevanju štipendij iz socialnega sklada imele večji vpliv družbenopolitične organizacije v krajevnih skupnostih, od kjer so ti štipendisti, saj najbolj poznajo socialni položaj slehernega krajana pa tudi njegovo aktivnost. Očitno bo potrebno k sodelovanju pritegniti tudi Klub belokranjskih študentov, Center srednjih šol, delovne organizacije in KS, saj štipendijska politika ni, kot marsikdo misli, le domena vzgojnih in izobraževalnih institucij, marveč vse družbene skupnosti.

Mladi iz črnomljske občine so se pri vseh členih osnutka odločili za spremembe in navedli vrsto konkretnih pripomb. V BELTU DVA TOZDA Z večino glasov so se delavci črnomljskega Belta na referendumu izrekli za ustanovitev dveh temeljnih organizacij združenega dela, tozda Livarna in tozda Mehanski obrat, in delovne skupnosti skupnih služb. Doslej je bil Belt tozda TAM iz Maribora, poslej pa se bo Belt v TAM zaradi skupnih interesov povezoval v okviru sestavljene organizacije združenega dela.

Gospodarstvo rešuje kulturo

V metliški občini je za malo denarja kar precej kulturne muzike – Vse delo na amaterskih – Brez razumevanja gospodarstva bi kultura onemela

V blagajno metliške kulturne skupnosti se od prispevka od bruto osebnih dohodkov zaposlenih v občini vsako leto nateče 530 tisočakov. Edina poklicna ustanova, katere dejavnost mora sofinancirati kulturna skupnost, je Belokranjski muzej, ki porabi na leto kakih 54.000 dinarjev. Od tega da občinska kulturna skupnost eno tretjino, eno tretjino prispeva republiška kulturna skupnost, eno tretjino pa črnomljska.

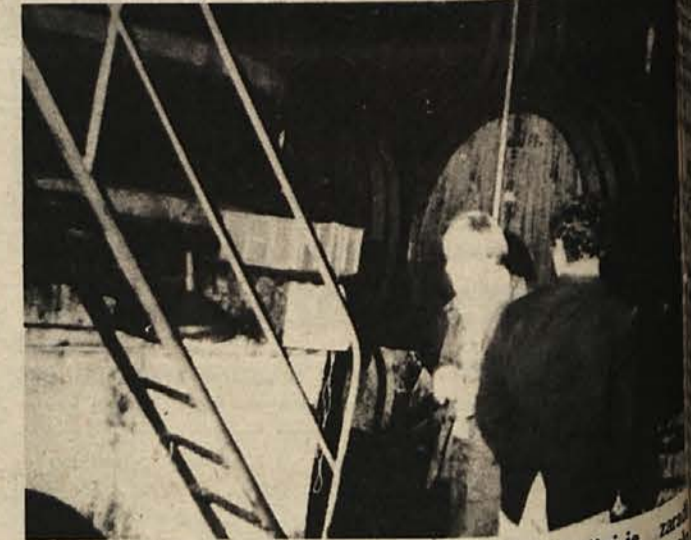
Letos je kulturna skupnost namenila precej denarja za obnovitev matične knjižnice, ki je sedaj odprta dvakrat na teden v lepih prostorih na Pungartu. Konec leta nameravajo v knjižnici zaposliti praktikanta, ki bo skrbel, da bodo v knjižnici zaživele tudi druge oblike kulturnega življenja. Kulturna skupnost se čuti obvezano, da pomaga knjižnici povečati sedanji skromni knjižni fond, za kar bodo denar prispevale tudi delovne organizacije, republiška kulturna skupnost in metliške družbenopolitične organizacije. Pokazala se je nujna potreba po zaposlitvi rednega knjižničarja. Za dejavnost Zveze kulturnih organizacij, ki združuje amaterske skupine in društva, prispeva kulturna skupnost kakih 80 tisočakov na leto; 40.000 dinarjev gre za republiško spomeniško varstvo, 35 tisoč pa za arhivsko varstvo. Letos so se zaradi pomanjkanja denarja morali odpovedati belokranjskemu gledališkemu abonmaju, ki so ga lani organizirali skupaj s Črnomljem; eno samo gostovanje je stalo 15 do 18 tisočakov. Pomanjkanje denarja je

povzročilo tudi ukinitve filmskih predstav, saj bi rabili veliko denarja, da bi obnovili dvorano, nabavili sodobnejše aparature in tako zagotovili obisk. Tako je sedaj Metlika menda edino občinsko središče v Sloveniji, ki nima kina. Obenem pa je metliška občina ena redkih, ki nima profesionalnega delavca pri kulturni skupnosti in je vse delo na amaterski osnovi. Za prihodnje leto ima kulturna skupnost v načrtu adaptacijo doma Partizana v kulturni dom ter nujna vzdrževalna dela v metliškem gradu. 1979 bo na vrsti popravilo domov v Gradcu in na Suhorju. O razvitosti in nerazvitosti

metliške občine je bilo že ob drugih priložnostih precej poudarjeno. Merilo za določevanje razvitosti je narodni dohodek na prebivalca. Vendar je treba vedeti, da gospodarske in kulturne razvitosti ne moremo meriti z istim vatlom. Ko so v Sloveniji ustanavljali kulturne skupnosti, so ponekod v to novo organiziranost „startali“ s kulturnimi palačami, urejenimi in bogatimi knjižnicami in drugo kulturno „infrastrukturo“, Metliki brez vsega. Amaterski delavci pri kulturni skupnosti vidijo edino možnost v nadaljevanju dodelave „taktike“: prosjačeni prispevke v delovnih organizacijah. Še sreča, da so le-te pripravljene prislusniti in pomagati. Tako bo metliško gospodarstvo za adaptacijo doma Partizana prispevalo 1,5 milijona dinarjev. A. BARTELJ

Slovesnosti za praznik

Slovesnosti ob letošnjem praznovanju metliškega občinskega praznika, združene s praznovanjem dneva republike, so se začele včeraj ob 16. uri z otvoritvijo nove športne dvorane v Metliki. V petek, 25. novembra, bo ob 18. uri v športni dvorani slavnostna akademija. Ravno na dan občinskega praznika, v soboto, 26. novembra, ob 35-letnici partizanskega napada in uničenja belokranjske partizanske postojanke na Suhorju, bodo ob 8.30 na Brezovici pri Suhorju odkrili spominsko obeležje. Ob 9.30 bo v domu XIV. divizije na Suhorju skupna svečana seja občinske skupščine, zbora delegatov KS Suhor, ki na ta dan praznuje tudi svoj krajevni praznik, in družbenopolitičnih organizacij. Ob 11. uri bodo položili temeljni kamen za novo proizvodno dvorano IMV na Suhorju. V nedeljo, 27. novembra, bo ob 10. uri otvoritev posodobljene ceste Podzemelj – Krasinec in zaključek komunalnih del v KS Podzemelj. Za dan republike, 29. novembra, bo ob 6. uri budnica metliške godbe na pihala.

PRVI PRETOK – Letošnji pridelek vina v Beli krajini je zaradi spomladanske pozebe manjši kot prejšnja leta, vendar je vino zelo dobro. V metliški vinski kleti sedaj vino prvič pretakajo in ga odstranjujejo od droži. Konec meseca bodo na trgu prve steklenice letošnje metliške črnine.

SPREHOD PO METLIKI

DEL CESTE, ki vodi h gostišču Veselica, so asfaltirali, in sicer do Smrekarjeve hiše. Bolje kaj kot nič, vendar pa bi moral kdo poskrbeti tudi za razsvetlavo. Sploh je Hrib v poltemi, kar starši otroke, vračajoče se iz šole ali od društvene telovadbe. Nasprotno so metliške ulice slabo razsvetljene, izjema je morda le Cesta bratstva in enotnosti, ki pa tudi ne sije v bleščavi. METLIČANI SO IMELI SPET priložnost izkazati se z zbiranjem odpadnega papirja. Pobiralci vedo povedati, da so naleteli na največje kupe pred hišami, v katerih bivajo delegati. Nič čudnega: delegatski sistem je zamotan in za razčiščevanje nejasnosti je treba včasih napisati goro papirja. Velikokrat tudi v težko razumljivem jeziku. NA KONFERENCAH OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK v „Beti“ je bilo med drugim slišati tudi vrsto pripomb na račun slabega informiranja. Kmalu so se sestali odgovorni, se temeljito pogovorili o izboljšavah, izvolili so nove uredniške odbore in obljubili, da bo v bodoče boljše. Obljubi gre verjeti, saj se v „Beti“ dobro zavedajo pomembnosti informiranja. 25. NOVEMBRA BO NA VINO ČANOV je prejelo nekateri delavci. Delavski svet „Beti“ bo imel veselo. Delavski svet je imel nezadržan smeh, spet druge pa so slabo voljo. Neznani salivci so nastopili v imenu beogradskega krovmatorija, ki poziva krajanje, naj se pravočasno pripravijo za upepelitev. Seboj naj prinesejo, piše v pismu, zaborj pregled, lonček za otročevanje, ter posebno posodo za otročevanje. Napisani pa je še kopica neumnosti.

ČRNOMALJSKI DROBIR

KDAJ BODO DELALI – Ker prideta letos praznična dneva za dan republike na terek in sredo, je na željo združenega dela v občini izvršni svet odločil, da imajo združeno delo in šole ponedeljek, 28. novembra, prost dan, delali pa bodo v soboto, 3. decembra. V ponedeljek pa bo kljub temu delovni dan v kanizarskem rudniku, prav tako bodo na ta dan delali v družbenih dejavnostih, občinski upravi in sodstvu. Za trgovine, gostinstvo, promet in uslužnostne dejavnosti pa sta tako ponedeljek kot sobota delovna dneva.

ALI KOVAČ ALI OKTET – Do zadnjega gostovanja slovenskega okteta v okviru belokranjskega glasbenega abonmaja skoraj ne bi prišlo. Za isti dan nekaj ur prej je bil prav tako v domu kulture dogovorjen nastop popevkarja Miša Kovača in vodstvo Slovenskega okteta je jasno povedalo, da svetovno znani ansambel ne bo nastopil, če bo pred njim prepeval Kovač. Čeprav je bilo zaradi tega nekaj nepotrebnih besed, je prevladala razsodnost in umetnost.

OMILJENA PREPOVED – Zaradi prepovedi parkiranja avtomobilov v Ulici Staneta Rozmarna – kar je popolnoma praviilen ukrep, saj je bila včasih ta ulica zaradi parkiranja avtomobilov na obeh straneh skoraj neprevozna – je prišlo do vprašanja, kako oskrbovati z blagom trgovine, ki jih je na tej ulici lepo število. To so uredili tako, da avtomobili, ki pripeljejo, oziroma nalagajo blago, lahko pred trgovinami parkirajo toliko časa, kolikor traja to opravilo. Če pa bo to posnela tudi kdo drug, mu kazen ne bo ušla.

NOVA RAVNATELJICA V SEMIČU – Prejšnji teden je prevzela delo v semiški osnovni šoli nova ravnateljica Vera Jukič, dosedanja tajnika TIS. Jukičeva je bila za ravnateljico šole imenovana že septembra, vendar nove službene dolžnosti ni mogla takoj prevzeti, ker je mesto tajnika TIS tako odgovorno, da traja nekaj časa, preden se na njem znajde drug človek.

Črnomaljski poročevalec

KONČNO ASFALT

Po dolgem in mučnem čakanju, ki je povzročilo precej slabe volje in hudih besed, so vaščani Lokvice in Bereče vasi končno dočakali, da jim je novomeško Cestno podjetje asfaltiralo vaše poti. Asfalt so dobili tudi prebivalci Obrha, te dni pa pričakujejo stroje še na metliškem Bregu revolucije. Seveda so krajani povsod sami opravili vsa zemeljska dela.

metliški tednik

Delavec svoje sreče kovač

Predlagani sistem delitve OD bodo še dopolnjevali

Če smo bili nagrajevani na količine dela in analitične, omutek novega pravilnika pa delitve kot merila za delitev dohodkov količino dela, opravljene delo in gospo-posameznika, se pravi odnos do strojev, orodja in ...

Če od tega porabimo 30 din za kosmate (bruto) osebne dohodke, nam ostane 10 din za ostalo oz. sklade in tako dobimo tudi delitveno razmerje 40 : 30 oz. 1 : 0,75."

Vendar se že zdaj zavedajo, da predlagani sistem še daleč ni popoln oziroma najboljši. Še preden so ga sprejeli, imajo že v načrtu, da ga bodo do jeseni 1978 izpopolnili.

Anton Križ: „Pri sporazumu o nagrajevanju je pomembno, da je tak, da se krepi delavsko samoupravljanje, se pravi, da postaja delavec vedno bolj svoje sreče kovač.“

ANTON KRIŽ: „Pri sporazumu o nagrajevanju je pomembno, da je tak, da se krepi delavsko samoupravljanje, se pravi, da postaja delavec vedno bolj svoje sreče kovač.“

Izpopolniti bodo morali tudi merila za ocenitev delavčevega prispevka v obliki minulega dela.
J. PRIMC

Tekstilana novim pionirjem

Tudi v bodoče podobne obdaritve

„Nova merila za delitev osebnih dohodkov, ki jih bodo predvidoma sprejeli do novega leta, bodo pravzaprav le dopolnitev dosedanjega sistema nagrajevanja,“ je povedal za uvod v razgovor predsednik komisije za uresničevanje zakona o združenem delu v INKOP Kočevje Anton Križ in nadaljeval:

Tekstilana Kočevje je prispevala v sklad za nabavo knjizic „Pionirka sem! Pionir sem!“ 3.000 din. Tako bo skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami občine Kočevje, ki so prispevale po 500 din, in Zvezo kulturno-prosvetnih organizacij Kočevje, ki je prispevala 1.000 din, omogočila, da bodo vsi, ki bodo letos sprejeti v pionirsko organizacijo razen pionirske čepice, značke in rute dobili tudi to knjizico, iz katere bo novi pionir spoznaval v besedi in sliki pionirsko organizacijo in svojo domovino.

Na centralnih in podružničnih solah bo svečan sprejem v pionirsko organizacijo 26. novembra. Združen bo s kulturnim programom in pogostitvijo. Na slavlje so vabljeni starši otrok ter vsi, ki so prijatelji mladih in spremljajo njih delo in razvoj.

NOVI ASFALT
Cestno podjetje Novo mesto je razmeroma hitro posodobilo in asfaltiralo odsek ceste od Kočevja proti Dvoru do odcepa za Gorenje oz. Staro cerkev. Pred kratkim so položili grobi asfalt, dokončali pa bodo ta odsek spomladi.

PEVCI, NA PLAN!

Moški pevski zbor Svoboda Kočevje vabi v svoje vrste, ki radi pejejo in žele delovati v nevskem zboru. Interesenti naj pridejo kar vaje, ki so vsak torek in četrtek od 18. ure do 19.30 v glasbeni učilnici v novi osnovni šoli Kočevje.

Vasi - Fare

ACIJONAJO NA TURIZEM - V Vasi-Fara menijo, da bo z boljše povezavo prihajalo h Kolpi turistov. Zdj čakajo, kdaj bo asfaltna baza, ki onesnažuje pot, potem pa bi ta prostor namenili za gradnjo motela ali kampa. Tudi drugod ob cesti namenjavajo postopno urejati poti za odhiti in rekreacijo izletnikov.

NOVA ŠOLA? - Sedanja šolska hiša v Vasi-Fara je treba temeljito prebrati ali pa zgraditi novo šolo, ki bo primernejša za potrebe nastajajočega bivalnišča. Takega bivalnišča je bila komisija, ki si je pred letom ogledala obe šolski poslopji. Komisija je proučevala stanje v obeh krajih.

Iz Kolpske doline

DELAVSKI AVTOBUS - Za organiziran prevoz na delo v Kočevje in domov se ni poskrbljeno. Prav bi bilo, če bi z območja ob Kolpi odhajal avtobus tako, da bi pripeljal pred 6. uro v Kočevje, okoli 14.15 oz. 14.30 pa bi spet odhajal iz Kočevja.

PLAČNIK NIČ NE VE - KS Vas-Fara je dobila pred kratkim račun za plačilo skoraj 90.000 din za gradnjo kanalizacije v Slavskem lazju. KS je račun zavrnila, ker del ni naročila. Pri KS pravijo, da na njihovem območju brez njihove vednosti ne sme nihče ničesar delati. Plačnik pa bodo le za dela, ki jih bodo naročili.

DOKONČATI CESTO - Vedno pogosteje je slišati pripombe različnih krajevnih in drugih organov, da je treba dokončati oziroma prebiti cesto Fara-Zaga-Dol. Tako bi bila Fara povezana z Belo krajino, medtem ko moraš zdaj peljati v Dol po cesti čez Livold pri Kočevju.

Drobne iz Kočevja

SEMAFORI DELAJO - Semafori na glavnem mestnem križišču že zdaj pa jih še svetlobno signalizacijo. Semafori so za nekatere prometne točke. Pripomb imajo na drugi strani. Pripomb imajo na drugi strani. Pripomb imajo na drugi strani.

TEŽAVE S SNEGOM - Sneg je na srečo hitro skopnel, pričakujemo novega. Opozoril pa nas je le, da za zimo še nismo pripravljene. Ponavljaj se stara pesem iz prejšnjih let. Ceste so bile sicer hitro splužene in očiščene. Sneg so zrinili kot običajno na pločnike, katerih kasneje ni nihče očistil. Tako so pešci zopet mešali brozge, ker so bile tudi kanalske mreže (odtoki) zamašene s spluženim snegom. Prav imajo občani, ki trdijo, da skrbimo samo za voznike, pešci pa naj se prebijajo po ulicah, kakor vedo in znajo.

KMALU ZAKLUČEK - Izpitna komisija za voznike motornih vozil, ki dela za območje občin Ribnica in Kočevje, bo z letom 1977 končala delo s 15. decembrom. Ta dan bodo zadnji praktični izpiti. V letu 1978 bodo izpiti po razporedju prijavn, in sicer od 20. januarja dalje.

TUDI NA SVETNIKE SE NI ZANASATI - Tu in tam smo v tej rubriki pričeli tudi vremenske pregovore, pa ne zaradi cerkvenih svetnikov, ampak da vidimo, kaj pravi ljudska modrost. Letos sta šla ta modrost in dejansko vreme v velik razkorak.

medved odgovarja

Kaj se uslužbenci SDK imajo pred svojo kopat v novi bazen? ...

KOČEVJSKE NOVICE

(1977) - 24. novembra 1977

Veliko prijavljenih, malo sprejetih

Glasbena šola Ribnica ima premalo učiteljev, preslabe prostore in premalo denarja, da bi lahko sprejela v uk vse, ki si žele glasbene izobrazbe

Njihov delovni čas se začne, ko drugi v glavnem počivajo. Kasno zvečer vidite otroka, ki nekam hiti s harmoniko na hrbtu ali s kakšnim drugim instrumentom. Kdo so? Kam gredo? To so učenci glasbene šole Ribnica, ki gredo v šolo po novo znanje.

Ravnatelj Glasbene šole Andrej Puhar nam je na kratko predstavil šolo tako: „Imamo šest instrumentalnih oddelkov: klavir, violina, kitara, harmonika, pihala in trobila. V okviru pihal so trije pododdelki: blokflavta, flavta in klarinet. V šoli uči 5 učiteljev; od teh se vozijo trije iz Ljubljane, eden pa iz Kočevja. Doslej je šola uspešno končala 460 učencev. Ena izmed bivših učenk, Hedvika Petje, je absolventka klavirskega oddelka glasbene akademije v Beogradu. Na akademijo se je vpisala, ko je končala 10. razred glasbene šole Ribnica.“

Vsako leto dobivamo več prijav za sprejem v šolo. Če bi imeli več učiteljev, denarja in prostorov, bi lahko sprejeli tudi 200 učencev. Za sprejem na šolo so letos zaprosili tudi mladinci oz. pionirji iz Loškega potoka, Podpreske in celo Kočevja (na oddelek za kitaro, ki ga v

Kočevju ni), a smo jih morali odkloniti. Skupno smo letos vpisali na šolo 109 učencev, več jih pa kljub najboljši volji nismo mogli. Večina vpisanih je iz delavskih in kmečkih družin.“

Ves kader glasbene šole je vreden in požrtvovalen, izmed učiteljev pa se je še posebno izkazal Matija Suhodolc, ki pravi: „Žal bi mi bilo, zapustiti otroke. Pridni so in navezani sem se nanje. Zato mi potovanje iz Ljubljane do Ribnice ni težko.“

Učenci glasbene šole nastopajo na raznih proslavah, akademijah in drugih prireditvah okoli 30-krat na leto. Razmeroma pogosto se predstavijo tudi na RTV Ljubljana. Brez glasbene šole bi bilo kulturno življenje v ribniški občini osiromašeno.

Glasbena šola dosega torej lepe uspehe. Kandidatov za sprejem je vedno več. Žal pa deluje šola še vedno v istih, starih in neprimernih prostorih. Tudi šolski inventar je komaj še uporaben. Vse to pomeni, da se bodo morali izboljšati tudi materialni pogoji šole, če hočemo, da bo še naprej dosegala uspehe.“
M. GLAVONJIC

USPEŠNI HARMONIKARJI - Na prireditvah v ribniški občini najpogosteje nastopa harmonikarski orkester glasbene šole, ki ga vodi Matija Suhodolc. (Foto: Glavonjic)

Kmalu vežice

Krajevna skupnost Ribnica je dobila posojilo za gradnjo treh mrliških vežic na pokopališču v Hrovači. S SGP Zidarjem Kočevje so že sklenili pogodbo, da bo letos pripravil zemljišče za gradnjo, uredil priključke, dogradil vežice do prve plošče in uredil še nekatere zadeve, kar bo veljalo skupaj okoli 500.000 din.

Prihodnje leto do jeseni pa bodo vežice dograjene. Vsa dela, vključno z zunanjo ureditvijo in asfaltiranjem, bodo veljala okoli 2,5 milijona din. Za ta namen bo KS porabila del samopriskva in druga sredstva, ki jih bo zbrala v dogovoru z delovnimi organizacijami in skupnostmi.

Gradnja mrliških vežic je bila nujna, saj so zdaj pokojnike do pogreba imeli kar v stanovanjih. To je bilo posebno neprijetno in nevarno v stolpih in blokkih. Če pred dograditvijo mrliških vežic pa bo treba rešiti še več drugih zadev.

Tudi kmet združuje delo

Za obveznosti KZ jamči tudi član zadruge

O uresničevanju zakona o združenem delu v kmetijstvu smo se pred kratkim pogovarjali z direktorjem KZ Ribnica Jožetom Benčinom.

V KZ Ribnica so sredi tega meseca izvedli referendum o združitvi KZ v SOZD „Kmetijstvo, industrija, trgovina“ (KIT). Od 813 vpisanih volilcev jih je glasovalo 714 ali 88 odstotkov, od tega 577 ZA, 110 proti, 27 glasovnic pa je bilo neveljavnih. Referendum je torej uspel in združitve bo izvedena z novim letom.

Od združitve si obetajo, da bodo dohodkovni odnosi urejeni, se pravi, da rizika ne bosta nosila le kmet in zadruga, ampak tudi predelovalna industrija in trgovina. Izpeljana bo delitev dela in nalog med članicami SOZD; razen tega bodo v okviru SOZD lahko organizirali nekatere raziskovalne in druge službe, ki si jih prej posamezna KZ ni mogla prvoščiti.

Za združevanje v SOZD in za referendum so pokazali največ zanimanja tisti člani KZ, ki tržno sodelujejo z zadrugo. Član KZ je zdaj nameščil tisti, ki je sklenil s KZ splošno dolgoročno pogodbo o pogodbenem sodelovanju in članstvu, ali pa tudi njegov družinski član, ki dela na kmetiji in je izpolnil pristopno izjavo.

Prav zdaj pa pripravljajo nov samoupravni sporazum o združevanju kmetov in dela delavcev v KZ. V njegovem osnutku je predvideno, da bo član KZ lahko tisti kmet, ki bo združeval svoje delo, sredstva ali tudi zemljo in bo v ta namen sklenil dogovor oz. dolgoročno pogodbo s KZ za najmanj 5 oz. 10 let (inačici). Ta osnutek predvideva tudi, da bo KZ

Brez glave ni življenja

Kako reševati izobraževanje odraslih?

Na razpis za direktorja Delavske univerze (DU) Ribnica ni bilo prijavn. Zato je občinska skupščina na zadnji seji sklenila, naj komisija za volitve in imenovanja pripravi predlog za imenovanje začasnega vršilca dolžnosti direktorja.

Medtem pa so se začeli razgovori z DU „Boris Kidrič“ v Ljubljani o združitvi obeh DU oziroma o proučitvi možnosti za ustanovitev območnega izobraževalnega centra DU „Boris Kidrič“ v Ribnici. Tako bi za Ribnico rešili problem strokovnega vodstva DU, programov izobraževanja, načrtovanja izobraževanja in izvajanja izobraževalnih oblik. Predstavniki DU „Boris Kidrič“ bodo v kratkem pregledali stanje na področju izobraževanja v občini Ribnica, nato pa bodo v razgovorih s predstavniki združenega dela skušali ugotoviti, če je združeno delo pripravljeno izobraževanje za svoje potrebe zaupati novemu izobraževalnemu centru.

J. P.

USPEL REFERENDUM

Glasovanje članov KZ Ribnica o združitvi KZ v SOZD KIT je uspelo: Slemenci so na volišču pri Sv. Gregorju glasovali že do 10. ure 85-odstotno. (Foto: France Modic)

Ribniški zobotrebc

BLATO IN ASFALT - Majnikova ulica v Ribnici, ob kateri je tudi novi vrtec, je bila v deževnih dneh komaj prehodna in prevozna. Vzrok je bil tudi, da so ob njej polagali cevi. Z vedeli smo, da bo nevarnosti kmalu konec, ker bodo ulico še ta mesec asfaltirali.

ODRASLI V ŠOLO - V okviru Delavske univerze Ribnica so organizirane naslednje šole in tečaji: 8. razred osnovne šole, strojepisni tečaj, tečaj o varstvu pri delu za neposredne proizvajalce in vodilne delavce ter predavanja iz ljudske obrambe in civilne zaštite za nerazporejene občane. Na željo Združenja obrtnikov pripravljajo še predavanje o psihologiji prodajalcev in gostinskih delavcev, na katerem bodo udeleženci zvedeli, kakšen naj bo pravilen odnos do kupca, gosta oz. stranke.

NOVA CESTA - Te dni dokončujejo urejanje in asfaltiranje 700 m dolge ceste za Sušje. Dela bodo z ureditvijo odtočnih jarkov, delno ureditvijo kanalizacije za meteorno vodo in z asfaltiranjem veljala okoli 900.000 din. Od tega bodo vaščani prispevali 170.000 din. Pri asfaltiranju je bilo veliko težav zaradi slabega dela rezijskega odbora. Zato nekatere zadeve še do danes niso rešene.

GREMO V KINO - V kinu doma JLA v Ribnici bodo ta teden naslednji filmi: danes, 24. novembra, „Tudi angeli streljajo z desnic“, 26. in 27. novembra „Zardoz“, 30. novembra in 1. decembra „Dinamitar Joe“, 26. in 27. novembra bo matineja „Zaje dalcji“.

SMAG

ZDRUŽENJE TRGOVCEV GORIŠKE POKRAJINE
TRGOVINSKA ZBORNICA - GORICA
OBČINA GORICA

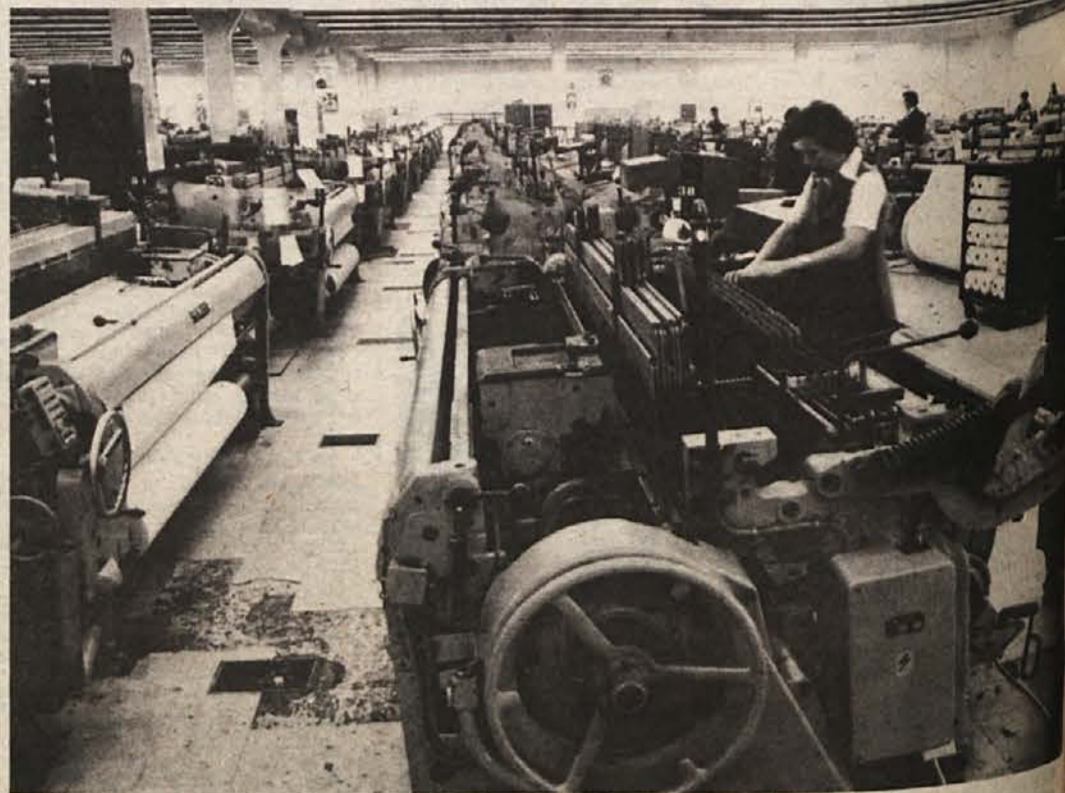
2° SEJEM KMEČKE MEHANIZACIJE

GORIZIA
3 - 11 DECEMBRA 1977
RAZSTAVIŠČE «ESPOMEGO»

Segreteria: CEI PUBBLICITA - Gorizia Via Formica, 1 Tel. (0481) 30381

Novoteks

OB DNEVU REPUBLIKE 29. NOVEMBRU ČESTITAMO VSEM OBČANOM
DOLENJSKE.

IZREŽITE!

KUPON

za brezplačen vstop na razstavišče „ESPOMEGO“
2. SEJEM KMEČKE MEHANIZACIJE
GORICA (Italija) od 3. do 11. decembra 1977

DOLENJSKI LIST

instalacijsko podjetje *Novomontaža*

Novo mesto
ADAMIČEVA 2

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

VOZNIKI!

ZAŠČITITE SVOJE
VOZILO PRED KORO-
ZIJO. ZUNANJI IN
NOTRANJI PREMAZ Z
„VALVOLINE TECT-
YLOM“ VAM UPRAVI

PETER PERDEC

AVTOMEHANIČAR
POD TRŠKO GORO 90,
TELEFON 068-22-372
GARANCIJA ZA
OPRAVLJENO DELO!

TECTYL CENTER

OPRAVLJAMO NASLEDNJA INSTALACIJSKA
DELA:

- vse električne instalacije, vključno strel vodov,
- vodovodne instalacije,
- instalacije centralnega ogrevanja,
- instalacije prezračevanja,
- vsa kleparska dela in
- servis RTV

Vsem občanom Dolenjske čestitamo za dan republi-
ke 29. november in se hkrati priporočamo.

SANTANA®

MOČNA
IN
AROMATIČNA

NOVA PRAVA KAVA

IVAN BOBIČ

SOBOSLIKARSTVO IN PLESKARSTVO
Marjana Kozine 51
Novo mesto
tel.: 21-115 (068)

Lastnikom avtomobilov sporočam, da sem začel opravljati notranjo in zunanjo zaščito v Valvolin Tectylom na Partizanski cesti v Novem mestu tik pred izlivom Težke vode v Krko. Naročite se lahko osebno ali telefonično.
Se priporočam!

OBRтна NABAVNO PRODAJNA ZADRUGA

Hrast

68000 NOVO MESTO, PARTIZANSKA 12

ONPZ „HRAST“ Novo mesto je ustanovilo 28 novomeških obrtnikov z namenom združiti delo in sredstva v smislu zakona o združenem delu. Zadruga je pričela poslovati ob polovici letošnjega leta in ima danes preko petdeset članov, kar potrjuje pravilnost odločitve ustanoviteljev.

V zadrugo so vključeni obrtniki iz občin Novo mesto, Metlika in Črnomelj. Začetni rezultati poslovanja ONPZ Hrast so dokaj ugodni, saj se letošnja realizacija približuje desetim milijonom dinarjev.

Dejavnost zadruga je zelo široka, saj zajema večino registriranih obrtniških dejavnosti in se kot taka vključuje v zadovoljevanje potreb gradbenih storitev podjetjem v Novem mestu, Trebnjem, Metliki, Črnomlju in v Krškem, s tem pa bo prihranjenega precej denarja, ki je doslej odtekal v druge občine in v druga območja.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK REPUBLIKE IN SE PRIPOROČAMO!

Pri gradnji nove upravne stavbe Elektro Novo mesto v Bršlino je ONPZ Hrast opravila vsa obrtniška dela, sodelujejo pa tudi pri drugih večjih objektih kot sta na primer poslovna stavba Ljubljanske banke v Novem mestu in hotel Metropol.

NOVOLETNI LETI

Poslužite se dodatnih letov na novo leto, ki so namenjeni samo začasno zaposlenim v Nemčiji in njihovim najbližjim sorodnikom. Cene letov so 50 odstotkov nižje od rednih linij! Z obiskom razveselite svoje najdražje.

Düsseldorf
Frankfurt
Hamburg
Hannover
Stuttgart

Zagreb

Düsseldorf
Frankfurt
Hamburg
Hannover
Stuttgart

Prodaja kart in informacije: ZR Nemčija:

grimex

6000 Frankfurt/Main 1 · Postfach 3009 · Wilhelm-Leuschner-Strasse 2.
Telefon (0611) 2 57 32 50, 2 57 32 51. S filijalami:

air-bus reisen

6000 FRANKFURT/Main 1 · Münchener Str. 42 · Tel. (0611) 2 57 32 01
6000 DÜSSELDORF 1 · Steinstrasse 20 · Tel. (0211) 32 98 78 + 32 63 09
6000 HAMBURG 1 · Lange Reihe 20 · Telefon (040) 24 30 29 + 24 68 08
6000 BIELEFELD 1 · Herforder Str. 31 (Berl. Platz) · Tel. (0521) 6 32 82

Ljubljana: Inex Adria Aviopromet, Titova 48, tel. (061) 313-366,
220-870 ter KOMPAS - Novo mesto in SAP - Sevnica

1978 € 25 DINARJEV

PAVLIHOVA PRATIKA

• KOLEDAR • IMENA • VREME •
• PRIPOROČILA IN NASVETI •
• DELOVNIH KOLEKTIVOV •
• KAJ PA ZDRAVJE? • DOBRA
• VOLJA • IZUMI IN ODKRITJA •
• MARIKAJ O SLOVENCIH •
• UGANKE IN KRIZANKE •
• ŽIVALI KAR TAKO IN V BASNIH •
• ZANIMIVOSTI • HUMOR •

**vesela • debela •
brana • iskana**

Delovnim ljudem in poslovnim partnerjem čestitamo za dan republike in se pridružujemo čestitkam občanom občine Metlika ob njihovem občinskem prazniku.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

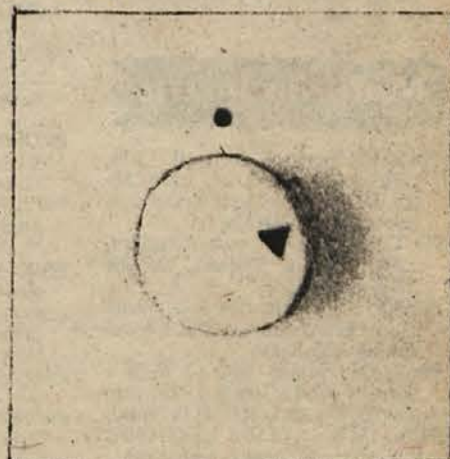
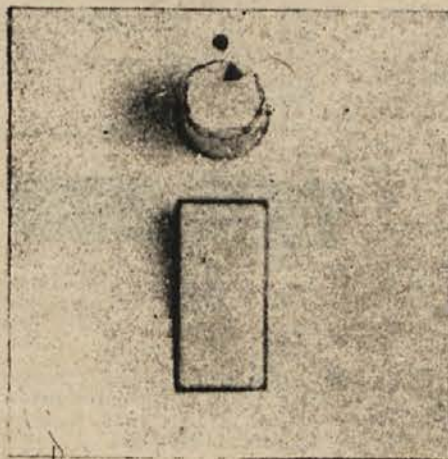

ISKRA ŠENTJERNEJ
ISKRA IEZE - TOZD TOVARNA UPOROV IN POTENCIOMETROV
ŠENTJERNEJ

PRIHRANITE NEKAJ SVETLOBE ZA JUTRI Z ZATEMNILNIKI ISKRA

PO 1

IN PO 2

Z njimi boste enostavno in praktično regulirali osvetljenost prostorov in hkrati prihranili veliko električne energije.

OB DNEVU REPUBLIKE 29. NOVEMBRU ČESTITAMO VSEM OBČANOM DOLENJSKE.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 24. novembra – Ivan Petek, 25. novembra – Katarina Sobota, 26. novembra – Konrad Nedelja, 27. novembra – Bernarda Ponedeljek, 28. novembra – Jaka Torek, 29. novembra – Dan rep. Sreda, 30. novembra – Andraž Četrtek, 1. decembra – Marjan

LUNINE MENE

25. novembra ob 18.31 uri – ščip

Četrtek, 1. decembra – Marjan Petek, 2. decembra – Branka Sobota, 3. decembra – Franček Nedelja, 4. decembra – Barba Ponedeljek, 5. decembra – Stojan Torek, 6. decembra – Miklavž Sreda, 7. decembra – Ambrož Četrtek, 8. decembra – Marinka

LUNINE MENE

3. decembra ob 22.16 uri – zadnji krajec

KINIO

BRESTANICA: 26. in 27. 11. ameriški film Spopad v jetnišnici

mali oglasi

SLUŽBO IŠČE

SPREJMEM kakršnokoli honorarno delo v popoldanskem času (lahko vsa strojepisna dela). Naslov v upravi lista.

SLUŽBO DOBI

TAKOJ zaposlim KV ali priučenega mizarja. Informacije do 17. ure dalje. Naslov v upravi lista (3747/77) ali telefon: 21-420. TAKOJ zaposlimo kvalificirano ali priučenega natarcarico. Osebnih dohodkov po dogovoru. Hrana in stanovanje v hiši. Gostilna Šerek, Višnja gora, telefon: (061) 784-021.

ZAPOSLIM dva mlajša KV mizarja pohištvene ali stavbne stroke. Možnost nadurnega dela, OD po dogovoru. Bojan in Neda Gerden, Mizarstvo, Ivančna gorica 92.

STANOVANJA

FANT išče sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (3746/77). IŠCEM eno – ali dvosobno stanovanje v Novem mestu. Plačam za dve leti vnaprej. Telefon: 23-598 popoldan.

MLAD pošten fant išče opremljeno in ogrevano sobo v Crnomlju. Naslov v upravi lista (3683/77).

STANOVANJE v okolici Krškega – Leskovec vzajem v najem. Nudim predplačilo. Naslov v upravi lista (3684/77).

VZAMEM v najem dvosobno stanovanje v bloku. Nudim predplačilo za dve leti. Naslov v upravi lista (3687/77).

V SREDIŠČU Trebnjega, tik ob glavni cesti, prodam dvosobno stanovanje s pritliklino, primerne tudi za manjši lokal. Ludvik Strajnar, Gubčeva 1 B, 68210 Trebnje.

MLAD par išče enosobno stanovanje. Telefon: 22-511, interna 71, Simec.

Motorna vozila

PRODAM Škodo 100, letnik 1971, registrirano do 12. 11. 1978. Milan Doičinovič, Cesta bratstva in enotnosti 83, Metlika.

PO UGODNI ceni prodam traktor, 12 KS. Marija Gorenc, Groblje 32, Šentjernej.

UGODNO prodam fiat 750, letnik 1969. Franc Smrke, Gor. Globodol 30, Mirna peč.

PRODAM zastavo 620 (2 toni) v voznem stanju, letnik 1972. Ivan Vovko, Brezje 1, Ratež, Brusnice.

PRODAM Simco 1501, letnik 1967, v nevoznem stanju, registrirano. Branko Čepuran, Pribanjci 7, Vinica pri Crnomlju.

UGODNO prodam karambolirano Škodo, letnik 1969. Ivan Andolšek, Lončarjev dol 28, Sevnica.

PRODAM NSU 1200 C, na novo registriran, z obnovljenim motorjem. Zglasite se pri Horvat, Daska 15, Novo mesto.

PRODAM avto Zastava 750, letnik

29. in 30. 11. ameriški film Texas ekspres.

BREŽICE: 25. in 26. 11. francoski barvni film Nepopravljivi Belmondo, 27. in 28. 11. italijanski barvni film Clovec iz ulice deli pravico. 29. in 30. 11. ameriški barvni film Malori.

KRŠKO: 26. in 27. 11. jugoslovanski film Trenutek odločitve. 30. 11. francoski film Specialni oddelek. 3. in 4. 12. slovenski film Sreča na vrvi. 7. 12. italijanski film Mali greh.

MIRNA: 29. in 30. 11. film Navaronski topovi. 3. 12. film Nora dirka.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 25. do 27. 11. ameriški barvni film Maščevanje zelenega obada. 28. in 29. 11. sovjetski barvni film Komandir srečne žuke. 30. 11. in 1. 12. zahodnonemški barvni film Krvavi jastrebi Aljaske.

RIBNICA: 26. in 27. 11. ameriški barvni film Afriška zveza. 3. in 4. 12. ameriški barvni film Mož z zlatim samokresom.

SEVNICA: 26. in 27. 11. ameriški film Sinovi pustinje. 30. 11. domači film Čudoviti prah. 3. in 4. 12. ameriški film Safir v Afriki. 7. 12. italijansko-sovjetski film Nora dirka.

TREBNJE: 26. in 27. 11. hongkonški barvni fantastični film Zelena nevarnost. 3. in 4. 12. ameriški barvni akcijski film Boter – II. del.

PRODAM traktor Zadrugar s Perknesovim motorjem, potreben manjšega popravila ali menjam za Mačka fizeo ali podobno manjše vozilo. Naslov v upravi lista (3756/77).

PRODAM škodo 1000 MB, letnik 1969. Anton Gorenc, Mirna vas 7, Mokronog.

PRODAM zastavo 101 de lux, letnik 1976. Prevoženih 21.000 km. Informacije vsak dan po 15. uri na naslov: Dako Grubačević, Ganglova 12, Metlika.

PRODAM zastavo 101, letnik 1974, prevoženih 45.700 km. Informacije od 16. ure dalje. Veko Kaplan, Ragovska 6 a, Novo mesto.

PRODAM Wilys Jeep, registriran. Zelič, Heroja Maroka 24, Sevnica.

PRODAM spačka, letnik 1971. Informacije na telefon: 72-083 Brežice, od 13. do 14. ure.

PRODAM Z 750, letnik 1973 in Z 101, letnik 1974. Igor Cerle, Srebniška 3, Krško.

PRODAM 2 amija 8, letnik 1971 in spačka, letnik 1969. Marko Potočnik, Skalickijeva 1, Novo mesto.

PRODAM

UGODNO prodam kombiniran mizarjski stroj, širina 60 cm. Informacije na telefon: (064) 61-830.

PRODAM prašica, težkega 130 do 180 kg. Telefon: (068) 23-290. PRODAM nov tranzistor s kaseto (Grundig 5000 C avtomatik). Telefon: 23-172 po 13. uri.

UGODNO prodam štedilnik Gorenje, 2 plin 2 elektrika – dobrem stanju. Fanči Kotnik – vad mlini 36, Novo mesto.

PRODAM motorno žago in škroplilnico Stihl, traktorško prikolico in osovino za traktorško prikolico. Dol. Kamence 27.

PRODAM fergusonov plug in grablje Sonce. Jože Pečar, Stojanski vrh 4, Cerklje ob Krki.

PRODAM osilico z vozom in opremo. Oglasite se na Gubčevi 19, Novo mesto.

PRODAM trajno žarečo peč in balkonsko ograjo. Jože Vrščaj, Cesta brigad 23, Novo mesto.

ZARADI selitve prodam razne stvari (obleke, pohištvo, stroje). Prodaja bo v nedeljo od 10. do 14. ure na Boldražu pri Metliki. Ciril Repovž, Adamičeva 2, Ljubljana.

VRSTNO GARAZO v Novem mestu (Kristanova) takoj prodam ali oddam v najem najboljšemu ponudniku. Keržan, Br. Učkar 20, Ljubljana

PRODAM navadno diatonično harmoniko. Jože Vidmar, Sentjošt 17, Stopiče.

POCENI prodam hrastovo spalnico. Kovačič Stane, Nad mlini 45, Novo mesto.

MLIN (36 col) z elektromotorjem 10 KM prodam. Vprašati pri Krulič Nikola, Krška vas 67.

PRODAM brejci kravo. Smolenja vas 41, Novo mesto.

PRODAM 3 m3 kameňa za oblaganje „cokla“ (rjavo-bele barve). Jože Fabjančič, Cesarjeva 25, Novo mesto.

PRODAM novo termoakumulacijsko peč AEG 3000. Marjana Kozinec 58, telefon: 23-122.

PRODAM konja, starega 6 let, težkega 550 kg. Daniel Brodarič, Skrilje 1, Gradac v Beli krajini.

PRODAM trivaljni brusilni stroj za les. Naslov v upravi lista (3758/77).

NUJNO prodam diatonično harmoniko Borjaski, Be-As. Ogleđ vsak dan pri Antonu Bezku, Sela pri Semiču 5, 68333 Semič.

PRODAM starejšo spalnico. Ogleđ vsako popoldne. Vida Potočar, Adamičeva 61, Novo mesto.

KUPIM

KUPIL bi zidnico z vinogradom v bližini ali daljni okolici Novega mesta. Ilija Belaković, Ul. Bulevar Lenjina 71/9, 11070 Novi Beograd.

KUPIM rabljen hladilnik. Naslov v upravi lista (3757/77).

POSEST

UGODNO prodam stanovanjsko hišo s poslopjem. Električna in voda v hiši. Oddaljeno 4 km od Novega mesta. Naslov v upravi lista (3688/77).

PRODAM hišo z vrtom v Trebnjem, Stari trg 20. Ogleđ možen samo v četrtek, 24. 11. 1977. Naslov v upravi lista (3686/77).

PRODAM parcelo v velikosti 930 m² v Gorenji vasi pri Mirni. Sončena lega, primerna za gradnjo vikenda in za vinograd. Kupci, zglasite se pri Božu Gregorčiču, Mirna 46 (na železniški postaji), pošta Mirna.

UGODNO prodam posamezne parcele ali manjše posestvo s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem ob glavni cesti v okolici Brežic. Naslov v upravi lista (3685/77).

PRODAM 34 a vinograda, ob cesti, primerno za vikend. Naslov v upravi lista (3682/77).

UGODNO prodam nedograjeno hišo z vrtom v Moravčah pri Domžalah. Voda in elektrika v hiši. Peter Veber, Lepi pot 14 c, Vič, Ljubljana.

OBVESTILA

DOM FRATA vabi za 29. november, dan republike, na ples. Zabalvan vas bo ansambel Plavi rubini. Če bo snežilo, bo cesta pluzena.

PREKLICI

MARIJA GORENC, Sp. Lakenc 30, Mokronog, opozarjam Tončo Markelc iz Mokronoga, da takoj preneha z neresničnimi govornicami, ker jo bom v nasprotnem primeru sodno preganjal.

ANTONIJA ZAGORČ, Ragovska 14, Novo mesto, opozarjam Jožeta Kregulja, da preneha z govornicami, sicer ga bom sodno preganjala.

MARIJA LINDIČ, Gor. Jesenice 7, Šentrupert, prepovedujem vsakomur hojo in pašo kokoši po mojem zemljišču. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

MARIJA VOHAR, DOL TOPLICE 25, opozarjam ŠTEFANA MAV-SARJA iz Dol. Toplice, da nima pravice prodajati moje lastnine, ker ga bom v nasprotnem primeru sodno preganjala.

AVGUSTIN MURGELJ, DOLENJA VAS 18, MIRNA PEČ, prepovedujem vsakomur hojo in vožnjo po mojem dvorišču. Obenem opozarjam vaščane, da mi prenehajo groziti, ker bom v nasprotnem primeru sodno postopal.

FRANC GLAVAN, Ravno 13, Rakka, prepovedujem hojo, vožnjo, pašo in krajo kokoši na Ravnem 13. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ČESTITKE

LJUBLJENI mami FANKI ŠTOKAR iz Orehovca pri Kostanjevici za 50. rojstni dan iskreno čestita in ji želi veliko zdravja in veselja hčerka Olga. Enake želje in čestitke tudi bratu Franciju in svačinji Nežki za prvo obletnico poroke.

DRAGEMU atu ANTONU ŠEGINI iz Tribuč 52 pri Crnomlju za 70. rojstni dan iskreno čestitke, da bi bil še mnogo let med nami. Enako mami za bližnji praznik. Sinovi in hčerke z družinami.

DRAGIMA mami in atu KOLEN-CEVIMA iz Grčvrha 3 iz srca čestitajo za 50. obletnico skupnega življenja otroci z družinami.

DRAGIMA mami in atu ANI IN JOŽETU GORENCU iz Podlpe pri Raki za njun visoki življenjski jubilej – 60-letnico skupnega življenja iskreno čestitke z najlepšimi željami in zahvala za ves trud in požrtvovalnost njuni otroci: Jože, Ivanka, Ciril, Stanko, Minka, Režika in Silva z družinami ter 21 vnukov in 3 pravniku.

DRAGEMU LOJZETU ROZMANU in njegovi ženi PAVLI iz Švice želiva vse najboljše na novi življenjski poti, da bi se imela rada dokler bi živel, kolegici Francka in Iva iz Semiča.

RAZNO

IZGUBIL se je mali psiček – lovski terier, gladkodlaki, črn, z rjavo glavo, ošekan rep. Sliši na ime Jogo. Kdor kaj ve o njem, naj javi prosti nagradi na ime Ferkolj, Ljubljana, Škrabčeva 25 b.

LOCEN ne po svoji krivdi s svojo hišo in nekaj zemlja ter pokojnino, želim spoznati dobro gospodinjstvo staro od 45 do 55 let. Sem v lepem kraju ob glavni cesti na deželi. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro „Srečna oba – 1177“.

ZBRALCI STARINI! Zaokroženo zbirko starih grafičnih listov (bakrorez) iz 18. stoletja, z vedutami vseh važnejših krajev Dolenjske od Višnje gore do Otočca, prodam ali zamenjam za druge starine. Cenjene ponudbe na upravo lista pod šifro „Starine“.

IŠCEM starejšo žensko za gospodinjstvo k moškemu, staremu 75 let. Hrana in stanovanje. Plačilo po dogovoru. Milan Repše, Šentjanž 73.

POROČNI PRSTANI! Če si trajen in lep spomin želite, stopite k zlatarstvu na Gosposko 5 v Ljubljani – poleg univerze! Z izreckom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

IŠCEM lokal na področju levega brega Krškega (za pripravljane jedi na ražnju). Ponudbe pošljite na naslov: Dušana Bajč, Vlaška ulica 65, 41000 Zagreb.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega sina, brata, svaka in strička

TONČA ZRIMA

iz Gradca v Beli krajini

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, za darjene vence in cvetje in tako številno spremstvo do preranega groba. Posebna zahvala mladincem, govornikom, in župniku za obred.

Žalujoci:

oče, mami in sestre z družinami.

ZAHVALA

Komaj v 20. letu starosti je tragično preminul in za vedno odšel od mene moj ljubi edini sin

JOŽE GUŠTIN

šofer iz Drašičev 10 pri Metliki

Iskreno se zahvaljujem podjetju Eurotrans iz Ribnice za vestransko neprecenljivo pomoč ter sodelavcem za denarno pomoč. Posebno zahvalo smo dolžni direktorju in predsedniku sindikata. Hvala sorodnikom, sosedom, vaščanom, zlasti družinama Štefančič in Ivančič, mladini, kolegom, govornikom za poslovilne besede, metliški godbi in duhovnikom Ludviku Slamniku iz Vivodine, Janezu Mikliču in Jožetu Milčinoviču za lepo opravljen obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ste sočustvovali z mano v dolgih dneh žalosti, ter obsuli s cvetjem in z vencji Jožetov zadnji dan.

Tvoja neutulajljiva mama.

ZAHVALA

Ob nenadni, boleči izgubi našega ljubega moža, očka, sina, brata, svaka in strica

JOŽETA FRICA

delovodja cestnega podjetja Novo mesto TOZD Vzdrževanje in rekonstrukcije, N. mesto

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin, mu darovali vence in cvetje, nas tolažili v težkih dneh in ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se sosedom, prijateljem iz Žužemberka, Tržišča in sorodnikom za nesebično pomoč. Za pozornost se zahvaljujemo delovnim kolektivom: Cestno podjetje Novo mesto, TOZD Vzdrževanje rekonstrukcije Novo mesto in Dvor, Iskra – TOZD Žužemberk, Šolski center RSNZ – Tacen, Krajevna skupnost in TVD Partizan Žužemberk, Gostinsko podjetje Sevnica, LTH Škofja Loka, Kovinastroj Grosuplje. GD Tržišče in GD Žužemberk zahvala za spremstvo s praporom, župniku za obred, pevcem iz Mokronoga za žalostinke in govorniku za poslovilne besede.

Žalujoci: žena Betka, sinova Jože in Marjan, mama, bratje: Janez, Andrej, Marko, Hinko, Niko, Drago in sestra Marjeta z družinami.

Tržišče, Žužemberk, dne 21. novembra 1977

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje. IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ivan Zoran (namestnik glavnega in odgovornega urednika), Rado Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jožica Teperj in Alfred Železnik. Oblikovalec Priloge: Peter Simič. Ekonomski propagandist: Janko Saje, Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 125 din, 1 cm na določenem strani 155 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvih strani 250 din. – Vsa mali oglasi do 10 besed 45 din, vsaka nadaljnja beseda 4 din. – Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 9 od 15. 10. 1977 – Na podlagi mnenja sekretarstva za informacije IS SRS (št. 421-1/72 do 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOCI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu, Ulica 52100-601-10558 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon: (068) 23-606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon: (068) 23-611. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni stavek: tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 24. NOVEMBRA:
 15.00 Solska TV: Od Suteske do
 balkega polja, oddaja iz cikla
 (do 15.20). 17.30
 Profesor Baltazar, barvna oddaja.
 18.40 Obzornik. 17.55 Skrivnosti
 sveta, barvna serija. 18.45 Mozaik.
 19.15 M. Belina: Raziskovanje se
 nadaljuje, barvna serija Igrajmo se
 gledališče. 19.15 Barvna risanka.
 19.30 Cikcak. 19.30 TV dnevnik.
 19.55 Propagandna oddaja. 20.00
 Prijatelj in sosede, barvna
 risanka. 20.30 Propagandna
 oddaja. 20.35 Mednarodna obzornja.
 21.25 Mednarodna obzornja. 21.25
 Propagandna oddaja. 21.30
 Jugoslovanska trimska televizija,
 oddaja iz cikla Stoleteje
 revolucije. 22.15 TV dnevnik. 22.30
 Poročilo, barvna oddaja.
PETEK, 25. NOVEMBRA:
 17.20 TV v šoli, ponovitev (do
 17.30). 17.20 Križem kražem.
 18.05 Morda vas zanima: Tone
 Svetina. 18.05 Obzornik. 18.20
 Tabor 77, barvna oddaja.
 18.40 Mozaik. 18.45 Oblikovanje
 in kamna, barvna oddaja iz
 cikla kiparske tehnike. 19.15
 Barvna risanka. 19.20 Cikcak.
 19.30 TV dnevnik. 19.55 Tedenski
 notranjepolitični komentar. 20.00
 Propagandna oddaja. 20.05 I.
 Mitchell: Jennie, barvna
 nadaljevanka. 20.55 Propagandna
 oddaja. 21.00 Razgledi: Domovina
 makedonskih Slovanov, barvna
 oddaja. 21.45 Propagandna oddaja.
 21.50 Spencerjevi piloti, serijski
 barvni film. 22.40 TV dnevnik.
SOBOTA, 26. NOVEMBRA:
 8.00 Profesor Baltazar, barvna
 risanka. 8.10 Z besedo in sliko:
 Storžkovo popoldne. 8.25
 Potovanje okrog sveta, barvna
 risanka. 8.40 M. Belina:
 Raziskovanje se nadaljuje, barvna
 serija Igrajmo se gledališče. 9.05
 Morda vas zanima: Tone Svetina.
 9.50 Umiranje Gvozdo, barvna
 risanka. 10.00 Varstvo pri delu,
 barvna oddaja. 10.00
 Dokumentarna oddaja. .... I.
 Mitchell: Jennie, barvna
 nadaljevanka. 16.25 Rokomet
 slovarja: Magdeburg, prenos iz
 slovarja v odmoru. Obzornik.
 17.40 Mozaik. 17.45 Mladinski
 film. 19.15 Barvna risanka. 19.20
 Cikcak. 19.30 TV dnevnik. 19.50
 Tedenski zunanjepolitični
 komentar. 19.55 Propagandna
 oddaja. 20.00 TV Zehtnik, barvna
 oddaja. 20.35 Nemirni kavboj,
 barvni film. 22.15 TV dnevnik.
NEDELJA, 27. NOVEMBRA:
 8.20 Poročilo. 8.25 Za nedeljsko
 jutro: Festival MPZ Celje
 1977, barvna oddaja. 9.35 G.
 Lambert: Gospa Bovary, barvna
 risanka. 10.30 Slavnost ob koncu del
 na kanalu Donava-Tisa-Donava,
 barvna oddaja. 11.28 Mozaik. 11.30
 Kmetijska oddaja. 12.15 Karino,
 barvna serija. 12.40 Ostržek,
 barvna risana serija. 13.05 Poročilo
 (do 13.10). Nedeljsko popoldne:
 Križem kražem, Zakoni divjine,
 barvna serija, Okrogli svet, TV
 Zehtnik, Moderni časi, film,
 Poročilo. 17.50 Košarka Brest:
 nogometna, prenos (za JRT) v
 odmoru. Propagandna oddaja. 19.15
 Barvna risanka. 19.20 Cikcak.
 19.30 TV dnevnik. 19.50 Tedenski
 gospodarski komentar. 19.55
 Propagandna oddaja. 20.00 I.
 Mitchell: Nikola Tesla, barvna nad.
 nadaljevanka. 20.55 Propagandna
 oddaja. 21.40 Miniature:
 serija. 21.40 Miniature:
 serija Vide Fakinove. 21.55 TV
 dnevnik. 22.15 Sportni pregled.
28. NOVEMBRA:
 17.10 Glasbena
 revija: Globina zvona. 17.25
 Zakoni divjine, barvna serija. 17.50
 Obzornik. 18.05 Raziskovalna
 oddaja, barvna oddaja. 18.15 Varstvo
 pri delu, barvna oddaja. 18.25
 Mozaik. 18.30 Dogovorili smo se.
 18.45 Mladi za mlade. 19.15
 Barvna risanka. 19.20 Cikcak.
 19.30 TV dnevnik. 19.55
 Propagandna oddaja. 20.00
 Tehniški proces, I. del drame TV
 dnevnik. 21.30 Propagandna oddaja.
 21.35 Kulturne diagonale. 22.20
 TV dnevnik.
29. NOVEMBRA:
 17.00 Slavnostna prireditev ob

dnevu kovinarjev, odd. TV Zgb. Lj.
 15.50 Vlak v snegu, barvni film.
 17.15 Poročilo. 17.10 Košarka
 Rabortnički: Partizan, prenos
 Skopje - Lj v odmoru
 Propagandna oddaja. 18.50 Muppet
 show, barvna oddaja. 19.15 Barvna
 risanka. 19.20 Cikcak. 19.30 TV
 dnevnik. 19.55 Propagandna
 oddaja. 20.00 Bombaški proces, II.
 del drame TV Zgb. 21.30 Glasbena
 oddaja. 21.45 Propagandna oddaja.
 21.50 Kitajska, I. del barvne
 oddaje iz cikla Stoleteje revolucije.
 22.30 TV dnevnik.
SREDA, 30. NOVEMBRA:
 17.50 Greec-Kobilica, otroška
 oddaja. 18.05 Poročilo. 18.10
 Jugoslovanska trimska televizija,
 barvna oddaja Lj. 18.45 Od
 vsakega jutra raste dan: Opčine pri
 Trstu, barvna oddaja. 19.15 Barvna
 risanka. 19.20 Cikcak. 19.30 TV
 dnevnik. 19.55 Propagandna
 oddaja. 20.00 Film tedna: Kozara.
 22.05 Propagandna oddaja. 22.10
 TV dnevnik.
CETRTEK, 1. DECEMBRA:
 15.00 TV v šoli - Ponovitev (do
 16.30). 17.25 Profesor Baltazar,
 barvna risanka. 17.35 Obzornik.
 17.50 Eksperimenti v koralnih
 čerch, barvni film Lj. 18.40
 Mozaik. 18.45 M. Belina: Odprava

v različnih smereh, barvna
 nanizanka Igrajmo se gledališče.
 19.15 Barvna risanka. 19.20
 Cikcak. 19.30 TV dnevnik. 19.55
 Propagandna oddaja. 20.00
 Prijatelj in sosede, barvna
 humoristična oddaja Lj. 20.30
 Propagandna oddaja. 20.35
 Pogovor o... 21.25 Ob glave do
 pete, barvna oddaja TV Beograd.
 22.40 TV dnevnik.
PETEK, 2. DECEMBRA: 15.00
 TV v šoli, ponovitev (do 16.00).
 17.10 Križem kražem. 17.20 Pisani
 svet, barvna oddaja. 17.55
 Obzornik. 18.10 Tuja folklor:
 Bali. 18.40 Mozaik. 18.45
 Oblikovanje gline, barvna serija
 kiparske tehnike Lj. 19.15 Barvna
 risanka. 19.20 Cikcak. 19.30 TV
 dnevnik. 19.50 Tedenski
 notranjepolitični komentar. 19.55
 Propagandna oddaja. 20.00 I.
 Mitchell: Jennie, barvna
 nadaljevanka. 20.52 Propagandna
 oddaja. 20.55 Razgledi: Katera bo
 prva kolo popeljala, barvna oddaja.
 21.40 Spencerjevi piloti, serijski
 barvni film. 22.35 TV dnevnik.
 22.50 Šahovski komentar.
SOBOTA, 3. DECEMBRA: 8.00
 Profesor Baltazar, barvna risanka.
 8.10 Z besedo in sliko: Storžkovo
 popoldne. 8.20 Potovanje okrog
 sveta, barvna lutkovna serija TV
 Zg. 8.35 M. Belina: Odprava v
 različnih smereh, barvna nanizanka
 Igrajmo se gledališče. 9.05 Pisani
 svet, barvna oddaja. 9.40 Varstvo
 pri delu. 9.50 Kiparske tehnike.
 10.50 Dokumentarna oddaja. ....
 I. Mitchell: Jennie, barvna
 nadaljevanka. .... Jugoslovanska
 trimska televizija, barvna oddaja Lj.

ZA VSAK ŽEP: NOVA ŽEPNA KNJIGA

Da mora biti dobra knjiga vedno tudi draga, po svetu že dolgo ni več res. Tudi na Slovenskem so izhajale in izhajajo nekatere zbirke cenenih, mehko vezanih knjig, vendar omejene samo na eno zvrst, v glavnem na leposlovje.

Zanimanje sodobnega bralca pa je zelo široko: želi si vse več poljudno strokovnih, dokumentarnih, biografskih, vojno dokumentarnih knjig, priročnikov z vseh področij - skratka, tudi na Slovenskem je že čas, da dobimo v sodobni mehki vezavi in za nizko ceno moderno žepno knjigo, ki zadovoljuje vsa področja bralčevega zanimanja, od klasike do kuharske knjige.

NOVA ŽEPNA KNJIGA JE ODGOVOR SLOVENSКИH ZALOŽB NA TO ZAHTEVO ČASA

Sedem slovenskih založb ponuja najzanimivejše knjige iz svojih programov po izredno nizkih cenah.

Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba	20 din
Kranjec: Lepa Vida Prekmurska	20 din
Kosmač: Pomladni dan	30 din
Lem: Nepremagljiva	40 din
Konsalik: Kirurginja	40 din
Tvoj otrok od A do Ž	40 din
Ivačić: Kuharska knjiga	50 din
Ellis: Ljubezen kot umetnost in znanost	50 din
Higgins: Orel je pristal	50 din
MacLean: Polarna postaja Zebra	50 din
Piekalkiewicz: Agenti, vohuni, vojaki	50 din
Remarque: Slavolok zmage	60 din

Te knjige, ki jim bo že čez nekaj mesecev sledil nov naslednji komplet z novih zanimivih področij, dobite na 200 prodajnih mestih v vsej Sloveniji, v večjih samopostrežnih trgovinah, večjih kioskih in v vseh knjigarnah.

**POVPRAŠAJTE
PO NOVI ŽEPNI
KNJIGI, OGLEJTE
SI JO!**

Tistim, ki bi radi imeli doma vse te knjige, dajejo slovenski založniki izredno priložnost: 12 knjig za enkratno nizko ceno 400 din. To priložnost lahko izkoristite samo v primeru, če izpolnite priloženo naročilnico in jo pošljete na naslov

**ŽEPNA KNJIGA,
61000 Ljubljana, Šubičeva 3.**

NAROČILNICA: DL

Nepreklicno naročam komplet 12 žepnih knjig za 400 din

PIŠITE S TISKANIMI ČRKAMI!

Ime in priimek: .....

Poštna številka: .....

Kraj: .....

Ulica: .....

Reg. št. osebne izk. .... kje je izdana: .....

Plačal bom po povzetju.

Podpis: .....

KJÉ ŠE DOBITE TAKO ZANIMIVE KNJIGE ZA TAKO MAJHEN DENAR?

V SPOMIN

26. novembra bo minilo žalostnih 10 let, kar nas je mnogo prezgodaj zapustila naša draga mama, sestra in teta

**URŠKA
KAŠČEK**
iz Vavte vasi

Težko se je živeti v to, da te ni več med nami. Tih in pust je dom brez tebe. Odšla si, bolečina pa je ostala. Radi bi ti povedali, da te ne bomo nikoli pozabili in da še vedno živis z nami.

Hvala vsem, ki se jo spominjate in prižigate svečke.

Vsi njeni

V SPOMIN

29. novembra 1977 bo minilo žalostno leto dni, odkar si nas nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil. Odšel si od nas za vedno, naš dragi in dobri mož, oče, stari oče, brat in stric

**LEOPOLD
BOJDA**
iz Mrtvic pri Leskovcu

Težko se je živeti v to, da te ni več med nami, tih in pust ter žalosten je naš dom brez tebe. Odšel si, nikoli več se ne vrneš, bolečina pa je ostala. Nikoli te ne bomo pozabili. Še vedno živis z nami in mi smo vedno s teboj. Prisrčna hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Tvoji: žena Pepca, sin Filip z družino in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

23. novembra 1977 je minilo žalostno leto dni, odkar si nas za vedno zapustila, draga žena, ljuba mama, stara mama, sestra in teta

LJUDMILA BRAČUN
iz Stolovnika

Praznina je v našem domu, vedno znova te pričakujemo, da se boš vrnila. Ni te in te nikoli več ne bo. Ostali so le nepozabni spomini na tebe, vedno se te spominjamo, ti prinašamo cvetje in prižigamo svečke. Ponovno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem za podarjene vence in cvetje in vsem, ki so nam izrekli sožalje. Hvala tudi vsem, ki ste z nami sočustvovali v najtežjih trenutkih in našo drago pospremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena in najlepša hvala!

Žalujoci: mož in vsi tvoji.

Tajnica šestim županom

Ce ženska nedaleč od upokojitve in z družino, v kateri jo vnuček že kliče „bababa“, kar naprej ostaja na delovnem mestu tajnice predsednika občinske skupščine, je najbrž že sposobna, sicer bi jo gotovo zamenjale mlajše moči. Justi Macedoni je tista, ki v zadnjih letih prestreza stranke, namenjene k novomeškim županom. Kar šest predsednikov občinske skupščine v Novem mestu je že spoznala do podrobnosti, kot je to dopuščeno le njihovim tajnicam. Kaj pravi o njih?

„Trdim, da mesto predsednika občinske skupščine ni zavidanja vredno. Kar naprej visi nad njim velika odgovornost, kar naprej je izpostavljen kritiki, bolj malo pa deležen pohval. Taka vsaj je bila dosedanja praksa. Predsednikov delovni dan traja dostikrat za dva običajna „sihita“, zato me ne preseneča, če je skoro vsak ob koncu mandatne dobe bolan.“

Justi bo prihodnje leto izpolnila trideset let delovne dobe. V tem času je bila razen nekajmesečne prekinitve ves čas na okraju; potem v občinski upravi, vedno pa v isti stavbi. Osemnajstletno dekle je bilo po vojni določeno za pisarniška dela na oddelku za socialno skrbstvo.

„Takrat smo bili večinoma vsi brez kakršnih koli izkušenj. Kakor se je kdo znal, tako je delal. Moram pa reči, da sem se pri prvem šefu, konzulu Mikoliču, veliko naučila in da se ga, že

več let pokojnega, velikokrat spominim. Več let sem službovala tudi pri poverjeništvu za gradbeništvo in promet, kjer je bil načelnik Slavko More, potem so me premestili za vodjo pisarne na okrajni oddelek za gospodarstvo. Malo pred ukinitvijo okrajev me je bivši in tudi že pokojni občinski tajnik Zvonko Perc nagovoril, da sem prevzela tajniško mesto pri predsedniku Ludviku Golobu. Potem so se za njim zvrstili še drugi predsedniki: Sergej Thorževskij, Franci Kuhar, Avgust Avbar, Jakob Berič in pred kratkim smo dobili novega predsednika – Marjana Simiča.

Nekateri ne razumejo, da predsednik ne more vsega rešiti in da ni vsegamogočen. Nanj se obračajo zaradi povsem osebnih zadev. Veliko ljudi že poznam in izkušnje so me naučile prepoznati, kako s stranko ravnati. Če kdo hoče k predsedniku zaradi stanovanja ali zaposlitve, ga skušam že jaz usmeriti tja, kjer te stvari rešujejo.“

Ceravno je Justi vedno videti prijazna, nasmejana in vljudna, ima dostikrat živce napete kot struna. Večerni sprehod pred spanjem ji je prešel v običaj.

„Ko boste prišli v moja leta, boste znali ceniti svež zrak in sprehode,“ je rekla zabavljajem.

Lahko verjamemo, ker Justi ni take sorte, da bi komu ostala dolžna odgovor.

RIA BAČER

KRVAV DAVEK DRZNOSTI – Prejšnjo sredo malo po 12. uri smo bili priča eni najhujših prometnih nesreč v zadnjem času pri nas. 71-letni Celovčan je z žabo, v kateri so bili še trije sopotniki, pri Lešnici prehitel dva tovornjaka, ko je nasproti z avtomobilom – cisterno pripeljal Franc Strukelj iz Volč pri Postojni. Po silovitem trčenju je na kraju nesreče ostal le še kup okrvavljenih pločevine, v kateri so poleg voznika osebnega avtomobila izgubili življenje vsi trije sopotniki (na posnetku).

Morilec iz Kladja si je sodil sam

Štirikratnega morilca so v petek našli obešenega v Svinjskem, vasici uro hoda od Kladja – Kje je morilska pištola?

Po več kot štirinajstih dneh napornega iskanja so Martina Oblaka, 62-letnega morilca Jožeta in Marice Sevšek, Marije Cestnik ter Marice Starina, našli obešenega tik pod streho kozolca v Svinjskem, majhni vasici, okoli 7 km oddaljeni od Kladja.

Oblaka je v petek okoli 18. ure našel lastnik kozolca Anton Majcen. Po dosedanjih ugotovitvah si je Oblak sodil štiri ali pet dni, preden so ga našli, ni pa znano, kod je hodil dneve po zločinu. Naj bo kakorkoli, za prebivalce Kladja in okolice so poslej napočili mirnejši dnevi, strah pred zločincem je po najdbi trupla – raziskave so z gotovostjo potrdile, da gre za Martina Oblaka – končno izginil.

Pravi vzrok za tako gnusen zločin bo potemtakem za vselej ostal prikrit. Uganka je tudi, kje je Oblakova morilska pištola, kje fotografije, ki jih je ob zadnjem slovesu s hčerko Dragico odnesel s seboj. Pri njem niso našli enega samega predmeta. Jih je skrtil, komu „poda-

ri“? Ljudska domišljija ponovno pleče svojo zgodbo, podobno tisti, da je Oblak skrit v bunkerju z zalogo hrane. Za kriminaliste primer še ni končan.

PREHITRO JE VOZIL

V soboto ob 20.30 je Celjan Franc Rebernik peljal osebni avtomobil iz Krškega proti Sevnici, v Guntah pa je na magistralni cesti dohitel kolesarja Alojza Božiča. Slednji je vozil nekolikanj po sredi ceste in Rebernik ga je zadel. Udarec je bil tako močan, da je kolesar poškodbam podlegel že na kraju nesreče. Gmotne škode je za 15.000 din.

SMRT MLADEGA KOLESARJA

V ponedeljek ob 18. uri se je 10-letni Marko Vovk iz Cerine peljal iz Brežic proti Čatežu. V Trnju je za njim pripeljal avto-bus celjske registracije, ki ga je vozil Kazimir Širovnik. Med prehitevanjem je s sprednjim delom zadel Marka in ga zbil 40 metrov daleč po nasipu. Deček je kmalu po prevozu v novomeško bolnišnico poškodbam podlegel. Gmotne škode je za 3.000 din.

NEGOTOVOST OKOLI TV PRETVORNIKA

Na vprašanje, kako poteka preureditev TV pretvornika pri Kočevju, je RTV Ljubljana 16. novembra odgovorila, da zdaj preurejajo antenski sistem in električno omrežje. Ta dela bodo končana do 15. decembra. RTV Ljubljana pa ima z drugim proizvajalcem (MP) sklenjeno pogodbo, da bo do 15. decembra izdelal pretvornik. Ta proizvajalec bo to delo tudi opravil, če mu bo ISKRA dobavila potrebne elemente, sicer pa se bodo dela zavlekla za dva meseca.

Novinarski „dvoboj stoletja“

Novinarski nogometni reprezentanci Dolenjskega lista in mariborskega Večera se bosta pomerili za naslov boljše med slabimi. Nogometna humoreska bo v soboto, 3. decembra, ob 16. uri v novomeški športni dvorani. Novinarski poskus ravnjanja z žogo je podtekma košar-

karske tekme v drugi zvezni ligi. Iz dobro obeščenih krogov se je zvedelo, da bo Večer okrepil svoje moštvo s fanti iz „Sedmih dni“, Dolenjci pa imajo asa v rokavu v podobi hitrega sodelavca Alfreda Železnika, ki tehta precej več kot stot.

UMRLA ZARADI PODHLADITVE

Prejšnjo sredo okoli 16. ure so v gozdu med Vetrnikom in Koprivnico našli mrtvo Jožefo Moško, staro 64 let, doma iz Koprivnice. Ugotovili so, da je Moškonova šla 13. novembra popoldne na obisk k sosedu, med vračanjem pa je verjetno zavila s poti, onemogla in zaradi podhladitve tudi umrla.

PREVEČ VINA, PREMALO POSOD – V nedeljo je Rozalija Kopina ugotovila, da ji je nekdo iz kleti v Dolenjem Grčevju ukradel leseno kad, vredno okoli 1.800 din. Bera vina je bila verjetno tako bogata, da nekaterim primanjkuje celo posod.

EMONA – DOLENJKA trgovsko podjetje na debelo in drobno, n.sol.o., Novo mesto, bo jutri

25. 11. 1977 ob 10. uri

odprla

NOVO SAMOPOSTREŽNO PRODAJALNO NA DRSKI.

Ob otvoritvi bo degustacija proizvodov „Slovin“ TOZD „Bizeljsko“, Brežice, in Ljubljanskih mlekarin.

Za dan republike čestitamo vsem potrošnikom! Za obisk se priporočamo!

NE, PODKUPITI SE PA NE DAM!

– Prav ste prišli, da. Izvolite sesti. Zadeva bo urejena še ta trenutek.

– Veste, gotovo vam je telefoniral tovariš Tone Zračnik. Sva prijatelja.

– Prijatelji mojih prijateljev so tudi moji prijatelji.

– Veseli me, hvala vam.

– Ni bilo lahko, da veste.

Najprej sem moral prepričati kolegij, nato pa še nekaj posameznikov. Hudičevo so trdovratni. Da bi kazilo mesto, so rekli. Pa sem jih pritisnil.

– Ne ostanem vam dolžan, brez skrbi.

– Pustite to. Še vedno mi pomeni prijateljstvo več od denarja. S Tonetom Zračnikom sva skoraj brata. Rasla vsa skupaj.

– Pripovedoval mi je o tem. Toda vseeno...

– Izgubljate besede in čas, tovariš Repič. Saj se pišete tako, mar ne?

– Da, Repič, sem Jožič Repič.

– No, vidite. In kako naj vzamem od vas denar? Za delo sem plačan, če pa že komu naredim uslugo...

– Meni ste jo, pa veliko uslugo. Prosim vas, vzemite!

– Šalo na stran. Med drugim pa ni v mojem karakterju, da bi sel dal podkupiti.

– To vendar ni podkupnina. Plačilce za uslugo, trud, za prepričevanje...

– Rekel sem. Za prijateljstvo vse. Ne, ne. Lepo prosim! Ne rinite mi te kuverte v žep. Ne vzamem.

– Kar pustite, saj niste sami vzeli, dal sem vam. Lahko imate čisto vest.

– Izvolite kuverto in denar nazaj, prosim. Tako. In tu je dokumentacija, ki jo potrebujete. Vse je v redu.

Kar lepo pojdite domov. Na svidenje. Samo trenutek še: lepo pozdravite mojega drugega prijatelja Toneta Zračnika. Prav?

– Seveda ga bom. Lepa hvala. Na svidenje.

Jožič Repič je stisnil kuverto v žep in šele doma jo je odprl, da bi dal denar na prejšnje mesto. Nemalo pa je bil presenečen, ko je ob preštevanju ugotovil, da je našel v kuverti (ki je bila nekoliko bolj obledela od njegove) namesto svojih pet tisočakov še enkrat toliko.

TONI GAŠPERIČ

VSEM BRALCEM DOLENJSKEGA LISTA IN SVOJIM POTROŠNIKOM ČESTITAJO OB DNEVU REPUBLIKE KOLEKTIVI:

- TOZD TRGOVSKA HIŠA MAXIMARKET LJUBLJANA
- TOZD SUPERMARKET LJUBLJANA
- TOZD MALOPRODAJA LJUBLJANA

emona

KUHALNICA V UNIFORMI

Pred dobrimi 35 leti, bilo je to spomlad 1942, ko so se v Sloveniji pričeli ustanavljati prvi partizanski odredi, je glavni štab že dobival sporočila o velikem pomanjkanju hrane, o tem, da je lakota poleg okupatorja najhujši sovražnik partizanov. Tudi danes nam zgodovina priča o ogromnih izgubah, ki jih je v 2. svetovni vojni povzročil glad. Ob tem bo veliko bolj razumljiv stavek, da je pravilna, biološko polnovredna, kalorična in raznovrstna hrana danes eden osnovnih pogojev za ohranitev bojne pripravljenosti in morale vojakov.

Novomeščani smo bili pred kratkim organizatorji petega tekmovanja vojaških kuharjev in razstave jedi, ki danes sestavljajo jedilnik naših kasarn. Po besedah Milorada Stojkovića, enega odgovornih za razvoj intendantske službe v ljubljanskem armadnem območju, je takšno tekmovanje prikaz sposobnosti pripadnikov JLA, civilnih oseb in starešin, skratka tistih, ki se tako spretno sučejo okoli ogromnih kotlov v vojaških jedilnicah. Zapišimo, da je na letošnjem tekmovanju LJA O sodelovalo 25 odstotkov vsega kuharskega osebja, da so bili to pripadniki vseh narodov in narodnosti naše domovine. Pomerili so se tisti, ki so v sivo-zeleni uniformi prvič poprijeli za kuhalnico, pa do tistih, ki jim je kuhanje kar poklic.

V pogum vseh, ki jih služenje vojaškega roka še čaka, zapišimo, da imamo danes po vojaških sodobno opremljene učilnice, ki vojaški pripravljajo z vsemi skrivnostmi dobre hrane, da so

na razpolago naj sodobnejši pripomočki in seveda strokovno vodstvo. In nešteto krat se je na raznih vajah ali mitingih pokazalo, da so tudi vojaki—kuharji pripravljeni, da nam v vojnem stanju pripravijo zares okusen obrok.

JLA ima danes nešteto modernih vojaških restavracij z naj sodobnejšimi pripomočki za hitro in dobro pripravo hrane, delo pa nadzoruje strokovno osebje. Vse naj bo po predpisih in normah, ki jih določa vojaška kuhinja!

Če danes staremu očetu poveš, da imajo naši soldatje pri vsakem obroku na voljo tri menije

in da jih zraven tega čaka še en medobrok malica, se bo samo poželjivo nasmehnil ali pa nejeverno zmajal z glavo. Kako se časi spreminjajo!

Pa nazaj k tekmovanju. Vsi, od poklicnih pa do amaterskih kuharjev, so jedi prijavili sami, le da so vsa morala biti na „vojaškem“ jedilniku. Seveda je bilo zraven jedi potrebno prijaviti še ves pribor, ki ga posameznik potrebuje, „surovine“ in „material“, pa morebitne določene pogoje. Organizator — tokrat je bil to novomeški garnizon je bil dolžan tekmovalcem priskrbeti vse, kar za svoje delo (beri: kuhanje) zahtevajo. Prišlo je tudi do zanimivega zapleta.

Eden izmed več kot 100 sodelujočih tekmovalcev je iz jedilnika pač pobral obrok, v katerem ima glavno vlogo zobatec. Toda vesoljna Dolenjska ga ne premore. In nič drugega ni preostalo enemu izmed organizatorjev, kot da se je usedel v avto in prinesel iz Pirana (!) naročeno ribo.

Dan pred tekmovanjem je bil torej pester, še bolj živahno pa je bilo tisto noč, ko so morali „kulinarični“ vojaki prikazati svoje znanje. Od 23. pa do 5. ure zjutraj so imeli čas za pripravo jedi, še eno uro za dekoracijo, potem pa na zaslužen počitek. Glavno besedo je zatem prevzela strokovna žirija, sestavljali so jo strokovnjaki ljubljanske gostinske šole, ki je vse do 13. ure ocenjevala, izbirala in izbrala najboljše.

Pa si jih pogledajmo! Izmed 122 različnih ali vsaj različno pripravljenih jedi je žirija osemnaj-

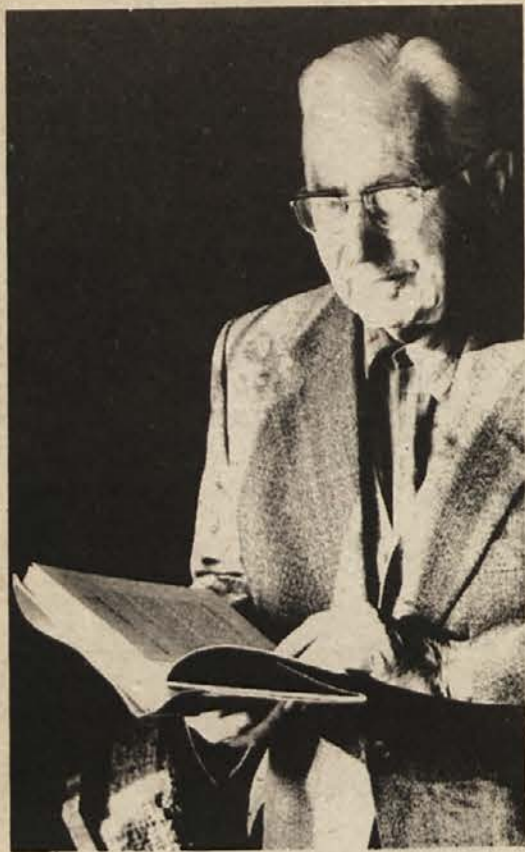
stim podelila bronasta, devetim srebrna in šestim zlata odličja. Med slednjimi pa je izbrala tri najboljše. Braneta Škrjanca, ki je bil tretji, drugouvrščeno Marijo Barber in zmagovalca Bogomirja Bitenca. Še naslov zmagovalne jedi: kostna juha z zdrobovimi žličniki, dušena govedina v omaki s krompirjem in sadna pita z marmelado.

Mogoče je bil kakšen obiskovalec razstave neljubo presenečen ali celo razočaran, ko ni opazil jedi na srebrnih krožnikih ali podstavkih, lepo izrezljanega pribora. To pa je le dokaz več, da je tekmovanje potekalo v natanko enakih pogojih, kot jih imajo kuharji po vojašnicah. Na enem prejšnjih tekmovanj se je zgodilo, da so prvo mesto odnesli makaroni.

In ko že govorimo o vojaških skrivnostih kulinarike, gotovo ne bo odveč, če se spomnimo enega prvih, na Dolenjskem pa prvega partizanskega intendanta iz NOB, Novomeščana Antona Kumpa, doma iz Bršljina. Kot častnemu članu tega tekmovanja, mu je organizator dodelil plaketo za zasluge in razvoj intendantske službe med NOB.

„Čisto drugače je bilo takrat. Nabirali smo hruške pa krompir. V vojni je bilo mnogo težje biti intendat kot pa kuhar. Danes je obratno. Hrane ni potrebno iskati z lučjo, težje pa je ustreči neštetim okusom v sivo-zelenih uniformah,“ pravi Kump.

BOJAN BUDJA

EVGEN LOVŠIN

„V črno sem žalost zakopan, pa se ozrem v gorensko stran, in glej: planine so visoke kakor prej.“

Te besede je mojster slovenske besede Oton Župančič napisal na čelo prve in druge izdaje Evgena Lovšina knjige „V Triglavu in njegovi soseščini“. Posvetilo ni naključno, Evgen Lovšin, upokojeni višji predavatelj na ljubljanski ekonomski fakulteti in planinski pisatelj, ter Oton Župančič sta bila rojena v isti hiši v Vinici.

„Moja mama,“ pripoveduje prof. Lovšin,“ in Oton sta bila sestrična in bratranec. Oče, ki je bil 40 let nadučitelj v Vinici, je z mamo priženil tudi pogorišče tiste hiše.“

Z Evgenom Lovšinom sediva v njegovem delovnem v Detelovi 3 v Ljubljani. Nenačakovan sem ga zmotil med pripravljavanjem zadnjih rokopisov za knjigo „Triglav, gora in simbol“. Izšla bo ob 200-letnici prve zabeležene človekove stopinje na teme kralja naših gora. Pisci so še Potočnik, Hribar in Wraber. Lovšinova žena

tiho prinese kavo in zamrmra nekaj o neredu. Ko se vrata zapro, se razumevajoče nasmehneva: „Kaj bi šele bilo, če bi znale ženske razlikovati med navadnim in ustvarjalnim neredom.“

„Nekaj iz moje mladosti? Berite Župančiča, vse je povedal. O Koupi, kot pravimo Belokranjci, o brezah, pastirčkih. Spominjam se da so nas, otročaje, ob trgatvi poslali v vinograde odganjat sladkosnedne kose. Prepričan sem, da bi se moral že po enem takem jesenskem varovanju trt za večno pisati Kos in ne Lovšin.“

Leta 1906 je izobraženi in razgledani Lovšinov oče pripeljal Evgena v Ljubljano. V prvi razred ljubljanske II. državne gimnazije, ki je imela tedaj prostore v Beethovnovi ulici; naslednje leto se je zavod preselil v moderno poslopje na Poljanah.

„Z bratom Alfonzom sva stanovala prva tri leta,“ pripoveduje Lovšin, „pri starših pesnika Otona Župančiča, pri dacarju Francu Župančiču in njegovi ženi Ani. To je bilo dvoriščno

stanovanje na Miklošičevi. Spominjam se pesnikovih prihodov iz tujine, kjer je študiral.

Kadar je prišel ponoči, se mu je stric (tako sva z bratom rekla pesnikovemu očetu) umaknil v kuhinjo; tam je spala teta, mi trije pa: pesnik, brat in jaz, smo spali v edini sobi. Oton je zjutraj posegel po jabolkih, ki so bila na peči. Teta (mama) je hotela počastiti sinov prihod, pripravila je testo za ocvrtke. Stric je zadovoljno sedel za mizo ob svojem običajnem kozarčku ruma. Oton je pripovedoval, kako se je v Bregenzu smučal po gorah. Ali vesta, fanta, kaj so to smučči? nama je hudomušno razlagal: Podaljšana stopala, da se noge ne grezijo v sneg, temveč hitijo čez kot iskri vrnanci, zapreženi v sani. Poslušali smo ga kot Mesijo.“

Pa ne mislite, da je Evgen Lovšin gost naše rubrike zgolj zaradi sorodstvene zveze z Otonom Župančičem. Lovšin je bil eden od vodilnih prepovedovcev, član nacionalističnega gibanja, ki je pred izbruhom prve svetovne vojne menilo, da se slovensko narodno vprašanje ne more rešiti v okviru kakršnekoli Avstrije, ampak samo z razbitjem Avstrije in ustanovitvijo popolnoma samostojne jugoslovanske države. Nosilci te ideje so bili slovenski srednješolci in študentje. Zgodovinski pomen prepovedovskega gibanja je določil znani proces leta 1914 v Ljubljani, po katerem smo se Slovenci v srcu odločili za prelom z Avstrijo.

Naš sogovornik Evgen Lovšin je bil eden od obtožencev na tem, kot so rekli avstrijske oblasti, „veleizdajalskem“ procesu. Za rešetkami je bil pol leta. Čeprav tik pred maturo, je bil za kazen izključen z vseh avstro-ogrskih gimnazij. Vmes je prišel sarajevski atentat. Za topovsko hrano na fronti v Galiciji je bil Lovšin dober tudi brez maturitetnega spričevala.

„Tri leta sem služil,“ prizanesljivo poseže v spomin naš sogovornik,“ bolj poredkoma spal v postelji. Sreče, ki se je imenovala rusko ujetništvo, nisem doživel.“

Leta 1917 je bilo Lovšinu dovoljeno maturirati. Konec prvega svetovnega požara in razpad Avstro-Ogrske je uresničil le nekaj prepovedovskih sanj. Lovšin se je vpisal in končal visoko šolo za zunanjo trgovino na Dunaju. Kot vnet sindikalni delavec je bil zelo priljubljen pri komunistih, skoraj praviloma je glasoval za njihove programe. Skoraj se ne ve, da je Evgen Lovšin zaslužen tudi za zidavo Narodne in univerzitetne knjižnice. S sodelovanjem študentov so pokojni dr. Anton Kržišnik, dr. Drago Marušič, dr. Milan Vidmar, naš gost in še nekateri dosegli, da

so za zidavo NUK odobrili dva takratna milijona.

„Še danes velja, da je važno začeti,“ pripoveduje preizkušeni ekonomist. „Ko vložiš dobro mero denarja, ni več ‚ekonomično‘ odnehati. Ali pa ni politično. Meje med enim in drugim so bile, so in bodo tanke.“

Višji predavatelj na ekonomski fakulteti univerze v Ljubljani Evgen Lovšin je bil prizanesljiv pedagog. Rekli bi, da je bil dober praktik. Njegovo geslo je bilo, da je čisto naravno nič vedeti, važno pa je pametno vprašati. „Si zamišljate pametno vprašanje, ne da bi veliko vedeli?“

Med drugo svetovno vojno se je prof. Lovšin, kot pravi sam, „skrival“ deloma na Vinici, deloma pa v Ljubljani. Častno priznanje skupščine mesta Ljubljana, je za Lovšinovo udeležbo v organiziranem osvobodilnem delovanju med NOB podpisal Miha Košak.

Na Lovšina so se spomnili tudi takoj po vojni, ko je bilo treba proizvodnjo Trboveljske premogovne družbe dvigniti na predvojno raven. Nekje v tej sobi, ki slovi po ustvarjalnem neredu, sta tudi red bratstva in enotnosti druge stopnje ter red dela z zlatim vencem.

„V svojem življenju sem, zdaj, ko imam zaradi let možnost izbire, ponosen na samo nekaj stvari. Ponosen sem, da sem bil kolesce v gibanju prepovedovcev, rad se spominam, da sem bil kot dober telovadec (sokol) imenovan v olimpijsko vrsto — za rezervo. Nikoli nisem zatajil, da sem rojen na Vinici. Vedno sem bil delavec, nikoli nisem imel časa za demagogijo. Predvsem pa sem napisal nekaj knjig o alpinizmu in planinstvu. Vsi mislijo, da mi je ‚sorodniška‘ knjiga o Župančiču ‚Rod in mladost Otona Župančiča‘ najljubša. Pa ni tako. Več mi pomenita že omenjeno ‚V Triglavu in njegovi soseščini‘ in knjižica, ki je najbrž še nikoli niste vzeli v roke.

To so Gorski vodniki v Julijskih Alpah. Vsebinska knjižica je — temelji na dejstvih — da je naš človek vodil tujca v naše gore. Zasluge so si lastili turisti. Gore, naše gore je odkrival domačin in ne tujec.“

Leta 1895 rojeni Evgen Lovšin ima še nekaj načrtov. Za pisanje, brskanje po arhivih. Čil in zdrav je, še vedno zmora peš pot na Šmarno goro.

„Ko pa bom za vedno odšel,“ pravi, „bom natanko vedel, da bodo planine visoke kakor prej.“

MARJAN BAUER

VOJAŠKI KOTIČEK

KOLIKO KALORIJE V MENAŽKI

Na prvi strani današnje Priloge objavljamo reportažni zapis o tekmovanju kuharjev ljubljanskega armadnega območja. Pravijo, da je pol vojakove morale dobra hrana, zato v Vojaškem kotičku pogledimo, kako so se vojščaki hranili nekdanj in kako danes. Prve vojaške obroke poznamo že iz rimske vojske, ko je na pešaka prišlo na mesec po 38 kilogramov žita, na konjenika z dvema pomočnikoma pa skupno po 114 kg žita in 410 kg ječmena. V beneški mornarici je vojaški obrok vseboval 710 gramov biskvita, 40 gramov sira, 300 gramov boba, 60 gramov nasoljenega svinjskega mesa in tri četrt litra vina. Vojaški obrok v vstajniški srbski vojski (leta 1805) je bil dva funta koruzne moke, funt mesa in liter žganja. Tako nekdanj.

Danes vojaški obrok ni enoten za vse vojake in vse okoliščine. Po kalorični vrednosti in sestavi ga delimo na mirnodobnega in vojnega, rezervnega, suhega, frontnega, zalednega, letal-

skega, podmorniškega, bolniškega, ujetniškega, potapljaškega itd. Tako imajo na primer ameriške oborožene sile pet vrst obrokov (od 3600 do 4400 kalorij), sovjetska armada pa celo 15 raznih obrokov (od 2445 do 4712 kalorij). Za ameriško armado je značilno, da njihovi obroki vsebujejo zelo malo kruha — 336 gramov.

PRVE VOJNE LADJE

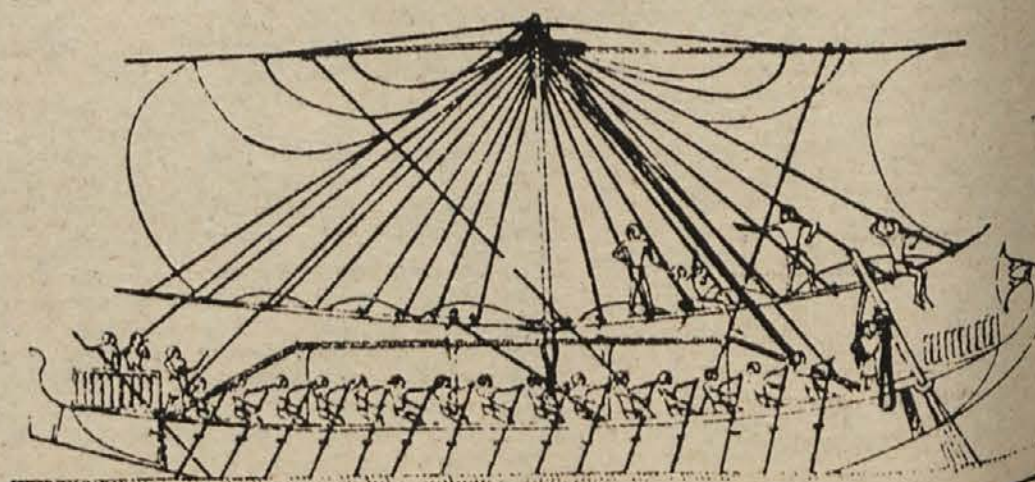
Prve vojne ladje so zgradili v obdobju, ko se je začela razvijati medsebojna menjava dobrin, torej trgovina. Da bi se zaščitili pred pirati, so sprva v vojaške namene uporabljali oborožene trgovske ladje, kasneje pa so pričeli graditi vojne ladje s pokritim premcem in krmo. Ladje so poganjali veslači, jadro je kasnejši izum.

V Egiptu so v obdobju stare državimeli vojno ladjevje v zgornjem in spodnjem toku Nila. Vrhovi komandant flot je bil faraon. Dve floti so imeli Egipčani tudi v obdobju srednje države — eno v Sueskem zalivu, drugo pa v Sredozemlju. Na ladjah so bili poleg častnikov, veslačev in mornarjev tudi vojaki, oboroženi s konji in puščicami. Ko se je ladja približala nasprotni-

V Jugoslovanski ljudski armadi smo imeli do leta 1956 osem raznih obrokov, nato 6, kasneje 5, sedaj pa le še tri. To so obrok I (3900 kalorij), obrok II (4500 kalorij) in suhi obrok. Za nekatere enote so seveda na mizi tudi dodatki, za letalce na primer letalski zajtrk.

kovi, so jo s kljukami na dolgih drogih pritegnili k sebi, vojaki so v jurišu obračunali s sovražnikovo posadko.

Asirci so na temelju feničanskih izkušenj že okrog leta 700 pred našim štetjem začeli graditi ladje z dvema vrstama vesel in z ostrim kiju, ki se je zaril v nasprotnikovo plovilo. Te ladje so imele tudi po 200 veslačev. Kartagina pozna že ladje s petimi vrstami vesel, njen sovražnik Rim pa je okrepil boke vojnih ladij, na krov postavil katapulte. Rimljani so ladje opretili tudi s tako imenovanimi letečimi mostovi. Že pred punskimi vojnami je štela rimska vojna flota okoli 200 ladij, od tega med drugim 200 trirem (s tremi vrstami vesel) in 100 kvinkvirem (pet vrst vesel).

ELEKTRIKA 'PASE' DIVJE SVINJE

Pred dvema letoma je kupil tega električnega pastirja, da bi z njim čuval živino. Potem so se spomnili, da bi z njim odganjali divje prašiče. Izkušnje so pokazale, da se je mogoče svinj zanesljivo ubraniti, če sta pod tokom dve žici. Pozna kmeta, ki je napel le eno, vendar so se tam svinje vseeno dodobra napasle. Divji prašič namreč ni tako previden kot krava, ki ob prvem šoku odneha. Prašiči se na vsako oviro spravijo bolj temeljito; če ne zdrži prvega naleta, je konec. Pečnikovi so zato bolj na gosto razvrstili kole z izolatorji in jih tudi globlje zakopali. Žica mora biti seveda tudi dobro napeta. Gospodar Pečnik pravi, da bo poslej njivo ogradil in spustil elektriko v žice, brž ko bo posadil koruzo. V bližini je še več gospodarjev, ki so na podoben način obvarovali svoje posevke.

Za vse skupaj je le potrebna skrb. Ivan Pečnik poudarja: „Čim se zmradi, mora biti do dneva električni pastir priključen. Zgodilo se je, da so se svinje v jezi spravile nad travo, vendar samo do žice.“ Poleg skrbi pa takšna zaščita seveda ni zastoj. No lovci so obljubili sodelovanje.

Navsezadnje bo zadovoljstvo obojestransko. Kmet Pečnik si ob tolikšni čredi ne more privoščiti tveganja, ali bo imel kaj koruze ali ne, ravno tako ne, da koruze na tistih njivah ne bi sejale. Sodoben hlev, silosi, stroji morajo vračati vloženi trud. Tudi narava bi bila pusta, če bi divjad iztrebili. Ob uporabi nešteti vrst raznihstrupov je ravnotežje že tako hudo načeto. Kjer se ne more obdržati žival, je ogrožen tudi človek. Človek pokaže svojo premoč in um s pravo izbiro zaščite. Pečnikovi ne dajo nič na pripravke in smrdeče cunjce, zaupajo samo dobro napeljeni električni zaščiti. Zato se tod ne sliši, da sejejo za divjad!

ALFRED ŽELEZNIK

puščali psa, vendar naj bi ga ravno pred neko nevihto, ko se jim je pes smilil, vzeli domov, svinje pa so opravile svoje.

Na drugem koncu, okrog Brezovice in Jablanice, pa so prišli kmetje do drugačnih izkušenj. Napredni kmet Ivan Pečnik ima za svojo številno čredo v silosu nemalo koruze z izredno izpostavljene njive pod vasjo. Z očetom sta se lotila zaščite

z električnim pastirjem. Po Ivanovih izkušnjah zagotavlja 100-odstotno varnost, seveda samo, če je vse skupaj res narejeno dovolj močno. Spomladi, kmalu po sajenju, ko njive še ni bil zaščiten, so divji prašiči njivo prerili po dolgem in počez v pičlih treh dneh. „Ko smo postavili našo ograjo na ponovno zasajeno njivo, ni bilo nobenega več,“ sedaj zadovoljno opisuje svoje ukrepe.

Na prenekateri hribovski ali drugače osamljeni kmetiji je mogoče slišati, da se divjad brez milosti loteva poljščin. Divje svinje, srnjad in jelenjad se lotevajo koruze, drugih žit, fižola itd. Marsikje ljudje že postavljajo „ali mi ali divjad“ in hkrati opuščajajo izpostavljene njive. Pogovor ponavadi navzgor na videz enostavno rešitev. Lovci naj bi zmanjšali stalež divjadi, če ne že kar vse postrelili. Odškodnino za uničene posevke so ponavadi miloščine, čeprav si marsikje tudi lovci prizadevajo, da bi bil volk sit in koza cela.

To jesen je bil v dolini Mirne pod Jelovcem zanimiv pogled na dvoje precejšnjih njiv, zasejanih s koruzo. Njivi je ločevala druga njiva. Divje svinje so koruzo na Jermančičevi njivi dobesedno zravnale z zemljo. Na vsej površini je bilo takrat s težavo ugledati kakšno zravnano steblo. Poleg je bila njiva Agate Lenarčičeve iz iste vasi. Svinjam bi brez dvoma teknila tudi ta koruza, vendar se je niso dotaknile, vsaj ne, da bi bilo omembe vredno.

Jermančičevi tožijo, da že tri leta zapored ne morejo pridelati dovolj koruze za pitanje bikcev. Na njihovi opustošeni njivi sta krog in krog viseli za prst debeli pleteni žici, ki naj bi svinje odvrabile. Na Lenarčičevi njivi česa takega ni bilo. Pač so bili ob robu koli, ki so izdajali, da so svinje odganjali s — smrdečimi cunjami!

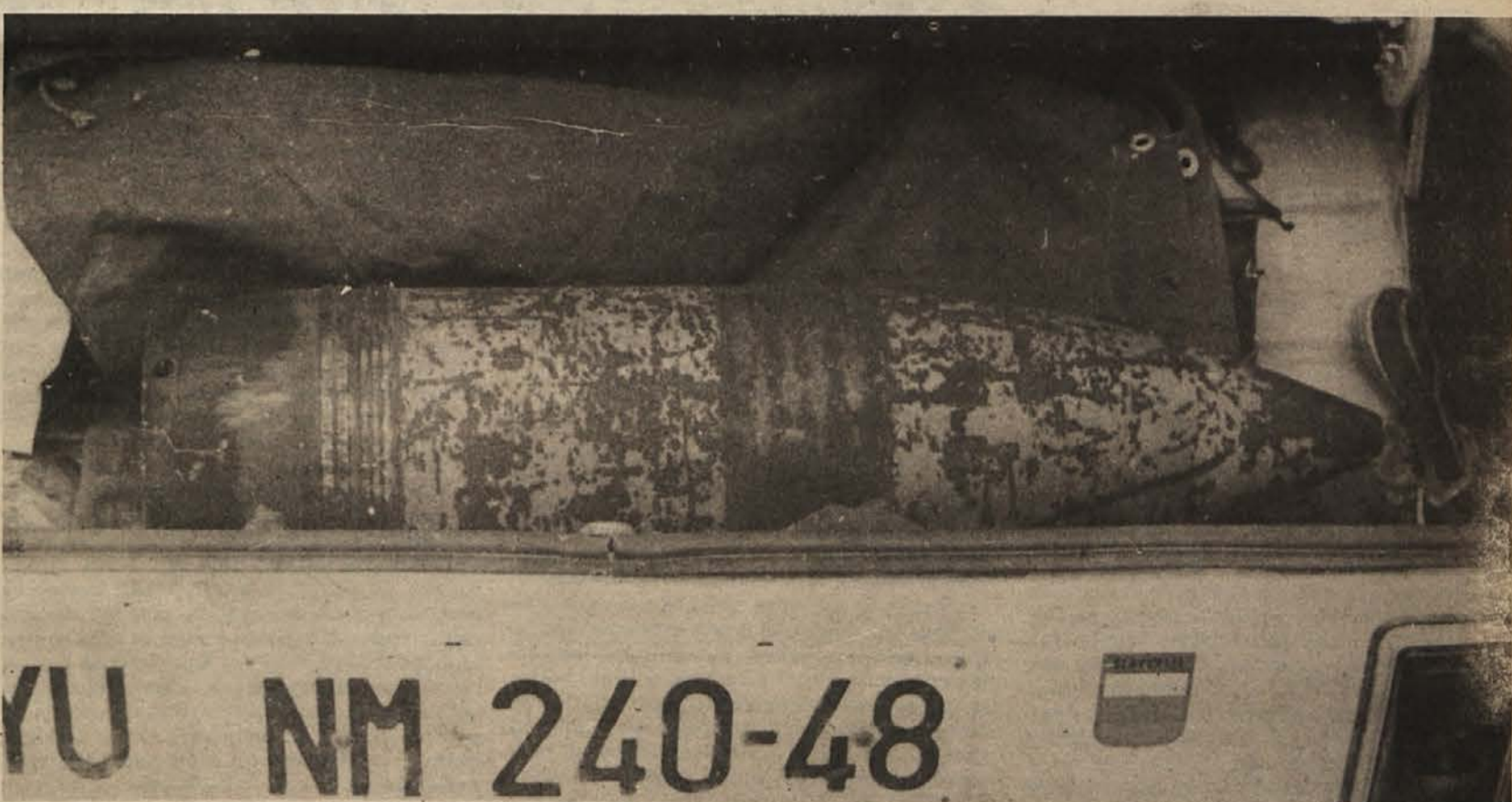
Lenarčičeva je povedala, da je vprašala za svet predsednika boštanjske lovske družine. Lovci so ji dali posebne pripravke, v katere je nato namakala cunjce. Pridajala je še razne druge snovi, ki naj bi tudi po splošnem prepričanju odganjale nadlogo. V času, ko je koruza najbolj sočna, so ob njivi privezali še svojega hudega psa čuvaja. Gospodinja je tja znosila nemalo česna, porabila je nad dva koša cunj. Tudi Jermančičevi so tam

VSAKA BOMBA JE LAHKO ZADNJA

„Še enkrat sem pogledal, če je vse v redu, opozoril spremiljevalce, naj se dobro zavarujejo, in prižgal zažigalno vrstico. V hipu se je spremenila v živ plamenček, ki je skakal preko skal in se bližal velikim bombam. V varnem zavetju masivnih skal sem bil že dobro minuto in čakal, kdaj bo treščilo. Še nekaj sekund, ena, toda zemlja se ni stresla. Po nekaj minutah sem še nekaj časa, bomba je ostala gluha. Zaklical sem tovarišem, naj ostanejo na varnem. Zdelo se mi je, da celo drevesa prisluškujejo, kdaj bo udarilo. Tišina je vse bolj vpila, pričakovanje, kdaj bo počilo, pa je bilo dolgo kot neskončna vruga. Polastil se me je nemir.

Kje sem zgrešil? V zavetju smo bili že pet minut, skoraj pol tone težka bomba pa je še vedno molče grozila. In moral sem ji naproti: po štirih, tesno pripet na zemljo, z razširjenimi rokami sem se počasi pomikal proti njenemu prazdu. Doslej se mi kaj takega še ni prepetilo. Vlak najtišji šum se mi je kot ostra puščica zapil v srce. Mina je še vedno molčala. Po tistem sem jo prosil, moledoval, ukazoval, preklinjal. Streljaj pred njo se mi je zdelo, da je čas, da se nikoli v mojih devetindvajsetih letih nisem bil tako otipljiv. Pogledal sem v smeri, kjer je stal dokaz človeške neumnosti. Veliko sonce je javelo pošast iz druge svetovne vojne, ki je bila

obložena z razstrelivom, obsvetljevalo z izdatnimi snopi in mi pokazalo, zakaj ni eksplodirala: odpovedala je vrstica...

Martin Jerele, zidar z Gradišča pri Šentjerneju trdi, da biti pirotehnik ni prijetna stvar. Nemara res ne. V Berlinu, na primer, med zadnjo vojno več kot 14.000 avionskih bomb ni eksplodiralo. Na delo so poklicali najboljše poznavalce in njihove pomočnike. K družinam se nikoli več ni vrnilo 11 pirotehnikov in 40 pomočnikov. Potemtakem ima Martin prav, ko trdi, da je lahko vsaka mina zadnja. V Jugoslaviji je od leta 1948 do 1967 umrlo zaradi ostankov vojne več kot 5000 občanov, pretirana radovednost je naredila 3000 ljudi za hude invalide, več kot tisoč pa po „igranju“ z minami, bombami itd. nikoli ve ne bo videlo sonca.

Tudi na Dolenjskem je bilo precej žrtev. Zadnja lani, ko je nekemu mladeniču odtrgalo roko. Pred kratkim pa je imel neki buldožerist iz Črnomlja veliko sreče: s svojim vozilom je zapeljal na 500 kg težko avionsko bombo, ko so širili cesto. Nenadoma je začutil, da je z buldožerjem zapel za kovinski predmet. Hitro so začeli kopati in svetla raza je pokazala, da je bil Črnomljan zelo blizu smrti: le centimeter bolj v desno bi zapeljal, pa bi aktiviral v mino predelano bombo,

ki naj bi pred dobrimi tremi desetletji zaustavila partizansko motorizacijo.

„Danes je precej manj nesreč,“ je nadaljeval Novogradov delavec, „zakaj ljudje so se prepričali, da se z zarjavlimi izstrelki ni dobro šaliti. Včasih, ko so potrebovali eksploziv za miniranje, je bilo slabše. Če danes kdo najde mino, hitro obvesti najbližjo postajo milice. Seveda pa to ni pravilo. Če jo bo kdo našel v prihodnosti, se naj ravna po naslednjih pravilih: bombe ne sme premikati, zakaj lahko je v navezi z drugimi. Označi naj mesto in hitro obvesti miličnika. Žal pa se dogaja, da hočejo biti posamezniki pirotehniki. V najboljšem primeru se znajdejo v bolnišnici brez rok, v krvi in hudih ranah. Nekateri drugi so bolj previdni, napako pa naredijo takrat, ko neaktivirano mino ali bombo odnesejo domov za spomin. Zgodilo se je, da so me obvestili, da ima v Novem mestu neki občan okoli 200 kg težko bombo. Ko smo ga našli, je bil močno jezen, češ da mu kradem spomin na težke vojne dni. Pošast je bila povsem nepoškodovana. Zadostoval bi le rahel udarec po vžigalniku, pa bi poslal nenavadni zbiralec v zrak razen sebe še nekaj sosedov.“

Pirotehnik ne more biti vsakdo. Martin pravi, da mora po vsakih 365 dneh na pregled. Če mu

popustijo živci, opeša vid, vonj in druge sposobnosti, se lahko zgodi, da se bo od nevarnega poklica poslovil. Martin bi se nemara že danes, že zaradi svojih dveh otrok, zaveda pa se svojega poslanstva. Do sedaj je „spustil dušo“ več kot 200 minam, bombam in granatam. Samo enkrat se mu je zatresla roka, takrat, ko je odpovedala vrstica. Najbolj pa se boji odkopavanja min. Razumljivo je namreč, da večina ubojnih sredstev le redko ostane na površini zemlje. Največkrat se zarijejo v zemljo. Strokovnjaki pa menijo, da pri padcu na tla ne eksplodira do 5 odstotkov bomb ali granat. Torej imajo pirotehniki tudi po slabih štirih desetletjih še obilo dela. Na Dolenjskem menda največ v Kočevskem Rogu, kjer je Martin s svojim fičkom pogost obiskovalec.

Na srečo pa najdejo danes ljudje le malo zarjavih bomb, dasiravno je res, da ima zemlja v svojih nedrjih še precej nepoškodovanih izstrelkov. Ti so večna past za neprevidne delavce, ki kopljejo temelje, gradijo ceste, pa tudi za kmete, ki orjejo. Jerele prav vsem svetuje, naj takoj, ko posumijo, da je njihov stroj, lopata ali plug zadel ob nenavaden predmet, iščejo pomoč. Sami naj nikar ne kopljejo, lahko se zgodi, da si kopljejo grob!

JANEZ PEZELJ

STAVBE DO OBLAKOV, ODNOSI DO TEMELJEV

Sreča je od nekdanj človekov glavni smoter. Vsakdo pa nima te sreče, da bi jo dosegel. Države, politični sistemi in najrazličnejše stranke so jo in jo še obljublajo. Naposled se vedno izkaže, da je vsakdo sam svoje sreče kovač. S to trditvijo, ki je hkrati znan slovenski pregovor, se strinja tudi Edvard Kardelj, le da je njegov „izrek o sreči“ presajen v samoupravne razmere in je kot tak lahko tudi vodilo delovnim ljudem pri uresničevanju naloge desetletja — uresničevanja zakona o združenem delu.

Uresničevanje tega zakona je nedvomno opravilo, pri katerem si vsi želimo srečne roke. Ta sreča pa je pretkana z znanjem, sposobnostjo in še posebej s hotenji, da si skrojimo „novo obliko“ — tako, kakršno narekuje zakon o združenem delu. Seveda ne gre za eno samo „novo obleko“, ampak za toliko, kolikor nas je delovnih ljudi in občanov.

Tudi pri SGP Pionir že umerjajo nove „kroje“. O tem smo se lahko prepričali 2. novembra ob „okrogli mizi“, ki jo je naše uredništvo hkrati z družbenopolitičnimi dejavniki tega podjetja organiziralo v sejni sobi glavnega direktorja Ivana Kočevarja. Pogovora so se poleg glavnega direktorja udeležili še: Marko Svetina, direktor splošnih služb, Karel Košir, predsednik delavskega sveta delovne organizacije Pionir, Janez Gabrijelčič, direktor službe za organizacijo in razvoj poslovanja, Alojz Jožef, kadrovik, Franc Plantan iz tozda gradbeni sektor (Novo mesto), Siniša Milojevič, sekretar OO ZK v tozdu gradbeni sektor (Novo mesto), Martin Pungerčar, sekretar sveta ZK, Milan Šinkovec, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata, in novinarja Ivan Zoran in Igor Vizjak, ki sta pripravila ta zapis.

PIONIR SE PREDSTAVI

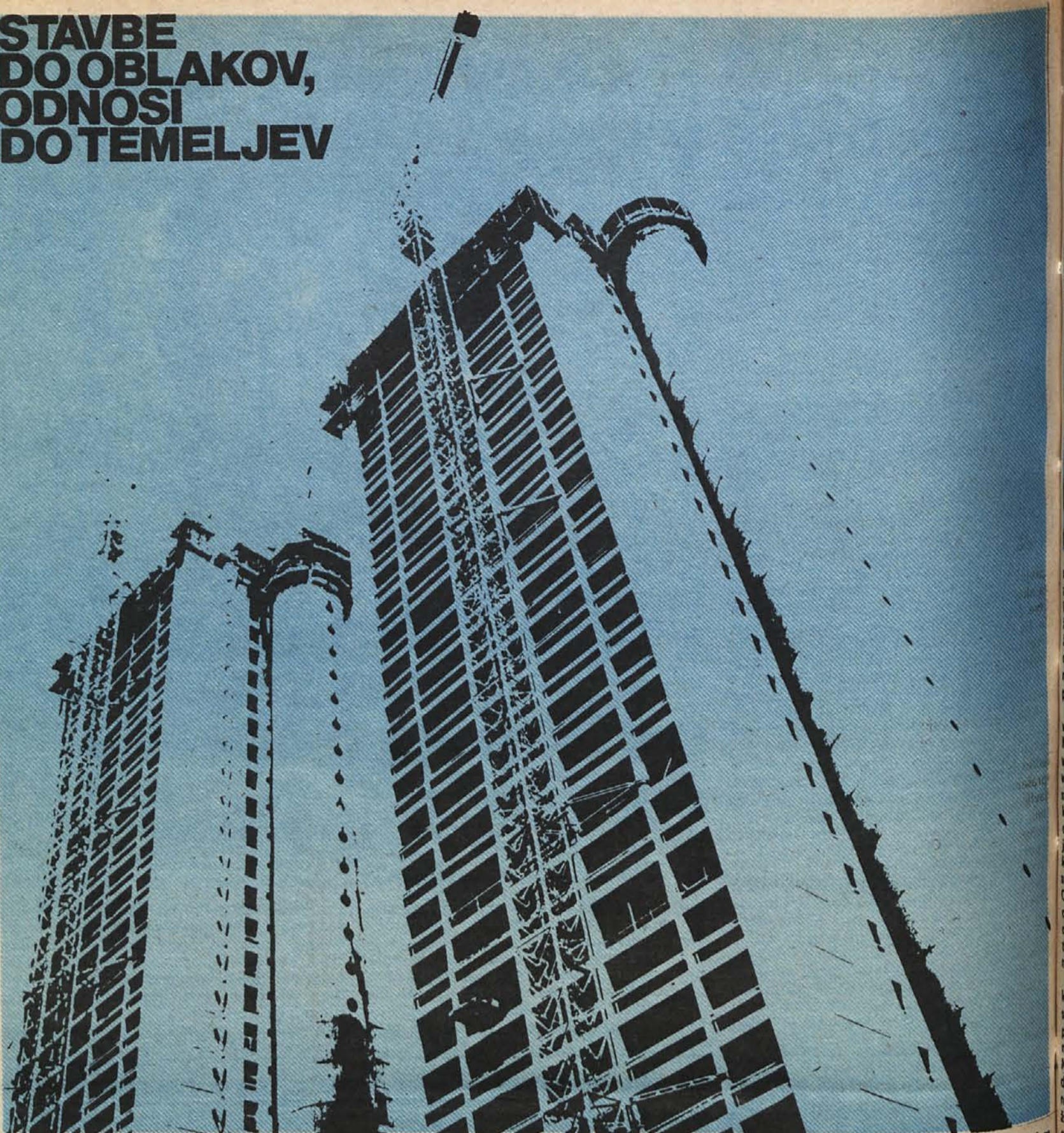
Kako so si pot k sreči (če imamo še nadalje v mislih prvi stavek tega zapisa) kovali novomeški gradbeniki do sedaj? Pionirjeva sreča je nedvomno v najtesnejši povezanosti z njegovo samoupravno organiziranostjo. Lahko takoj dodamo, da je slednja dokaj svojska. Podrobneje jo je za okroglo mizo predstavil glavni direktor Ivan Kočevar takole:

„Res smo svojski. Pionir sestavlja deset tozdov in skupne službe. Tozdi so organizirani po teritorialnem načelu in specifičnosti. Večina tozdov je v novomeški občini, tozdi gradbene operativne pa so še v Ljubljani, Krškem in Zagrebu. Zunaj Novega mesta je sedež tozda Togrel — tovarne za gradnjo montažnih elementov. Še nekaj o specialnih tozdih: v Novem mestu imamo tozd lesnega obrata, ki izdeluje preklonpa vrata in vrata tipa harmonika; tozd SPO, ki ima mehanizacijo in prevozna sredstva ter tozd Mehansko-kovinski obrat, ki opravlja servise osebnih in tovornih vozil ter ključavničarska dela. V Novem mestu je tudi tozd Projektivni biro. Ta pripravlja načrte za ostale tozde, del projektivnih nalog uresničujejo tudi v Ljubljani. V Novem mestu so še skupne službe.“

Pionir je že zdavnaj presegel republiške meje. Tako njegov tozd v Zagrebu skrbi za vse gradnje na območju glavnega mesta sosednje republike, enako nalogo pa opravlja tozd Invest v Sarajevu. Mnogi Pionirjevi tozdi delujejo prek sestavljenih organizacij združenega dela. Ustanovitelji ene takih organizacij, znane pod imenom Gippos (s sedežem v Ljubljani), je tudi Pionir. Prav tako deluje prek sozda Adria gradnje s sedežem na Reki. Dejavnost novomeških gradbenikov je poleg tega prisotna v poslovni skupnosti Evroturist, ki gradi hotelsko-turistične objekte širom po Jugoslaviji. Pionir je povezan še s tako imenovanimi dobavitelji gradbenih materialov in je v ta namen vložil svoja sredstva v cementarne v naši in drugih republikah. Podobno sodeluje z železarnami, od katerih dobiva betonsko železo.

„Pionirjev reprodukcijski krog sestavljajo poleg dobaviteljev najrazličnejšega materiala tudi kooperanti za obrtniško-inštalacijske storitve, nekatera projektivna in inženiring podjetja,“ je poudaril Kočevar.

Pionirjevo dejavnost uresničuje 3200 zaposlenih, pri katerih se uči tudi 300 vajencev. Približno na vsakih šest zaposlenih pride en strokovnjak. Ni torej težko izračunati, da skrbi za strokovna dela 500 ljudi z visoko, višjo in srednjo izobrazbo na delovnih mestih v vseh tozdih in

skupnih službah. Druge generalije so: poslovni sklad s 330 milijoni dinarjev, 2500 zgrajenih stanovanj na leto, 200.000 m² montažnih elementov za industrijske in stanovanjske zgradbe (iz Togrela), 2000 hotelskih ležišč na leto, 40.000 m² harmonika in preklonnih vrat (lesni obrat v Novem mestu); doma ustvarijo z dejavnostjo 25 odstotkov, drugje po Sloveniji 35, v drugih republikah 38 in v tujini 2 odstotka dohodka.

POSEBNE DELOVNE ENOTE SO POTREBA

Z vsi to dejavnostjo so kajpak rasli dohodkovni odnosi in le-tim je tudi na okrogli mizi veljala osrednja pozornost. Takoj na začetku pogovora se je izkazalo, da je Pionir na tem področju že daleč od prvih korakov. Direktor Kočevar je do sedanja izkušnje strnil v naslednjo ugotovitev:

„Res je, da poznamo dohodkovne odnose že od prej. To se vidi tudi iz naše prakse, saj imamo poleg tozdov še posebne delovne enote, prek katerih posamezni tozdi združujejo delo in sredstva na podlagi svojega živega in minulega dela. Rezultat tega je dohodek oziroma prihodek. Letos smo imeli tri take enote. Na Malem Lošinju je tako delovna enota sestavljala 5 tozdov in skupne službe, v Bosni in Hercegovini smo podobno gradili silose in tovarno „Birač“ v Zvorniku, trenutno pa organiziramo posebno delovno enoto (4 tozdi in skupne službe) za gradnjo stanovanj na območju Zagreba. Pet tozdov in skupne službe bo združilo delo in sredstva za gradnjo turističnih objektov, šole in blagovnice na Rabu v skupni vrednosti 200.000 milijonov dinarjev.“

Delo in sredstva združujejo tudi pri gradnji v tujini. Ustanovili so posebno delovno enoto „Libijo“ in vanjo pritegnili pet tozdov. Posebne delovne enote narekuje Pionirju potreba, ker noben njegov tozd ni sposoben sam prevzeti in izvesti večjih oziroma celovitih del. Koliko dela in sredstev bo vložil vsak od sodelujočih tozdov in koliko dohodka si bo s tem pridobil, urejujejo samoupravni sporazumi posebej za vsako posebno delovno enoto. Mikavno pri tem je, da so računi čisti, saj vsakdo že vnaprej ve, kaj bo dobil na podlagi vložnega.

KAJ SE SKRIVA ZA ZDRUŽEVANJEM?

In kaj pomeni za sodelujoči tozd skupni prihodek?

Ivan Kočevar: „Naj ponovim, da imamo to urejeno s samoupravnimi sporazumi. Bistvo teh je, da se tozdi podpisniki obvežejo združiti delo in sredstva sorazmerno z višino pogodbenih del za posamezne gradnje. Naj podkrepim s prime-

rom: tovarno glinice Birač so skupaj zgradili tozdi gradbene operativne iz Novega mesta, Krškega in Ljubljane ter tozd SPO, in sicer tako, da je gradbena operativna vložila 90, SPO pa 10 odstotkov dela in sredstev. Poslovanje pri takem skupnem nastopanju seveda ureja poseben poslovnik, samoupravni sporazum pa zajema načrt denarnih sredstev glede na odstotek udeležbe posameznih tozdov. Kaj se pravzaprav skriva za tem združevanjem? Tozdi, ki tvorijo posebno delovno enoto, združujejo pravzaprav osnovna in delovna sredstva, strokovno in delovno silo ter vse ostale storitve, vključujoč nastanitve in prehrano delavcev. Kaj in koliko je potrebno združevati, pokaže mrežni plan. Obratna in osnovna sredstva so seveda ovrednotena. Naj se zopet oprem na primer! V posebni delovni enoti „Zvornik“ je bilo po vrednosti zajetega 19 odstotkov minulega in 81 odstotkov živega dela. Vodi se posebno knjigovodstvo, ki natančno beleži, koliko sredstev je posamezni tozd prispeval za posebno delovno enoto. Podobna evidenca je tudi za strokovnjake in druge delavce. Prednost knjigovodstva so čisti računi, saj je naposled le treba poslovati na osnovi tržnih cen. Knjigovodstvo omogoča še posebno skrbno gospodarjenje, saj je vsakemu tozdu v posebni delovni enoti želja „čim večji dohodek.“

„LAHKO DELIŠ DOBIČEK ALI IZGUBO“

Iz prakse vemo, da ne prinaša vsako delo dobička, ampak lahko pride tudi do izgube. Čeprav le-te Pionir skorajda ne pozna, to ne pomeni, da je pred njo varen in brezskrben. Nasprotno: tržni pogoji, ki so v gradbeništvu še posebno zaostreni, jih silijo k temu, da morajo računati s to možnostjo. Ob neugodni izbiri je potrebno prevzeti delo, kakršna se ponudijo, to pa pomeni, da se lahko zgodi, da bi namesto dobička delili izgubo. „Tako je torej: lahko deliš dobiček ali izgubo. Pri nas sicer še nismo delili izgube, vendar smo v samoupravne sporazume zapisali tudi to možnost,“ je sklenil direktor Kočevar razmišljanje o riziku pri skupnih poslih.

OD ZAPLETENEGA K ENOSTAVNEMU

Ob okrogli mizi v Pionirju so se udeleženci precej razgovorili o delovnih metodah, prek katerih uresničujemo zakon o združenem delu. Martin Pungerčar je omenil, da so še posebno delavni koordinacijski odbori, sestavljeni iz samoupravnih in družbenopolitičnih dejavnikov. Za javne razprave pripravljajo zgoščene informacije, kar je še zlasti dobrodošlo za obveščanje v samoupravnih informativnih skupinah. Marko Svetina je dodal, da poznajo v Pionirju pravzaprav tri nači-

ne informiranja: z objavo v Biltenu, s pisanjem sklepov samoupravnih organov ali okrožnic (cikularna pisma) in s seminarji. Slednje organizirajo predvsem za vodje razprav o pomembnejših samoupravnih aktih. Na seminarjih podrobneje pretresejo vse plati takih aktov, predvsem pa to, kaj želijo z njimi doseči in kako je ta interna zakonodaja usklajena s splošnimi akti. Alojz Jožef je posegel nekoliko nazaj in navedel primer, kako so pri Pionirju informirali delavce takrat, ko je bil zakon o združenem delu še v osnutku. Povedal je, da so se zaradi nazornosti posluževali vizualnih metod (grafikonov, tabel, itd.), to pa vse z eno samo željo, da bi bistvo novega zakona doumel res sleherni zaposleni. Po taki metodi so dohodek preprosto predstavili s hrusko in nakozali, koliko je kdo lahko dobi. „Ker pa nobena stvar ni do konca dorečena,“ je povzel Jožef, „najbrž tudi naše metode niso bile tako popolne, da bi delavci lahko vse obvladali. Kljub temu smo le prepričani o uspehu, kar navsezadnje kaže tudi odziv neposrednih proizvajalcev na vseh javnih razpravah.“

Franc Plantan je povedal nekaj izkušenj o informiranju delavcev na posameznih gradbiščih. Iz njegove razlage je bilo razvidno, da delavci ne dobijo samo zgoščene in hkrati dovolj popolne informacije, ampak da so obveščeni celo v jeziku, ki ga govorijo. Naj dodamo, da gre predvsem za več sto delavcev s srbohrvaškega jezikovnega področja.

In kaj najbolj zanima delavce? Marko Svetina je bil kratek: „Osebnih dohodek, stanovanja, delovni pogoji, prehrana, skratka socialna varnost. V zadnjem času k temu čedalje bolj dodajajo vprašanja, kaj je s poslovnim uspehom podjetja oziroma tozdov, zakaj različne dajatve za nadurno delo in podobno.“

Nadurno delo je bilo omenjeno zaradi tega, ker so zanj v vsaki republici drugačne dajatve. Zaradi teh dobe na primer delavci iz različnih republik in občin takrat, ko delajo skupaj na enem gradbišču, za enako delo v popoldanskem času in ob prostih dnevih različno plačilo. Zakaj tako, pa jim v Pionirju še do danes ne morejo dati zadovoljivega odgovora. A kako bi le, ko pa je nasploh tudi vsem drugim težko razumeti, da mora Pionir najrazličnejše dajatve odvajati v nič manj kot 250 občin.

PIONIR NE MISLI NA „BORZO“

Življenje ne gre vedno svojo pot. Pri Pionirju si ga želijo kar najhitreje skrojiti po načelih zakona o združenem delu. Štirje samoupravni akti, ki jih zahteva ta zakon, so že v osnutkih. Gre za samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v tozdi, statut tozda, pravilnik o SLO in samoupravni sporazum o samoupravnih delavskih kontrolah. Naslednjih deset takih aktov je v osnutku.

PO SLEDI ŽEPNE KNJIGE

sprejeti pa jih nameravajo do konca tega leta. Gre za akte, ki urejajo sistem dohodka in njegove delitve. Seveda je tako o prvih kot drugih v podjetju živahna razprava, po besedah Marka Svetine živahnejša tam, kjer so se vanjo tvorno vključile družbenopolitične organizacije. Vpliv subjektivnih sil na spreminjanje odnosov torej ni tako nepomemben.

Kljub prizadevanju se pri Pionirju boje, da vsem tem nalogam le ne bodo popolnoma kos. Marko Svetina je med drugim navedel, da še vedno ni zakonov, ki bi podrobneje razreševali vprašanja, ki so v zakonu o združenem delu zastavljena samo načelno. Bojijo se, da dodatni zakoni, ki kasneje, ne bodo ustregli njihovim dosežnim iskanjem. „Ovira je torej to, ne pa roki“, je povzel Marko Svetina. Po njegovem prav zaradi kasnitve sistemskih zakonov tudi roki, ki jih postavlja zakon o združenem delu, niso pravilni. Obeznost, ki jo ti roki dajejo, je prezahtevna celo za kadrovske najmočnejše delovne organizacije, ki lahko vsak trenutek oblikujejo strokovne timne, kaj šele za manjše delovne organizacije in med njimi take, ki strokovnjakov sploh nimajo.

Pionirju je naglica tuja. Da jim ne bo treba kupovati paketa samoupravnih aktov na „borzi“, so se na izvajanje zakona o združenem delu pripravili dovolj zgodaj. Kot je bilo slišati za okroglo mizo, že takrat, ko je bil ta zakon še v osnutku. V mnogih podjetjih niso naredili še niti analiz dosežanj stanja, so njihovi delavci imeli v mislih že vsaj teze in osnutke z zakonom o združenem delu usklajenih aktov. To je nedvomno očitna prednost. Pionir pa je že tako kratke roke z zakona o združenem delu še poostiril, kar pomeni, da bodo mnogi akti sprejeti namesto v prihodnjem že v tem letu. Najbrž je tudi to dokaz, da novomeški gradbeniki uresničevanja zakona o združenem delu ne pojmujejo kot opravilo, ki ga je moč izvršiti z „levo roko“.

Riziko podobno je tudi iskanje za Pionirja najboljših rešitev, ki jih zahteva uresničevanje zakona o združenem delu. Komaj so ob okrogli mizi iz prve besede o tem, ni bilo težko ugotoviti, da gre pri tem tudi v strokovno tako močni delovni organizaciji, kot je Pionir, za dokaj trdno skrb skupnih služb. Pripravljena je cela vrsta osnutkov samoupravnih aktov. Rojevali so se ob delu strokovnjakov v skupnih službah, delo tudi popoldne, ob prostih sobotah in nedeljah. „Akte pripravljajo skupine strokovnjakov z različnih področij in z obilico delovnih izkušenj. Gre za delo, ki je strokovno izredno zahtevno in družbenopolitično odgovorno in pri čemer mora vsak član skupine sam priti do odgovorov na vprašanja, ki se zastavljajo pri iskanju rešitev. Vsem zakonodajajo začenjamo preverjati že pri nastanku. V izdelavo tez in osnutkov se vključujejo sindikati. Vsak akt mora upoštevati interese slehernega člana kolektiva. Delavci imajo možnost uveljaviti svoja mnenja že takrat, ko akti nastajajo. To je odvisno od razprave. Bistveno pri tem je, da so delavci kar najbolje predinformirani.“

NAJBOLJŠI INFORMATOR JE ČLOVEK

Informiranje v podjetjih z več tisoč delavci novino ni lahko. To doživljajo na svoji koži tudi novomeški gradbeniki. Svetina je za to navedel dva razloga: naravo dela (dislocirana gradbišča, razprosnost delavcev po terenu) in občevanje v različnih jeziki. V Pionirju so se za dobre izkazale tako imenovane sindikalne skupine, saj je najboljši vir informiranja še vedno človek. Kako so delavci obveščeni, je pač odvisno od tistega, ki informacije daje – eden bolj, drugi manj pionijski. Ob tem je skupen vir informiranja tiskano mesno glasilo Bilten, ki izhaja v mesečni nakladi ob 3000 izvodov in ga dobi vsak član kolektiva. Ob dobrih straneh ima glasilo tudi pomanjkljivosti, in sicer premajno število sodelavcev iz neposrednih proizvajalcev ter premalo sodelavcev, napisanih za delavce z drugih jezikovnih področij. Ne zanemarjajo tudi družbenopolitične izobraževanja samoupravljalcev, kar pride še posebno prav delegatom.

Informiranje tudi v posebnih delovnih skupinah ni zanemarjeno, za kar skrbijo sindikalni odbori in aktivni komunistov iz vseh sodelo-

vočnih tozdov. Že pred leti so začele uspešno delovati samoupravne informativne skupine. Te so bile pogosto na dislociranih gradbiščih. Za obveščanje je bil posebej dolžan skrbeti vodja saj je bil to eden izmed pogojev za namestitev.

Po mnenju Alojza Jožefa je zelo učinkovito informiranje v pisni obliki. Pomembni sklepi delavskega sveta in drugih samoupravnih organov so nekakšno „cirkularno pismo“, ki ga lahko hkrati pošljejo tako v Libijo, kot Bihač ali Zvonik.

Znano je, da je lahko dober samoupravljalca samo dobro informiran delavec. Le slednji lahko daje tudi predloge za spremembe in dopolnitve samoupravnih aktov. Pri Pionirju se ne morejo pritoževati, da pride iz baze premalo pobud, še več, uporabnih je kar 80 odstotkov vseh pripomb delavcev. Seveda je tako tudi zaradi pravočasnih in kvalitetnih povratnih informacij. Da bi bilo takih informacij čimveč, zahtevajo delegati razumljivo in pravočasno dostavljeno gradivo. Včasih se zgodi, da zaradi nejasnega in zakasnela gradiva sploh nočejo razpravljati.

Edvard Kardelj daje v svoji znani knjigi „Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja“ velik poudarek na delovanje subjektivnih sil kot osrednjega dejavnika pri uresničevanju zakona o združenem delu. Tudi v Pionirju delajo tako, da je zadoščeno pomenu vloge družbenopolitičnih organizacij. Še več, kot je povedal Martin Pungerčar, imajo osnovne organizacije sindikata in osnovne organizacije zveze komunistov (če omenimo samo te) v vseh tozdih, razen v dveh, kjer take organiziranosti niso mogli uresničiti zaradi premajhnega števila članov. V posebnih delovnih enotah so ustanovljeni partijski aktivni, delo vseh osnovnih organizacij ZK pa usklajuje svet ZK na ravni podjetja. Podobno organiziranost poznajo tudi v sozdih, na primer v Gipposu, kjer je sekretariat še posebno elastičen. Tako sindikalne kot partijske osnovne organizacije so se temeljito vključile v uresničevanje zakona o združenem delu, si razdelile dolžnosti in jim določile roke.

ZAKON NI „BAVBAV“

Pionir je tudi ena izmed delovnih organizacij, kjer zakona o združenem delu in iz njega izhajajočih odnosov niso mistificirali. Pomeni, da se zakona ne bojijo, pa naj bo v oči mnogih pisan še tako učeno in zapleteno. Janez Gabrijelčič je navrgel, da najbrž tako ravna tam, kjer zakona ali niso sposobni ali nočejo razumeti. Tudi na mnogih sestankih se o dohodkovnih odnosih veliko govori, nihče pa ne pove za kaj pravzaprav gre.

„Zame je dohodkovni odnos proces povezovanja, usklajevanja in prilagajanja tozdov s tem, da tako dobimo dohodek za zadovoljevanje družbenih in individualnih potreb,“ je Gabrijelčič skoraj zdefinitivno lastno razumevanje dohodkovnih odnosov. „Pri nas smo poskrbeli za to, da delavcem ti odnosi niso tuji. S tem pa smo nemara dosegli to, kar se sploh da v delovni organizaciji doseči. Moram reči, da so dohodkovni odnosi v naši dejavnosti razčistili tudi marsikatero nejasnost in trditve. Znano je, da je bil Pionir vse prevečkrat po krivem obdolžen, so tu še mnogi drugi, s katerimi skupno uresničuje gradbene naloge. Iz našega sistema dohodkovnih odnosov pa je natanko razvidno, za koga gre še.“

Zakon o združenem delu bo nedvomno odpravil našo staro bolezen: račune brez krčmarja. Prav gotovo bo to velika pridobitev tudi za Pionirja, čigar ime je precejkrat bledelo prav zaradi nerazčiščenih odnosov. Vemo pa, da so odnosi v gradbeništvu često zaostreni zaradi dejavnikov, ki tako ali drugače posegajo v razvoj te gospodarske panoge. Pionirjeva barka pluje v plimi in oseki najrazličnejših interesov in kalnih voda. Priti do pravega modela dohodkovnih odnosov v takih razmerah ni samo težko delo, ampak že kar umetnost. Novomeški gradbeniki se tega še kako zavedajo. Kljub obilici nejasnih vprašanj je vsaj odgovor na eno vprašanje jasen: „skrojena obleka“ mora biti prav samim gradbincem, panogi in vsem, s katerimi Pionir povezuje svoje interese.

Orehove pa tudi manj plemenite knjižne police v prenekaterih sodobnih stanovanjih se šibijo pod težo knjig „na metre“; pač takšnih, za katere pogosto ni važno, kaj se nahaja med platnicami. Glavno je, da so slednje vsaj platnene, če že niso usnjene in v plastificiranih ovitkih. Če se oči lahko napasejo na umetelnih skladovnicah knjižnih hrbov, potem ni težko trkati se na prsi in govorčiti o kulturi.

Slovenske založbe se običajno ravna po okusu, ki knjige spravlja v denar. Skrivnost pa ni, da je za dandanašnjega Slovence mikavna le razkošno opremljena knjiga. Skrivnost tudi ni dejstvo, da vsak drugi Slovenec v letu dni ne berebere niti ene knjige. Ni časa? Ni duhovnih in podobnih potreb? So knjige predrage? Za romane je treba odšteti poprečno precej nad sto dinarjev, za strokovne knjige celo nekajkrat več, prav poceni pa niso niti nekaj deset strani debele pesniške zbirke. Knjige so res odločno predrage in zato nedostopne širokemu krogu bralcev.

NIKOLI PRAVEGA ZANIMANJA

Žepna knjiga? ! Sploh ni potrebno na dolgo in široko razpravljati, kaj je žepna knjiga, kakšen je njen namen in pomen. Broširana, po obliki prej majhna ko velika, zlasti pa poceni in zato vsem dostopna – to je žepna knjiga, pa naj gre za pesniško zbirko, roman, priročnik ali poljudnoznanstveno delo. Takšne knjižne izdaje v veliki nakladi so na Slovenskem že leta redkost. En sam razlog je za to: ne gredo v denar.

Oglejmo si nekaj primerov knjižnih zbirk slovenskih založb, ki puščajo za seboj sled žepne knjige.

„Mala knjižnica“: v petdesetih letih je izšlo na desetine žepnih knjig (povesti, novele, romani, eseji in podobno). V knjižarnah jih seveda nimajo več, zato pa se od časa do časa znajdejo v Trubarjevem antikvariatu, kjer jih je moč kupiti za dinar ali dva. Kaže, da so na knjižnih policah v napoto zdajšnjim razkošno vezanim knjigam.

„Znamenja“: nekaj deset naslovov knjig poezije, proze, esejev, razprav. Po obliki in vezavi – žepne knjige, po nakladi daleč od tega. Cena je močno zasoljena, odbijajoča, zato se splača počakati nekaj let in nato knjige kupiti na razprodajah za nekaj dinarjev.

„Kiosk“, „Izredni Kiosk“, „Klasje“: gre za zbirke, v katerih so izhajala ali še izhajajo knjige (slovenska klasika, povesti, novele, romani, spomini, življenjepisi), ki so v vseh ozirih žepne knjige. Že leta in leta se valjajo na policah knjigarn, še nobena razprodaja ni uspela do konca izčrpati zaloge, četudi je bilo treba za posamezno knjigo odšteti manj ko deset dinarjev.

„Komet“, „Kozmos“: po vseh značilnostih – žepne knjige (novele, romani, dela s področja literarne zgodovine in teorije, sociologije, psihologije in tako dalje). Vse še niso razprodane.

„100 romanov“: kljub nekaterim zadržkom lahko tudi knjige iz te zbirke uvrstimo v krog

žepnih knjig. V prvih letih izhajanja je znašala naklada precej nad dvajset tisoč, ob koncu samo še okoli šest tisoč izvodov. Kje tiči vzrok za to, saj je znano, da je šlo za izvrsten izbor romanov, ki so jim dajale posebno vrednost obsežne spremene študije? V ceni najbrž ne. Kaj pa v broširani vezavi?

Sodeč po prodanih pesniških zbirkah, je na Slovenskem več pesnikov kot pa bralcev poezije. V primeri z romani so izdaje pesmi kljub nizki nakladi razmeroma poceni, toda večidel broširane, in zdi se, da ko nalašč za kopicenje prahu v knjigarnah ali skladiščih založb.

„Zenit“: zbirka tipičnih žepnih knjig (novele, romani, drame), ki so jih izirnila sedemdeseta leta z oholim razkošjem pri izdajanju knjig.

Dejstvo torej je, da na Slovenskem ni bilo nikoli pravega zanimanja za preprosto vezano in oblikovano, zato pa vsebinsko kakovostno in poceni knjigo. In kako bo tokrat?

BO POSLEJ DRUGAČE?

Tokrat, ko so se na slovenskem knjižnem trgu spet pojavile prave pravcate žepne knjige!

Velikega izdajateljskega posla so se lotile založbe Borec, Cankarjeva, Državna, Mladinska knjiga, Lipa, Obzorja in Tehniška založba. V žepni izdaji bodo izhajala dela iz slovenske in svetovne literature, priročniki, dokumentarna in poljudnoznanstvena dela in dela s področja znanstvene fantastike. Odveč je poudarjati, da bodo knjige izhajale v množični nakladi, da bodo broširane in zato v primeri s siceršnjim stanjem v slovenskem knjigotrstvu – poceni in tako dostopne vsem, tudi tistim, ki so se zdaj predvsem zaradi cen izogibali knjig kot kužnih znamenj.

Gotovo ni naključje, da je prvih dvanajst žepnih knjig izšlo prav v letošnjem mesecu knjige. Kar na blizu dvesto prodajnih mestih je mogoče kupiti naslednje knjige:

Za 30 dinarjev Kosmačev „Pomladni dan“, Kranjčev „Lepo Vido Prekmursko“ in Seliskarjevo „Bratovščino sinjega galeba“;

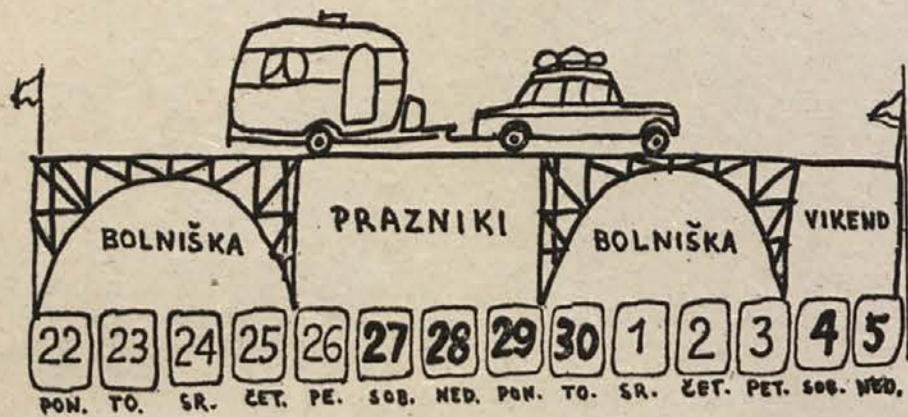
Lemova „Nepremagljiva“ stane 40 dinarjev; po 50 dinarjev so Kosalikova „Kirurginja“, Ivačičeva „Kuharska knjiga“ in „Tvoj otrok od A do Ž“;

60 dinarjev pa je treba odšteti za knjige „Slavolok zmage“ (Remarque), „Ljubzen kot umetnost in znanost“ (Ellis), „Orel je pristan“ (Higgins), „Polarna postaja Zebra“ (MacLean) in „Agenti, vohuni, vojaki“ (Piekalhiewicz).

Slovinci torej spet imamo žepne knjige. Modrovati o tem, ali bodo kaj spremenile naš „trdo vezani“ knjižni okus, je najbrž še prezgodaj. To se bo pokazalo šele tedaj, ko se bodo ali pa tudi ne bodo praznila stojala z žepnimi knjigami, bodisi v knjigarnah ali samopostrežnih trgovinah.

Sled žepne knjige v zadnjem poldrugem desetletju in več očitno ni vodila k številnim bralcem. Upajmo, da bo poslej drugače!

ropotarnica

I. KUŠANIČ, Politika

O ZGODOVINI

— Kdor razume zgodovino, ne bo v njej zagotovo igral nobene vloge.

Simon-Theodor Juffroy

— Iz zgodovine se vedno na novo učimo, da se ne učimo.

Henry de Montherlant

O ZNANOSTI

— Psihoanaliza je bolj strast kot znanost.

Karl Kraus

— Nacionalna ekonomija med drugim proučuje tudi, zakaj ljudje nimajo denarja. Za to je več vzrokov; najugodnejši so znanstveni.

Kurt Tucholsky

O VOJNI

— Človeštvo mora prekiniti z vojskovanjem, sicer bo vojskovanje prekinilo s človeštvom.

John F. Kennedy

— Vsaka vojna je plod strahu. Če se želimo izogniti vojni, moramo najprej premagati strah.

Norman Angell

O ŽENSKAH

— Ženska se prvič poroči iz ljubezni, drugič iz družabnosti, tretjič iz preračunljivosti, potem pa samo še iz navade.

Helen Rowland

— Ženske, ki mislijo, so ženske, na katere nikoli ne mislimo.

Georg Bernard Shaw

brez besed

DIMITRIJE ŽIVADINVIĆ
JUGOSLAVIJA

MARJAN MANČEK
JUGOSLAVIJA

moški v velurju

kavbojke, bo sicer tudi v bodoče lahko v kavbojkah, le da bodo te iz velurja. Take hlače so navadno še zelo ozke.

Kaj pa dodatki? Športne srajce, kravato dostikrat zamenja ruta, zavezana za vratom. Nepogrešljivi so telovniki v raznih inačicah, pa tudi puliji še niso iz mode. Žepi igrajo pri letošnji modi veliko vlogo. Vidimo jih pri srajciah, na hlačah, na jopičih.

Modni čevlji postajajo bolj koničasti, čeprav ne tako zelo kot pri ženskah, medtem ko ostaja športna obutev še vedno udobna in ne preveč ozka.

Barve so se precej spremenile. Moderni so rjavi toni, peščeni odtenki, pa beige in umirjeno zelena. Modra in izrazito siva barva sta v tej sezoni odžvižgali.

R. BAČER

Revolucionarnih novosti jesensko-zimska moda za močnejši spol ne prinaša, pač pa utrjuje tendence, ki so se pokazale že lani. Klasične obleke so v vzorcu Prince de Galle, poper-sol, ribja kost, manj pa je črtastih. Klasične moške obleke so velikokrat krojene tako, da se suknjič zapevja dvoredno. Zadaj ni več razporka. Hlače so ravne in imajo ob pasu u gubo, torej

niso več „popete“ in tesno se oprijemajoče.

Mnogo bolj priljubljena pa je moda velurja, to je predvsem črtastega žameta za hlače, plašče in športne suknjiče, ki se nosijo kot bluzoni. Za svečane priložnosti pa so v časih tudi temne obleke z enakim telovnikom iz gladkega žameta.

Športno oblečen moški, ki je doslej rad oblačil modre

DONJAČA LEKARNA: jablana

Kdo ne pozna drevesa in sadu, ki je pri nas med najbolj priljubljenimi, pa vendar so zdravilni učinki jablane manj znani. Predvsem moramo vedeti, da vsebujejo peške precej amigdalina, plod pa sadno in fosforno kislino ter lub florizin. Te snovi ugodno vplivajo posebno na prebavo.

Sveža ali pečena jabolka priporočajo pri driski, pri motnjah v črevesju, pri akutnem črevesnem katarju in zaprtju. Že v starih časih so kisla jabolka uporabljali kot

zdravilo od glist pokvarjenega želodca, sladka pa za one, ki imajo mrzel želodec ali proti piku strupene živali. Vsaka jabolka pa škodujejo ljudem s kamni.

Jabolka so dobro zdravilo za težave in slabosti v želodcu, sok kislih jabolk je dober za mrzlico. Jabolčni mošt še dandanes uporabljajo kot čistilo za gliste. Voda, v kateri so se kuhala gnila jabolka, pa je dobra za prisad. V to vodo namočimo krpo in jo polagamo na bolno mesto.

Isto velja in pomaga za rane, ki se nerade celijo.

Posebno priporočljivo je jesti jabolka, piti mošt na tešče ali vsaj pred jedjo. Voda, v kateri so se kuhala jabolka, pa lahko uspešno uporabimo tudi kot zdravilo pri raznih prehladih v grlu, kašlju in hripavosti. Nekateri imajo za te stvari še rajši čaj iz olupkov.

Če pa jabolka ješ zvečer pred spanjem, vplivajo na pomiritev živcev in blagodejno vplivajo na obolenja revmatičnega značaja.

pizza otočec

MIRKO GLIHA

Po tako pizzo vam ne bo treba ravno na Otočec, ampak jo dobite ob vsakem času v novi restavraciji Kegljišče, ki spada k znanemu novomeškemu lokalu „Pri vodnjaku“. Tu so se specializirali za pizze in jih dobite več vrst, medtem pa nam je Mirko Gliha, kvalificirani kuhar, povedal recept za otoško pizzo.

„Potrebujemo 40 dkg moke, 4 žlice olja, malo soli, mlačne vode, malo kvasa; za nadev pa paradižnikovo

omako, 15 dkg šunke, 15 dkg sira, zelen peteršilj, nekaj gobic in 4 olive.

Iz moke, olja, soli in mlačne vode ter kvasa zamesimo testo in ga pustimo počivati 20 minut. Potem razdelimo testo v 4 hlebčke, jih premažemo z oljem, pokrijemo in pustimo na toplem okrog 15 minut, da se testo malo dvigne.

Pripravimo pomaščeno ponev (kot za palačinke), raztegnemo hlebček tako, da

je pri strani rob dvignjen. Testo v ponvi premažemo s paradižnikovo omako, obložimo z rezano šunko (na žimo z zrezano šunko), potresemo s sesekljanimi gobami, začinjemo s poprom. Na vrh damo 3,5 dkg gauda sira, ki ga prejš prav tako narežemo na kose. V sredo damo olivo, vse skupaj pokapljamo z oljem in pečemo v ponvi pri temperaturi 250 stopinj okrog 10 minut. Za vsako osebo pripravimo hlebček na enak način.“

R. B.

obzorja

PREDSTAVUJAMO VAM

Pred skoraj tristo leti je plemič Janez Vajkard Valvasor zapravlil vse svoje imetje, da je na svetlo dal v štirih debelih zvezkih natisnjenih petnajst knjig „Slave vojvodine Kranjske“. V tem obsežnem, malodane enciklopedičnem delu je domoljub Valvasor orisal deželo Kranjsko, njene prebivalce, šege, nravi, naravna čudesa, zgodovino, vraže, mesta, gradove, skratka vse, kar je bilo v deželi Kranjski vredno peresa. Danes je „Slava“ še vedno zanimivo branje, kar nedvomno potrjuje nova izdaja izbranih odlomkov tega temeljnega dela slovenske književnosti. V novi izdaji, ki je izšla pri Mladinski knjigi v knjižnem klubu Svet knjige, je Bogomil Gerlanc izbral tista poglavja in odlomke iz Valvasorja, ki so današnjemu bralcu še zanimivi in aktualni. Izdajo je zasnoval po izboru in prevodu Mirka Rupla, čigar Valvasorjevo berilo je izšlo 1951. leta in je bilo kmalu razprodano. Pri sedanji izdaji velja omeniti okusno in kar razkošno opremo ter pretehtan izbor ilustracij.

film

Filmske srede

Za ljubitelje filmske umetnosti je središče lep čas tisti dan v tednu, ko dve uri večera prežive ob televizorjih; te dneve na prvem programu ljubljanske televizije Film tedna, oddaja, v kateri se po bolj ali manj posrečenem izboru vrstijo pomembna dela filmske umetnosti. Oddaja si je že priborila krogi gledalcev, gotovo pa bo ta krog še razširil, saj je v redkih oddaj, ki lahko pripeljejo na razvoj filmskega okusa tudi tistih, ki so zaradi pomanjkljive filmske vzgoje prepuščeni na milost in nemilost programu kinematografov, o katerih pa moramo zapisati, da se najraje spogledajo tja, kamor piha veter cinarja.

Za prihodnje leto imajo pri ljubljanski televiziji v načrtu prvo zasnovano Filma tedna. Koncept so že sprejeli, vprašanje je le, koliko ga bodo lahko uresničili. Novi urednik oddaj Tone Frelj je takole zasnoval vsakomesečni cikel oddaj Film tedna: prvo sredo v mesecu bo na programu retrospektiva jugoslovanskega filma, drugo kvalitetni svetovni film, tretjo film iz manj znane kinematografije, zadnjo sredo v mesecu pa bodo filme izbirali znani Slovenci, oziroma naj bi bili na vrsti filmi velikih ustvarjalcev filmske umetnosti.

Namesto dosedanjih uvodnih besed, bo vsak mesec na programu posebna oddaja, v kateri bodo strokovnjaki, filmarji, sociologi, psihologi, kritiki in drugi spregovorili o posameznih filmih.

„Program in zasnova Filma tedna,“ pravi Frelj, „zahteva velika sredstva, zato je uresničevanje celotnega koncepta vprašljivo. Če bo televiziji uspelo rešiti ta stalno prisotni problem, bomo dobili oddajo, ki bo navsezadnje tudi zelo koristen pripomoček pri filmski vzgoji. Vzgojitelji bodo lahko ob predčasnih kritičnih pretrah posameznih filmov, ki bodo izhajali v reviji Ekran, Film tedna vključili v svoja prizadevanja. To je toliko bolj pomembno, ker je filmska vzgoja, žal, pri nas še vedno zastopljena in brez prave načrtne rasti in uveljavljanja.“

knjige

Modrost Zahoda

Bertrand Russell je napisal nad 40 knjig, v katerih obravnava najrazličnejše stvari. Zaslovel je predvsem z deli s področja logike, matematike in filozofije. Med najbolj priljubljene knjige tega angleškega filozofa, matematika in javnega družbenega delavca spadata „Zgodovina zahodne filozofije“ in „Modrost zahoda“. Slednja je že v drugo izšlo v slovenskem prevodu pri Mladinski knjigi. Russell v tem delu uspešno povezuje zgodovinsko dogajanje z znanstveno filozofsko analizo ter pojasnjuje številne ideje in njihove vplive na naše današnje mišljenje. Besedilo spremljajo diagrami, skice, fotografije in ostalo likovno dokumentarno gradivo, na katero odpade velik del nazornosti. Gotovo je največja vrednost knjige „Modrost zahoda“ v njeni jasnosti, jedrnatosti in razumljivosti pri prenašanju središčnih idej posamezne dobe k skupnemu zakladu zahodne misli. Pod ta pojem je Russell uvrstil mislece in filozofe od Talesa, Anaksimandra, Anaksimenesa do Jeana Paula Sartra in Wittgensteina.

Michelangelo

Romain Rolland, francoski pisatelj, esejist in borec za mir, je dobitnik velike francoske književne nagrade in Nobelove nagrade za mir; obe nagradi kažeta, v kakšni smeri je Rolland deloval večji del svojega življenja. V njegovi literarni zapuščini so poleg izrazito lepovernih del tudi izredni zapisi o

življenju in delu velikih mož. Eno takih je tudi „Michelangelovo življenje“, ki je pod naslovom „Michelangelo“ izšlo v slovenskem prevodu.

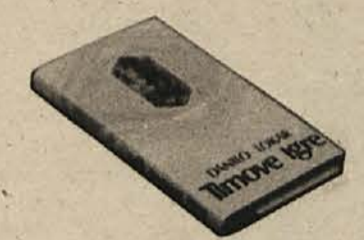
Prvič je knjiga prišla med naše bralce leta 1954, letos pa jo je založba Obzorja poslala še enkrat na trg. Ponatis knjige sam dovolj zgovorno priča o vrednosti tega čtiva. Roland s kleno, globoko občuteno besedo očrtuje lik velikega florentinskega kiparja, slikarja in arhitekta, kakor se je gradil skozi različna obdobja življenja. Michelangelovo tragično, trpečo osebnost je Roland izrisal na podlagi številnih zgodovinskih dejstev.

Pazljiv bralec bo močno pogrešal ustrezen oris Michelangelovih umetnin, še posebno ker pisatelj bralca sam navaja k neki drugi svoji knjigi o tem umetniku. Morda bo založba tudi to kmalu uvrstila v svoj program in tako zaokrožila poljudno, vsakomur dostopno in razumljivo podobo velikega genija, katerega pomen presega časovne okvire.

STALIN

Isaac Deutscher, Poljak, ki je bil v dvajsetih let in na začetku tridesetih vidnejši politik poljske KP in iz slednje izključen, češ da je trockist, je eden najboljših poznavalcev zgodovine porevolucionarne Rusije. To pronicljivo poznavanje se kaže zlasti v njegovih biografijah o Trockem in Stalinu. Deutscherjev življenjski opis Stalina je prvič izšel 1949, nato dopolnjen v izvirniku še dvakrat, izdali so ga v številnih deželah, za založbo Globus pa ga je v slovenščino prevedel Bojan Samarin. Na osnovi dokumentarnega gradiva je Deutscher prikazal Stalinovo pot od otroštva do prvega seznanjanja z idejami marksizma, njegovo vlogo pri utrjevanju boljševiške partije in v oktobrski revoluciji, še posebno nazorno pa je opisano, kako je Stalin prišel do absolutne moči nad „šestino sveta“ in kako je to moč nečloveško izrabljajal. Na skoraj šeststo straneh je biograf podal tudi izčrpen opis sovjetske notranje in zunanje politike, kolektivizacije vasi in industrializacije dežele, ob Stalinu je prikazal uspehe in neuspehe, vojne poraze in zmage sovjetskih narodov med zadnjo vojno.

Timove igre

Ob visokem življenjskem jubileju slovenskega pisatelja Danila Lokarja, ki je praznoval 85. rojstni dan, je Cankarjeva založba izdala njegovo petnajsto knjigo. Pod naslovom „Timove igre“ so zbrali novele: Tistega jenskega dne, Kam si šla, Verena je umrla, Mladi Kočijažev in Timove igre. Spremno besedo je napisal Lino Legiša. S to knjigo se Lokar predstavlja v svoji že povsem izdelani in dorečeni ustvarjalnosti, ki pomeni svojevrsten pojav v slovenski literaturi ne samo zato, ker se je začel pisatelj uveljavljati v že zrelejših letih, ampak tudi zaradi vztrajnosti ohranjanja nekaterih meril leposlovne umetnosti.

ZAKLJUČENA IZBRANA DELA

S četrto knjigo Izbranih del Vladimirja Pavšiča-Mateja Bora je Cankarjeva založba zaključila izdajanje izbranih besedil tega slovenskega pesnika, pisatelja, dramatika in publicista. Urednik Lojze Filipič je po izboru samega avtorja pripravil knjigo, v kateri je

natisnjenih šest Borovih dram (Raztrganci, Vrnitev Blažonovih, Bele vode, Ples smeti, Šola noči, Popoldanski počitek), z njimi pa je avtor ustrezno predstavljen kot učinkovit dramatik realistične smeri. Bor je s svojimi dramami premagal slovensko odrsko neučinkovitost, navlako lirčnosti in anemičnosti v dramskem ustvarjanju. Med vrline Borovega pisanja sodi okreten, zaostren dialog, obvladanje odra in moč nosilnih prizorov. To ga uvršča na vidno mesto v slovenskem dramskem snovanju.

Zanimivi so tudi zapisi o dramah, objavljenih v četrti knjigi, predvsem zaradi tega, ker so ob samih pisateljevih zapisih postavljeni še kritični zapisi Lojzeta Filipiča in Bratka Krefta.

FENIČANI

Troje stvari bo ostalo za vse čase zapisano v zgodovini človeštva ob imenu starodavnega ljudstva Feničanov: pomorsko raziskovanje, škrlat in abeceda. Nedvomno je največje in najdragocenejše darilo svetovni kulturi prav praktično, črkovno pismo, ki ga je izumilo to izredno pogumno trgovsko ljudstvo z bregov Libanona. Njihovo zgodovino in pomen opisuje Gerhard Herm v knjigi „Feničani“; nedolgo tega je izšla v slovenščini pri Cankarjevi založbi. Knjiga ni napisana za strokovnjake, ampak je namenjena povprečnemu bralcu. Namenu primerna je obdelava zgodovinskega gradiva, saj se

knjiga bere skoraj kot kak napet roman. Zanimivo je, da jo je napisal zgodovinar amater. Morda je prav to Hermu omogočilo, da ni s preveč strokovnosti uničil bralne vrednosti.

zvezdna deklica

Slovenska prevodna literatura bi bila hudo pomanjkljiva, če bi puščala ob strani pravljice in pripovedke iz svetovne književnosti. Da ni tako, gre zaslugi zbirki „Zlata ptica“, ki izhaja pri Mladinski knjigi. V knjigi „Zvezdna deklica“ je pred kratkim izšel izbor brazilskih ljudskih pravljič, ki jih je prevedel Jože Dolenc. Največ prostora je odmerjenega mitološkim pripovedim brazilskih Indijancev; pravljice slednjih, pa naj gre za šaljivke ali grozljivke, so v dobri meri sorodne mitološkim pripovedim severnoameriških Indijancev, opaziti pa je celo evropski vpliv. V pravljicah brazilskih črncev je polno prvini, ki so tipične za afriške ljudske pripovedi; pravljici spominjajo na staro domovino se prepletajo z opisi zla suženjstva v prostorni deželi, ki so ji z bičem zavladali belci. Najmanj pravljič v „Zvezdni deklici“ je od brazilskih belcev.

OD MIZARJA DO GRAFIKA

Nihče ne bi mogel očitati Bogomiru Jakši, učitelju likovne in tehnične vzgoje na črnomaljski osnovni šoli, da ne opravlja v redu svojih obveznosti, če na primer lani ni pripravil razstave likov-

„Pa je spet en dan mimo.“ Vendar je njegov odnos tako po pouka kot do učenca drugačen, bolj poglavljen, zavzet. „Ne gre samo za to, da bi učenca vzgajal le pri pouku; moja želja je, da jih navajam opazovati lepoto, ki nas obdaja, da jih na to opozarjam, da jim jo prikažem,“ pravi Jakša, ki poučuje na tej šoli že 14. leto.

Morda si še bolj prizadeva zato, ker se zaveda, da bi bila tudi njegova dosedanja pot precej lažja, ko bi se nekdo zanj tako zavzel. Jakša je prehodil dokaj nenavadno pot. V Gradcu se je izučil za mizarja, po odsluženem vojaškem roku je opravil mojstrski izpit, vendar ga to ni zadostilo in vpisal se je v dopisno srednjo tehnično šolo lesne stroke in se zaposlil na črnomaljski šoli kot učitelj tehnične pouka. „Že od malega me je privlačilo risanje in sploh vse, kar je v zvezi z likovnostjo; spominjam se, da

sem iz gline delal razne figurice, rezljal v les. Vendar so me v tistih letih zelo zaposlovala tudi druge dejavnosti: v Gradcu sem se veliko ukvarjal z igralstvom, takrat je bila ta dejavnost zelo živa; veliko sem režiral, prav tako sem za vse igre izdelal sceno. Moja velika ljubezen pa je bila in je še petje.“ v raznih zborih je pel in nikoli mu ni bilo žal časa za številne vaje, čeprav se je nanje moral voziti celo v Novo mesto. „Žal so vsi ti zbori prenehali delovati; še danes pa bi se z veseljem vključil v kakšnem zbor. Tu v Črnomlju je pevec dovolj, samo nekdo bi moral vso stvar prijeti v roke,“ pravi.

Bolj ko je razmišljal, bolj je prihajal do spoznanja, da vsega ne bo zmozel. Moral se je odločiti med igralstvom in ljubeznijo do slikanja. Odločil se je za slednje. Poleg dela na šoli se je kot izredni študent vpisal na pedagoško akademijo, likovno-tehnično smer.

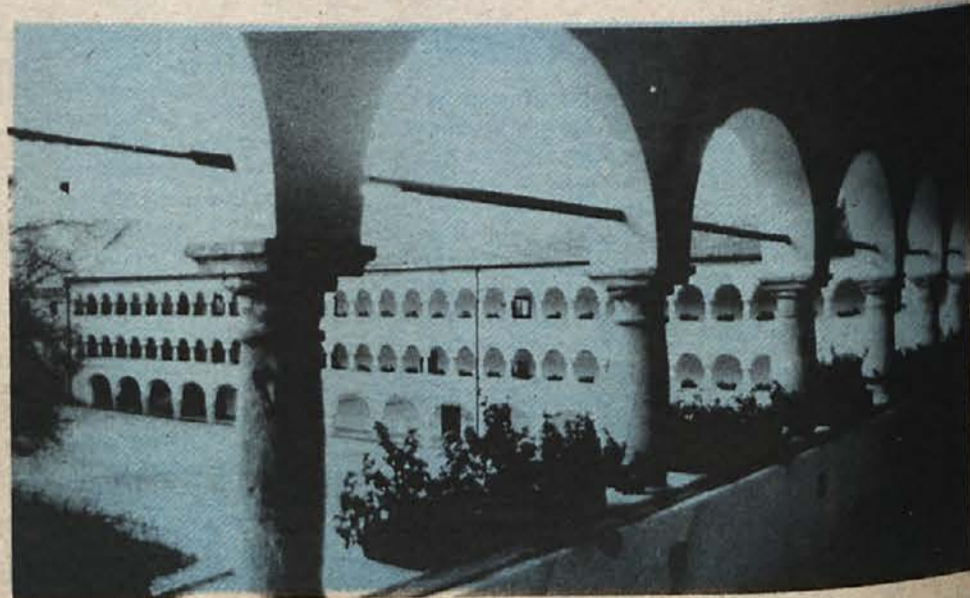
Da človek zdrži vse napore, ki jih tak študij ob redni službi zahteva, ni dovolj samo močna volja, poglavitna je ljubezen do poklica, ki si ga je izbral. „Po trikrat na teden sem se z vlakom vozil v Ljubljano na predavanja,“ pove absolvent. In nič kolikokrat štiri ure vožnje v eno stran in prav toliko nazaj v istem dnevu zato, da je bil poldrugo uro na predavanju ali vajah. Poleg tega je bil član ljubljanskega društva likovnih samostanikov.

Kot slikarja Jakšo, razumljivo, najbolj privlačijo belokranjski motivi. „Bela krajina je za slikarja neizčrpen vir; ne vem, zakaj naj bi hodil drugam, ko pa so veliki slikarji, na primer Jama, Gaspari in drugi, pri nas našli toliko snovi za svoje delo.“ Njegova želja je, da v grafiki obdela belokranjske običaje; nekaj linorezov na to temo že ima, vendar meni, da bo za to potreboval še veliko časa. „Ne

morem delati kar tako: najprej moram doobna spoznati našo folkloro; da bi lahko upodobil belokranjske plese, se jih moram najprej naučiti plesati.“ Jakša svoje grafike sam tiska, po svojih načrtih si je dal narediti prešo, sedaj si ureja tudi prostor, kjer bo lahko delal.

Jakša čuti, da bi se morali belokranjski likovni amaterji bolj povezati, od časa do časa razstaviti svoja dela, da bi drugi ljudje videli, da je tudi v Beli krajini živo likovno ustvarjanje. Zase meni, da še ni zrel za samostojno razstavo, vendar je v tem verjetno tudi precej nepotrebne skromnosti, obenem pa priča o resnosti in veliki samokritičnosti. „Bolj ko stvari poznaš, več pomanjkljivosti vidiš pri svojem delu.“ Vendar se pri Jakši ni bati, da bi gledalci na razstavi iskali pomanjkljivosti, saj bi lahko videli precej več vrlin in kvalitete.

DOLENJSKE BENETKE

Domnevajo, da izvira beseda Kostanjevica iz rimskega Castagneum. Tako se je menda imenoval rimski tabor na polotoku Krke. Rimljani naj bi bili tudi tisti, ki so polotok spremenili v otok — prekopali so zemljski jezik in Krko napeljali v dvojno strugo. Seveda iz obrambnih in ne estetskih razlogov.

Veliko vode v Krki je preteklo do leta 1091, ko se Kostanjevica prvič omenja v srednjem veku. Leta 1143 je prešla Kostanjevica v posest največji velikaški rodbini tistega časa — koroškimi Spanhajncem. Koroški vojvode so bili dalekovidni vladarji. Spoznali so veliko strateško in trgovsko sposobnost malega naselja. Kraj so močno utrdili, sezidali grad in dali tako utrjeni naselbini ime Landstrost, kar pomeni tolažba dežele. Kot trg se Kostanjevica prvič omenja 1249, ker prej pač ni dobila napisanih tržnih pravic. Ze samo dejstvo, da kostanjeviški novc nastopa že 1210, pa nam da misliti, da je trška avtonomija še starejša.

Koroški vojvoda Bernard pa ne velja samo za ustanovitelja kostanjeviške kovnice novcev pod imenom „Moneta Landstrostensis“. Bernard je Kostanjevico povzdignil tudi v mesto v pravem smislu besede. Mestne pravice in svobodine so bile dane ustno leta 1252. Ustno izročeno mestno pravo je pozneje potrdil koroški vojvoda in odstavljene češki kralj Henrik. Ta listina pa ni ohranjena v originalu. Prepisu, ki je na voljo, manjka med drugim tudi datum. Domnevajo pa, da je bil Herik dobrohoten v letih 1295–1307, kar pomeni, da ima Kostanjevica starejše mestne pravice kot Ljubljana, ki ji je dal isti Henrik privilegije leta 1320.

Avstrijski vojvoda Albreht II. je pravice, ki jih je njegov stric Henrik dal Kostanjevici, potrdil, prav tako Albrehtov sin Rudolf IV. Mimogrede naj povemo, da je ta Rudolf ustanovil Novo mesto, prav tako pa je zanimivo, da so kostanjeviški meščani za potrditev mestnih pravic manj upogibali hrbe kot Ljubljanci. Leta 1360 je prišel 21-letni vojvoda Rudolf IV. s sijajnim spremstvom v Ljubljano. Ljubljanci so mu šli naproti do Gradca, Kostanjevičani pa so ga mirno počakali kar v Ljubljani. Kljub temu je Rudolf rad ustregel kostanjeviški želji in dal 2. aprila 1360 spisati listino, v kateri je tistim, ki bi Kostanjevici kratili mestne pravice, zagrozil s kaznjivo sto funtov zlatnikov. Pol bi šlo upravi vojvodove komore, polovica pa oškodovancu. Ta listina je opremljena z velikim pečatom, za priče pa nastopajo med drugimi tudi celjska grofa Ulrik in Herman, solnograški nadškof in papežev legat Ortolf, še šest drugih škofov (med njimi krški) ter neskončna vrsta drugih imenitnikov.

Kostanjeviške mestne pravice so potrjevali tudi kasnejši vladarji (taka je bila takrat navada), nazadnje cesar Karl VI. leta 1726. Med drugim je zanimivo tudi, da pozna Kostanjevica mestni svet z dvanajstimi zapriseženimi mošči že leta 1317, kar je 50 let prej kot druga kranjska mesta.

Ustanovitelj Kostanjevice vojvoda Bernard pa mesta ni dal samo močno zavarovati in gospodarsko dvigniti, skrbel je tudi za onostransko življenje. Blizu mesta je dal sezidati cistercijski samostan. Opatiji so dali

ime „Marijin studenec“. Prva ustanovna listina je iz leta 1234, druga pa iz 1249. Samostan je postal skoraj največji imetnik na Kranjskem, saj je imel nad 100 podložnih vasi, oskrboval je tudi veliko župnij.

To kratko in nepopolno zgodovino mesta Kostanjevice končujemo s turškimi vpadi. Življenje v mestu je začelo pojemati, z njim tudi trgovina in promet. Razen Turkov so prišle tudi kužne bolezni, požari so pogosto ugonabljali lesena poslopja. Reformacija in protireformacija ter kmečki upori so zadali mestu zadnji udarec. Mestece je tonilo. Leta 1757 je takratna deželna vlada predlagala cesarju, naj se Kostanjevici odvzamejo mestne pravice, vendar je cesarski odlok ta predlog zavrnil, češ da je za občino dobro, da se ohrani mesto deželnemu knezu. Današnja Kostanjevica ne kaže znakov mesta, zanima pa je kot ena izmed dolenskih kulturnih prestolnic. Bolj prenapeto jo imenujemo tudi dolenske Benetke. In to ne čisto brez razloga. Tu so Forma viva, Gorjupova galerija, stalna razstava starih mojstrov, svoje poslanstvo je že zelo uveljavil Kostanjeviški festival, v samostanu je vinogradniški oddelek Tehniškega muzeja Slovenije in še kaj bi se našlo.

Predvsem pa je Kostanjevica pomembna zaradi svojih umetnostnih spomenikov. V tej luči se lahko postavi mirno ob bok Ptujju in Ljubljani. Ta trditve bi bila upravičena, tudi če se na tem tihem koščku Dolenske ne bi ohranilo nič drugega, kot razsežen, arhitekturno nadvse pomemben kompleks nekdanjega samostana. Temu najpomembnejšemu srednjeveškemu in baročnemu spomeniku pa se pridružuje še zanimiva stavba romanske župnijske cerkve sv. Jakoba, krajinsko nenarodostljiva je arhitektura baročnih Sinovc, v današnje stoletje pa segajo freske cerkve sv. Miklavža, ki jih je naslikal domačin Tine Miha Gorjup.

Kostanjeviški srednjeveški umetnostni spomeniki niso veliki le v dolenskem in slovenskem merilu, v nekem oziru dosegajo tudi evropsko raven. Kostanjeviška župnijska cerkev sv. Jakoba je eden najpomembnejših spomenikov romanske arhitekture pri nas, enakomerno ponavljajoče se valovanje svetlih lokov na stebrih pred senčnimi ozadji hodnikov nekdanjega kostanjeviškega samostana je prizor, ki ga bolj poredkoma zmore tudi svetovljansko napihnjena Evropa. Samostanska cerkev spreminja naravni zakon, da je kamen mrtev. Pod kamnosekovim dletom se je kamen čudežno razcvetel in razrastle v listje in cvetje. Vrhunsko umetnost tega zidanja lahko primerjamo kvečjemu z žičami, Ptujsko goro, Pleterji, Ljubljansko stolnico, Uršulinkami in Križankami. Težka pa bi bila odločitev, katerega od teh spomenikov postaviti na prvo mesto.

Morda bo koga motilo, da danes Kostanjevica komajda še kaže mestni videz. O tem je tožil že Valvasor. Pa saj nismo pisali o Kostanjevici kot mestu, med drobec njene več kot sedemstoletne uradne zgodovine smo samo bežno in papirnato vzdicali nekaj spomenikov, ki bi jih moral na svoje oči videti vsakdo.

MARJAN BAUER

KAM SO ŠLI SVETNIKI?

Nekaj tednov je od tega, ko so neznan zlikovci ponoči vdrl v podružnično cerkev na Muljavi, fara Šentvid pri Stični, in odnesli 12 nabožnih kipcev iz edinstvenega boročnega oltarja ne samo v slovenskem, temveč tudi evropskem merilu. Poleg tega so s sten pobrali 12 slik križevega pota. Neznan umetnik je te slike v prejšnjem stoletju naredil na steklu. Marsikomu ni jasno, kako so mogli biti nepridipravi tako zelo barbarski, da so s tem dejanjem uničili pravo vrednost oltarja, brez veljave pa je tudi križev pot, saj je skoraj slehernemu jasno, da ima svetopisemsko potovanje Jezusa Kristusa 14 postaj, torej tudi toliko slik. Storilci pa so dve sliki pustili ...

Zaradi zgodovinske in umetniške vrednosti ukradenih predmetov ni moč oceniti. Prizadeta je kulturno-umetniška in zgodovinska dediščina naroda. Nihče od strokovnjakov ne more povedati, koliko znaša vrednost odnesenih predmetov. Dejstvo pa je, da tako „razdeljen“ oltar na odnesene kipce in na tisto, kar je še ostalo, še zdaleč nima tiste pomembnosti, ki jo je imel predtem. Muljavski oltar, ki je v svetu (lahko bi rekli) bolj znan kot pa Jurčičeva rojstna hiša z muzejem, je tako bogato izdelan, da človek, ki ga ne pozna dobro, sploh ne bo opazil, da kaj manjka. Za poznavalce je močno okrnjen.

V ozadju oltarja piše, da je bil narejen leta 1674. Zgodovina ve povedati, da ga je iz lesa izdelal Jernej Plumbergar, poslikala in pozlatila pa sta ga Višnjegorčana Jakob Menhart in njegov pomočnik. Jože Zajc iz Muljave ve povedati še več: „Bilo je leta 1923 ali morda 1924, ko smo Muljavčani zbrali denar in povabili, zdi se mi, nekega Čeha, ki je živel na Nemškem, da je prišel k nam in popravil oltar, ki je že propadal. Vse kipce je pri Mežnarju prekuhal v kotlu, da je uničil hudičevo zalego, jaz sem mu pa kot petnajstleten poba pri tem pomagal. Takrat je ta oltar imel še okoli 200 kipcev, pa je bilo nekaj že

tako zelo črvivih in uničenih, da sva jih kar zažgala. Po vojni, pred nekako 20 leti, so zopet prišli neki ljudje, rekoč, da bodo oltar zopet obnovili. Tedaj pa sta zmanjkala še dva lepa in velika angela s perutmi, ki sta gledala v „tabernakel“. Zdaj pa še tole! Kar zapišite, takšne ljudi, ki kradejo po cerkvarh, bi bilo treba ... rajši ne bi rekel, kaj!“

Policija seveda zaradi interesov preiskave v glavnem molči. Smrdi pa že, pravijo. Domačini, ki so zelo razburjeni, so zaenkrat zadovoljni tudi s takšnimi namigi. Bomo že počakali, pravijo, da bi le dobili naše svetnike nazaj. Zdi se, da jim bo v zadovoljstvo že zgolj to, da bi zvedeli za „barabe, ki ne morejo pustiti pri miru tristo let starih lesenih kipcev.“

Ker ne bi želeli prehitovati stvari, naj le mimogrede omenimo ukradeni ključ od stranskega vhoda v cerkev, ki ga skoraj štiri tedne ni bilo, po „opravljeni“ kraji pa se je zopet našel na starem mestu. Vse to in še nekatere okoliščine kažejo, da gre za organizirano krajo oziroma tolpo, ki je v glavnem vedela, kaj hoče.

Iva Leinfegner, ki ima ključke od cerkve in na skrbi tudi čiščenje ter zvonjenje, je prva opazila, da so bili v cerkvi nepovabljeni gostje. „Ob sedmih sem prišla zvonit. Najprej nisem nič opazila, potem se mi je pa le čudno zdelo, da so rože drugače razpostavljene kot običajno. Najprej sem pomislila na mačko, ker je bil pa tudi križ povsem drugače, sem poklicala Krznarjevega očeta (Jožeta Zajca). Tudi on je šele potem, ko ni bilo slik, opazil, da manjkajo tudi kipci v oltarju. Potem sem seveda poklicala policijo.“ To je bilo v soboto, 22. oktobra.

Danes, po nekaj tednih, lahko v bistvu ugotovljamo isto kot takoj po tatvini. Gre za tatvino narodovega ponosa, za siromašenje naše zgodovine, naše umetniške zakladnice, na katero je lahko sleherni Slovenec ponosen. Še vedno se lahko samo sprašujemo, če muljavske umetnine morda že niso našle poti kam v tujino.

Takšnih oltarjev, kot je bil (in bo morda še?) muljavski, je na Slovenskem več. Ta pa je bil najpomembnejši, ker je s podpisom označeval letnico in avtorstvo in je predstavljal edinstveno sožitje gotске arhitekture, stenske slikarije (delo Janeza Ljubljanskega) in baročno obdelanega oltarja. To je že leta 1914 opazil znani umetnostni zgodovinar Max Dvoržak, ki je tedaj v svojih knjigah in razpravah kot edino slovensko cerkev predstavil prav Muljavo.

ILIJA BREGAR